

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2018 – 2020

(aktualizácia, marec 2018)

OBSAH

Zoznam skratiek	3
Úvod	5
1. Ciele kontrolnej činnosti.....	6
2. Výber strategických oblastí pre zameranie kontrolnej činnosti	7
3. Kritériá na určenie významnosti strategických oblastí pre kontrolnú činnosť	8
4. Strategické oblasti kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2018 - 2020	11
4.1 Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	12
4.1.1 Vzdelávanie	12
4.1.2 Výskum, vývoj a inovácie	14
4.2 Efektívna a transparentná verejná správa	17
4.3 Zdravie.....	22
4.4 Zamestnanosť a podnikateľské prostredie.....	25
4.4.1 Zamestnanosť obyvateľstva SR.....	25
4.4.2 Podnikateľské prostredie	29
4.5 Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť	31
4.5.1 Energetika.....	31
4.5.2 Environmentálna udržateľnosť	33
4.5.3 Pôdohospodárska politika	36
4.6 Udržateľné verejné financie a fiškálna politika.....	38
4.6.1 Udržateľné verejné financie	38
4.6.2 Fiškálna politika	40
4.7 Sociálne politiky	41
4.8 Dopravná infraštruktúra a IKT	44
4.8.1 Dopravná infraštruktúra	44
4.8.2 Informatizácia verejnej správy.....	46
4.9 Obrana a bezpečnosť	48
5. Európske štrukturálne a investičné fondy.....	51
Záver a odporúčania.....	54
Použité zdroje.....	55

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA	VÝZNAM
BIEP	Benchmarking Information Exchange Project (Projekt pre porovnanie a výmenu informácií)
CKO	Centrálny koordinačný orgán
COFOG	Klasifikácia výdavkov verejnej správy
ČR	Česká republika
DESI	Digital Economy and Society Index (index digitálnej ekonomiky a spoločnosti)
DPH	daň z pridanej hodnoty
DRG	Diagnoses Related Groups (skupiny podľa diagnóz)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Európska banka pre obnovu a rozvoj)
EEA	European Environment Agency (Európska environmentálna agentúra)
EK, EC	Európska komisia
EPI	Environmental Performance Index (index environmentálnej výkonnosti)
ESO	Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa
EÚ	Európska únia
HDP	hrubý domáci produkt
IFP	Inštitút finančnej politiky
IKT	Informačno-komunikačné technológie
INCOSAI	kongres, ktorý je najvyšším orgánom organizácie INTOSAI
INFOSTAT	Inštitút informatiky a štatistiky
INTOSAI	International Organization of Supreme Audit Institutions (Medzinárodná organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií)
IT	informačné technológie
ISSAI	Implementing the International Standards for Supreme Audit Institutions (Implementácia medzinárodných štandardov pre najvyššie kontrolné inštitúcie)
KEA	Klub ekonomických analytikov
KVET	kombinovaná výroba elektrickej energie a tepla
KŽP	Kvalita životného prostredia
LPI	Legatum Prosperity Index
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
mil.	milión
MMF	Medzinárodný menový fond
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Organizácia severoatlantickej zmluvy)

NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NKI	najvyššie kontrolné inštitúcie
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NPR	Národný program reforiem
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
obyv.	obyvateľov
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj)
OP	operačný program
OPIS	Operačný program informatizácia spoločnosti
OSN	Organizácia spojených národov
OZE	obnoviteľný zdroj energie
p.b.	percentuálny bod
PESCO	Permanent Structured Cooperation
PISA	Programme for International Student Assessment (Program pre medzinárodné hodnotenie študentov)
PVV	Programové vyhlásenie vlády
RIS3	Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu
RRZ	Rada pre rozpočtovú zodpovednosť
SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SAV	Slovenská akadémia vied
SKSR	Stavebná komora Slovenskej republiky
SR	Slovenská republika
ŠR	štátny rozpočet
SVLZ	spoločné vyšetrovacie a liečebné zložky
ŠZM	špeciálny zdravotnícky materiál
tis.	tisíc
ÚHP	Útvar hodnoty za peniaze
UNDP	United Nations Development Programme (Rozvojový program spojených národov)
ÚPVII SR	Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
V4	Vyšehradská štvorka
V3	Česká republika, Maďarsko, Poľsko
VÚC	vyšší územný celok
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
WB	World Bank (Svetová banka)
WHO	World Health Organisation (Svetová zdravotnícka organizácia)
WGI	Worldwide Governance Indicators (celosvetové indikátory vládnutia)
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

ÚVOD

Predložený materiál predstavuje strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (NKÚ SR) na roky 2018 - 2020. V súlade s legislatívne vymedzeným postavením a kompetenciami úradu bude NKÚ SR naďalej poskytovať objektívne a nezávislé informácie o tom, ako hospodárne, efektívne a účinne využívajú subjekty verejnej správy verejné zdroje na dosahovanie cieľov verejných politík a tiež o tom, či použité zdroje zabezpečujú udržateľnosť vo všetkých jej aspektoch.

Pri napĺňaní týchto základných úloh a cieľov bude NKÚ SR okrem uplatňovania interných pravidiel a medzinárodných kontrolných štandardov zohľadňovať aj myšlienky iniciatívy „Hodnota za peniaze v slovenskej politike“. K tejto iniciatíve sa NKÚ SR prihlásil v roku 2016 a vyslovil tak zámer orientovať sa na následné hodnotenie najdôležitejších aktivít štátu aj z hľadiska výsledkov a úžitku pre občanov.

V nadväznosti na tento zámer, výber strategických oblastí kontrolnej činnosti NKÚ SR na nasledujúce tri roky zohľadňuje ciele národných a medzinárodných stratégií s kľúčovým vplyvom na formu a obsah prijatých verejných rozhodnutí na Slovensku a taktiež aj problémy a nedostatky Slovenska, na ktoré upozornili dôležité národné alebo medzinárodné inštitúcie.

Týmto procesom bolo identifikovaných nasledujúcich desať strategických oblastí: Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie, Efektívna a transparentná verejná správa, Zdravie, Zamestnanosť a podnikateľské prostredie, Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť, Udržateľné verejné financie a fiškálna politika, Sociálne politiky, Dopravná infraštruktúra a informačno-komunikačné technológie (IKT), Obrana a bezpečnosť a Európske investičné a štrukturálne fondy (ďalej Eurofondy). Každá strategická oblasť zároveň ovplyvňuje celkovú udržateľnosť verejných financií.

NKÚ SR sa bude pri projektovaní výkonu kontrolnej činnosti na ročnej báze primárne sústreďovať na výber tém v týchto oblastiach a bude tak plniť úlohy národnej autority pre monitoring cieľov verejných politík a problémov ich realizácie z národného pohľadu ako aj z pohľadu plnenia medzinárodných záväzkov a odporúčaní.

Objektívne hodnotenie toho, ako efektívne, hospodárne, účelne a účinne sa využili verejné financie na dosahovanie cieľov jednotlivých politík vyžaduje, aby sa v kontrolnej činnosti NKÚ SR využívali nielen klasické postupy kontroly zamerané na posudzovanie súladu použitia zdrojov so zákonnými podmienkami, ale aj postupy finančných a výkonnostných kontrol. Výraznejší dôraz na výkonnostné kontroly kladie v súčasnosti väčšina najvyšších kontrolných inštitúcií krajín EÚ. NKÚ SR má všetky podmienky a predpoklady k tomu, aby kontrolná činnosť posudzovala, a ak je možné aj vhodné, aj medzinárodne porovnávala efektívnosť a účinnosť nakladania s verejnými zdrojmi.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že všetky verejné výdavky súvisia s celkovou udržateľnosťou verejných financií a preto je potrebné kontrolovať, či boli efektívne vynaložené.

Z hľadiska štruktúry sa dokument člení na päť hlavných kapitol. Prvá kapitola detailne popisuje ciele kontrolnej činnosti NKÚ SR. V druhej kapitole je popísaný prístup zvolený pre výber strategických oblastí pre zameranie kontrolnej činnosti. Kritériá na určenie významnosti týchto oblastí obsahuje tretia kapitola. V štvrtej kapitole a jej jednotlivých podkapitolách sa nachádzajú vybrané strategické oblasti kontrolnej činnosti s popisom hlavných problémov a odporúčaní na kontrolu. Z dôvodu dôležitosti sa Eurofondom venuje samostatná kapitola, keďže tie predstavujú kľúčový nástroj financovania verejných politík na Slovensku. Záverečná časť materiálu obsahuje odporúčania a závery pre výber konkrétnych tém a typov kontrolných akcií.

Projektovaním a praktickým realizovaním kontrolných akcií nadväzujúcim na uvedené zameranie kontrolnej činnosti na nasledujúce roky má NKÚ SR ambíciu predstavovať rešpektovanú národnú kontrolnú autoritu, ktorá sa bude významne podieľať na zvyšovaní kvality života občanov a kvality spravovania vecí verejných.

1. CIELE KONTROLNEJ ČINNOSTI

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ SR) je nezávislým štátnym orgánom, ktorého postavenie je vymedzené Ústavou Slovenskej republiky a zákonom č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky. Jeho primárnou úlohou je kontrola hospodárenia s prostriedkami verejných rozpočtov a majetkom v správe subjektov verejnej správy Slovenskej republiky.

Strategickým východiskom pre kontrolnú činnosť NKÚ SR na roky 2018 – 2020 je jeho poslanie, t.j. poskytovať objektívne a nezávislé informácie z kontrolnej činnosti štátnym orgánom, odbornej verejnosti a občanom Slovenskej republiky (SR). Tým chce NKÚ SR pomáhať správne a efektívne využívaniu verejných prostriedkov a majetku, tak v oblasti hospodárstva, ako aj štátnej správy, samosprávy a verejnoprávnych inštitúcií a taktiež navrhovanými odporúčaniami prispievať k zlepšeniu riadenia verejných zdrojov a k zvýšeniu kvality spravovania spoločnosti.

NKÚ SR má pri výkone kontrolnej činnosti v strategických oblastiach ambíciu napĺňať tieto ciele:

- ❖ byť rešpektovanou národnou autoritou pre hodnotenie realizovaných verejných politík;
- ❖ byť kľúčovým subjektom štátu, ktorý podáva verný obraz a objektívne hodnotenie realizátorov verejných politík - subjektov verejnej správy z hľadiska finančnej situácie, dodržiavania platných rámcov pri realizácii finančných operácií a postupov finančného výkazníctva;
- ❖ poskytovať následné analýzy hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti realizovaných postupov verejných subjektov a orgánov verejnej moci pri dosahovaní stanovených cieľov.

NKÚ SR sa v roku 2016 prihlásil k iniciatíve „Najlepší z možných svetov - Hodnota za peniaze v slovenskej verejnej politike“^[1]. Táto iniciatíva je realizovaná Ministerstvom financií SR a sleduje ciele, ktoré sú v súlade s cieľmi NKÚ SR.

Podstatou konceptu „Hodnota za peniaze“ je posudzovanie najdôležitejších aktivít štátu - prevádzkové výdavky, investície, politiky a regulácia - tak predbežne (vo fáze prípravy) ako aj následne (po realizácii). Predbežné analýzy majú byť zverené exekutive, ktorá má moc a zodpovednosť robiť verejné rozhodnutia. **Následné vyhodnocovanie** ich efektívnosti, hospodárnosti a účinnosti by v zmysle tohto projektu malo byť úlohou na vláde nezávislej inštitúcie. Na Slovensku je na hodnotenie verejných rozhodnutí **s časovým odstupom**, keď sú známe ich výsledky, najvhodnejší vzhľadom na jeho legislatívne postavenie práve NKÚ SR.

V nadväznosti na ciele kontrolnej činnosti a záujem podporovať iniciatívu „Hodnota za peniaze“ v slovenskej politike, strednodobým zámerom NKÚ SR je orientácia na **ex post hodnotenie verejných rozhodnutí z hľadiska nákladov, výsledkov a úžitku pre občanov krajiny**.

Kontrolná činnosť a hodnotenie verejných politík a subpolitík v strategických oblastiach sa bude realizovať uplatňovaním medzinárodných kontrolných štandardov od procesu plánovania kontrolnej činnosti a prípravy kontrolných akcií, cez voľbu správnych kontrolných postupov podľa typov kontrol, výber cieľov a metód hodnotenia, až po fázu realizácie a interpretácie výsledkov pre prijímateľov správ o výsledkoch kontrolných akcií.

2. VÝBER STRATEGICKÝCH OBLASTÍ PRE ZAMERANIE KONTROLNEJ ČINNOSTI

Výber strategických oblastí pre kontrolnú činnosť NKÚ SR na roky 2018 - 2020 vychádza z národných strategických dokumentov, a to najmä z národných programov reforiem SR. Na základe národných strategických dokumentov SR vznikol súhrn strategických oblastí, ktoré predstavujú oblasti národných priorit.

V národných strategických dokumentoch sa zohľadňujú aj národné problémy a riziká, ktoré sú identifikované na základe odporúčaní medzinárodných inštitúcií (Rada EÚ, Európska komisia, OECD). Aj na ich základe vláda SR v strategických nadrezortných a rezortných programoch definuje svoje ciele. Vláda tiež prijíma rozhodnutia pre riešenia týchto problémov, ktorými vymedzuje finančné alokácie a určuje zodpovednosť subjektov verejnej správy za realizáciu rozhodnutí.

Výber strategických oblastí kontrolnej činnosti, resp. obsahových priorit vychádza teda aj z identifikácie tých oblastí verejného života, v ktorých sú najväčšie problémy a riziká z hľadiska dosiahnutých výsledkov.

Na to, aby NKÚ SR mohol v nasledujúcich rokoch naplňať potenciál národnej kontrolnej authority, musí podávať verný, objektívny a nezávislý pohľad a poskytovať odborné odporúčania. Pri obsahovom zameraní bude vychádzať z nasledujúcich aspektov:

- ❖ **projektovať zameranie** kontrolnej činnosti **na oblasti, ktoré sú svojim obsahom rozhodujúce nielen pre aktuálny, ale aj pre budúci spoločenský vývoj a ovplyvňujú tak významne kvalitu života v krajine;**
- ❖ **projektovať zameranie** kontrolnej činnosti na oblasti, politiky a subjekty, v ktorých neefektívne, resp. neúčelné využitie finančnej alokácie má vplyv na napĺňanie cieľov a **môže mať významný dopad na vývoj a udržateľnosť verejných financií;**
- ❖ **zameriavať kontrolnú činnosť** na tie oblasti, v ktorých Slovensko v medzinárodných porovnaníach a v plnení stanovených cieľov **zaostáva, čo má významný vplyv na budúcu, ale aj súčasnú konkurencieschopnosť krajiny a ich nedostatočné plnenie môže mať vplyv na hospodársky rast a zamestnanosť.**

3. KRITÉRIÁ NA URČENIE VÝZNAMNOSTI STRATEGICKÝCH OBLASTÍ PRE KONTROLNÚ ČINNOSŤ

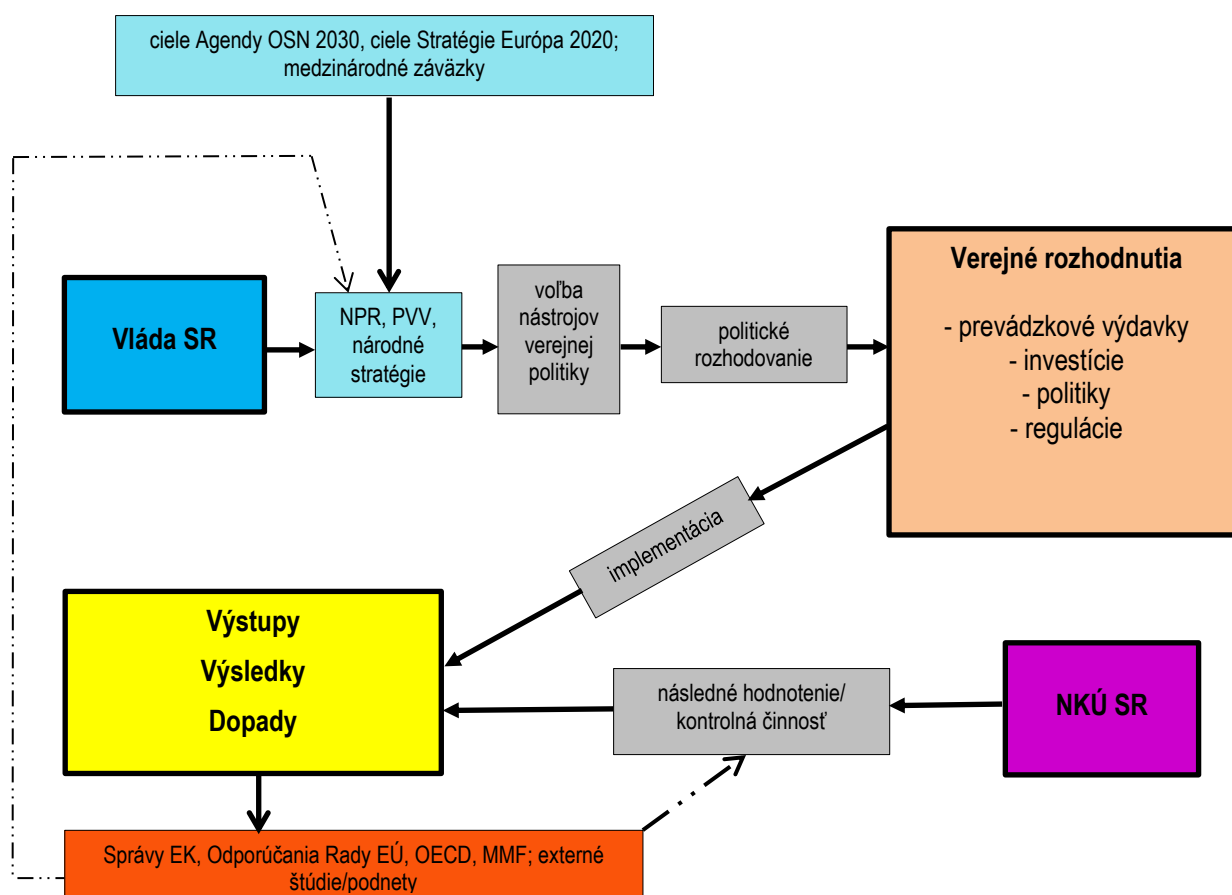
Určovanie strategických oblastí pre kontrolnú činnosť na roky 2018 – 2020 prebehlo v súlade s medzinárodnými príručkami a štandardmi pre strategické plánovanie národných kontrolných inštitúcií.

Príručka INTOSAI pre implementáciu štandardov ISSAI na kontrolu výkonnosti [2] uvádza ako prvý aspekt výberu oblasti na kontrolu jej **významnosť**. Tá určuje, či je oblasť strategicky dôležitá pre vládu, verejnosť, resp. kontrolovaný subjekt (národné priority) a tiež, kedy je možné považovať ju za kritickú. Preto bola pre jednotlivé strategické oblasti vychádzajúce z národných strategických dokumentov orientačne určená aj ich významnosť.

Významnosť oblastí zamerania kontrolnej činnosti v strednodobom horizonte je založená na hodnotení strategických dokumentov. Kontrolná činnosť ako dynamický prvok v systéme riadenia bude ovplyvňovaná aj aktuálnymi spoločenskými problémami, ktoré sú súčasťou medzinárodného aj domáceho vývoja Slovenskej republiky, na ktoré najvyššia kontrolná inštitúcia bude reagovať.

Pri určovaní významnosti strategických oblastí vychádza NKÚ SR primárne zo strategických dokumentov dôležitých pre súčasné smerovanie SR (Schéma 1).

Schéma 1 Postavenie NKÚ SR v procese tvorby a následného hodnotenia verejných rozhodnutí

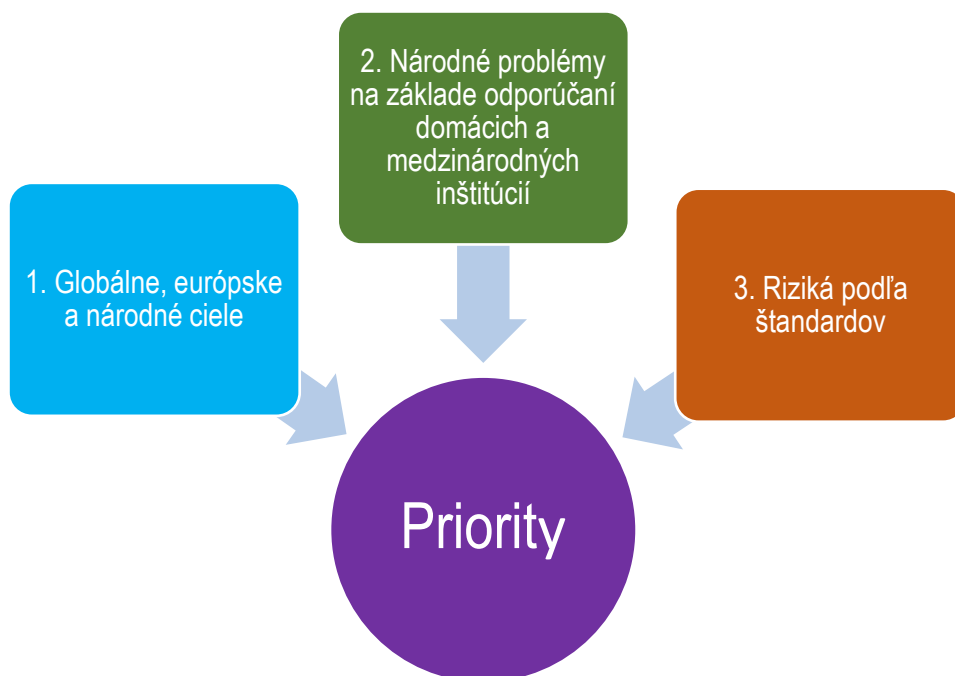
Určovanie významnosti strategických oblastí pre kontrolnú činnosť NKÚ SR na roky 2018 - 2020 je založené na hľadaní národných priorít v európskych a globálnych stratégiách, ktoré sú v súčasnosti pre SR dôležité, a ktoré sa v záujme zlepšovania života občanov SR zaviazala plniť.

Metodologický postup určovania významnosti strategických oblastí pre zameranie kontrolnej činnosti je založený na **kritériách**, ktoré ukazujú významnosť jednotlivých oblastí:

1. globálne, európske a národné ciele,
2. národné problémy na základe odporúčaní domácich a medzinárodných inštitúcií,
3. riziká podľa štandardov.

Postup použitý pri určovaní významnosti strategických oblastí zobrazuje Schéma 2. Podrobnejšie zdôvodnenie výberu jednotlivých použitých kritérií je uvedené nižšie.

Schéma 2 Kritériá na určenie významnosti strategických oblastí

1. Globálne, európske a národné ciele

Prvé kritérium predstavujú ciele, ktoré sa SR zaviazala plniť, resp. ku ktorým sa hlási. Významnosť oblasti je formovaná na základe prieniku priorít uvedených v nasledujúcich dokumentoch strategických pre SR:

- [Agenda OSN 2030 pre udržateľný rozvoj](#) ^[3],
- [Stratégia Európa 2020](#) ^[4],
- [Programové vyhlásenie vlády SR z roku 2016](#) ^[5] (PVV),
- [Národný program reforiem SR z roku 2016](#) ^[6] a [2017](#) ^[7] (NPR).

Agenda OSN 2030 predstavuje 17 globálnych cieľov, ku ktorým sa INTOSAI prihlásil na medzinárodnom kongrese INCOSAI v rámci témy: „Ako môže INTOSAI prispieť k Agende OSN 2030 vrátane dobrej správy vecí verejných a posilnenia boja proti korupcii?“

Predstavitelia INTOSAI vyzvali najvyššie kontrolné inštitúcie, aby prispeli k úspešnej implementácii a sledovaniu plnenia cieľov agendy^[8]. Odporúčali zamerať sa na vykonávanie výkonnostných kontrol, ktoré skúmajú hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť **klúčových vládnych programov, ktoré prispievajú k plneniu konkrétnych cieľov agendy OSN**. Plnenie cieľov tejto agendy v Slovenskej republike zmonitoroval Štatistický úrad SR vo svojej publikácii vydanéj koncom minulého roka^[9]. Publikácia je prvým uceleným štatistickým pohľadom na plnenie cieľov udržateľného rozvoja v SR.

Dokument **Európa 2020**, schválený Európskou radou v júni 2010, obsahuje **5 hlavných cieľov v rámci tém: zamestnanosť, výskum a vývoj, zmena klímy a energetická udržateľnosť, vzdelávanie, boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu**. Všetky členské štáty EÚ prijali vlastné vnútroštátne ciele v každej z týchto tém. Konkrétne verejné rozhodnutia na vnútroštátnej úrovni podporujú napĺňanie tejto stratégie.

V **národných strategických dokumentoch** (PVV a NPR) sú identifikované ciele a opatrenia, ku ktorých plneniu sa SR zaviazala. NKÚ SR primárne zohľadňoval úlohy uvedené v **akčných plánoch národných programov reforiem a hlavné ciele z programového vyhlásenia vlády**.

Významnosť oblastí je stanovená na základe výskytu vecne príbuzných priorít v jednotlivých strategických dokumentoch a je kvantifikovaná metódou váženia. Váha priority je určená jej početnosťou výskytu v jednotlivých dokumentoch. Najvyššiu váhu majú priradené národné dokumenty (váha 4 pre NPR a váha 3 pre PVV), nižšiu váhu dokumenty prijaté na európskej úrovni (váha 2) a najnižšiu váhu majú globálne dokumenty (váha 1).

2. Národné problémy na základe odporúčaní domácich a medzinárodných inštitúcií

V rámci tohto kritéria sú zohľadnené **národné problémy na základe odporúčaní medzinárodných a domácich inštitúcií, ktoré upozorňujú na konkrétne rizikové oblasti pre SR** v týchto dokumentoch:

- **Odporúčania Rady EÚ pre SR** k NPR 2016^[10] a k NPR 2017^[11],
- **Správa o krajine od EK** z roku 2016^[12], z roku 2017^[13] a z roku 2018^[50],
- **Publikácia OECD „Going for growth“** z roku 2017^[14],
- **Správa za krajinu - Slovensko od NKÚ SR** z roku 2016^[15].

Zoznam národných problémov v jednotlivých dokumentoch je uvedený v Prílohe 1. Ak daná oblasť bola v niektorom z týchto materiálov identifikovaná ako problémová, jej významnosť sa zvyšovala na základe frekvencie jej výskytu (s váhou 2).

3. Riziká podľa štandardov

V rámci tohto kritéria je zohľadnená **rizikovosť oblastí podľa medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií alebo ISSAI (100, 200, 300, 400)**.

Významnosť oblastí politik pre kontrolnú činnosť rastie, ak danú oblasť ako tradične rizikovou identifikoval **štandard ISSAI 3200**, ktorý sa detailnejšie venuje výkonnostnej kontrole^[16]. Uvedený štandard uvádza, že medzi oblasti tradične náchylné na riziko patria napr. informačné systémy, zdravotníctvo, oblasť verejného obstarávania a environmentálne záležitosti.

Oblasť, ktorá je podľa štandardu považovaná za tradične rizikovou, sa priradil rizikový faktor 1,2. To znamená, že významnosť rizikovej oblasti sa zvyšovala o 20 %.

Zdrojové informácie pre uvedený metodologický postup sú spracované v tabuľke v Prílohe 2.

4. STRATEGICKÉ OBLASTI KONTROLNEJ ČINNOSTI NKÚ SR NA ROKY 2018 - 2020

Vychádzajúc z národných strategických dokumentov bolo určených 9 strategických oblastí (Tab. 1) pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR v nasledujúcich rokoch 2018 - 2020. Každá z oblastí má v Prílohe 2 priradenú aj významnosť pre kontrolnú činnosť NKÚ SR ako národnej kontrolnej autority, ktorá vyplynula z 3 použitých kritérií významnosti. Oblasť s najvyššou váhou je z tohto pohľadu najviac významná. Významnosť poslednej oblasti Obrana a bezpečnosť vyšla v porovnaní s ostatnými oblasťami síce extrémne nízka, avšak táto oblasť je špecifická z hľadiska zverejňovania cieľov vo verejne dostupných dokumentoch, z ktorých sa vychádzalo pri orientačnom stanovovaní významnosti.

Do strategických oblastí zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR sú zaradené osobitne aj **Európske štrukturálne a investičné fondy**. Európske fondy ako finančný nástroj predstavujú najvýznamnejší finančný zdroj na realizáciu politik krajiny a ich výška dosahuje ročne v priemere približne 3 % HDP ^[17] za obdobie rokov 2012 – 2017. Európske fondy vzhľadom na svoje špecifické postavenie, t.j. že nepredstavujú priamo verejnú politiku, ale zdroj jej financovania, sú preto spracované ako samostatná, piata kapitola tohto materiálu.

Tab. 1 **Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2018 – 2020**

Strategická oblasť
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie
Efektívna a transparentná verejná správa
Zdravie
Zamestnanosť a podnikateľské prostredie
Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika
Sociálne politiky
Dopravná infraštruktúra a informačno-komunikačné technológie (IKT)
Obrana a bezpečnosť

Zdroj: NKÚ SR

V nasledujúcich podkapitolách kapitoly 4 sú predstavené jednotlivé strategické oblasti verejných politik, resp. ich subpolitiky (zaradené do strategických oblastí). V rámci každej strategickkej oblasti je zdôvodnený jej výber s odkazom na dôležité strategické materiály, pričom na začiatku jednotlivých častí kapitoly 4 je uvedená Tab. s vybranými cieľmi zo strategických dokumentov týkajúcich sa príslušnej oblasti. Tiež sú podrobnejšie popísané niektoré problémy jednotlivých strategických oblastí a navrhnuté odporúčania na kontrolné akcie. V rámci každej oblasti boli identifikované aj najdôležitejšie národné indikátory. Ich sumárny prehľad je spracovaný v tabuľke v Prílohe 3.

4.1 Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie

Z procesu určovania významnosti strategických oblastí pre kontrolnú činnosť NKÚ SR na roky 2018 - 2020 vzišla oblasť „Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie“ ako tá najvýznamnejšia. Prostredníctvom uvedenia hlavných cieľov a identifikovaných nedostatkov je vysoká významnosť tejto oblasti dokumentovaná v nasledujúcich dvoch podkapitolách.

4.1.1 Vzdelávanie

Vzdelávanie je oblasť uvedená v rámci cieľov vo všetkých uvažovaných strategických dokumentoch (Tab. 2).

Tab. 2 Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblastí

Oblasť	Vzdelávanie
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 4: Do roku 2030 zabezpečiť rovnaký prístup pre všetky ženy a mužov ku kvalitnému technickému, odbornému a vyššiemu vzdelávaniu, vrátane vysokoškolského
	Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky vzdelávajúce sa osoby získali vedomosti a zručnosti potrebné pre presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja, a to aj, okrem iného, prostredníctvom vzdelávania pre trvalo udržateľný rozvoj a udržateľný životný štýl, ľudské práva, rodovú rovnosť, presadzovanie kultúry mieru a nenásilia, globálneho občianstva a ocenenia kultúrnej rôznorodosti a prispievania kultúry k trvalo udržateľnému rozvoju
Stratégia Európa 2020	Zlepšiť výsledky a zvýšiť medzinárodnú atraktivitu vyšších vzdelávacích inštitúcií v Európe a celkovú kvalitu všetkých úrovní vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Výrazné zvýšenie verejnej investície do školstva, spojené so zásadnými vnútornými zmenami systému školstva
	Kvalitná výchova a vzdelávanie reagujúce na aktuálne i očakávané potreby jednotlivca a spoločnosti, a osobitne na potreby hospodárskej praxe
	Zabezpečenie postavenia a ohodnotenia učiteľom zodpovedajúce mimoriadnemu významu ich práce
	Efektívne fungujúce školstvo
Národný program reforiem SR 2016	Zmeny v akreditačnej komisii
Národný program reforiem SR 2017	Zmeny financovania v regionálnom školstve a jeho racionalizácia
	Vyššia kvalita a lepšia podpora učiteľov
	Reforma akreditačnej komisie a procesu akreditácie (kvalita vo vysokom školstve)
	Integrácia marginalizovaných rómskych komunít (vzdelávanie)

Zdroj: Odbor analytický

Vzdelávanie označila vláda SR za prioritu v troch po sebe nasledujúcich NPR (2015, 2016 a 2017). Jej dôležitosť bola osobitne zvýraznená v PVV z roku 2016, kde sa **rozvoj školstva** zaradil k **najvyšším prioritám vlády SR** vo volebnom období 2016 – 2020. Zásluhu na tom mal aj silný spoločenský tlak na riešenie problémov v školstve a skutočnosť, že vzdelávanie sa stalo jednou z hlavných politických tém pred voľbami v roku 2016.

Viaceré medzinárodné porovnania poukazujú na to, že Slovensko má vo vzdelávaní mnoho nedostatkov a v porovnaní s inými krajinami značne zaostáva. OECD každoročne vydáva správu *Education at a Glance*, v ktorej hodnotí výstupy a výsledky týkajúce sa vzdelávania. Zo správy z roku 2017 vyplýva, že Slovensko značne zaostáva za vyspelými krajinami **vo výške vynaložených prostriedkov na vzdelávanie** (verejné a súkromné výdavky na primárne až terciárne vzdelávanie). Podľa údajov z roku 2014 vynakladali krajiny OECD na vzdelávacie inštitúcie v priemere 5,2 % HDP, zatiaľ čo na Slovensku to bolo len 3,9 % HDP. ^[18]

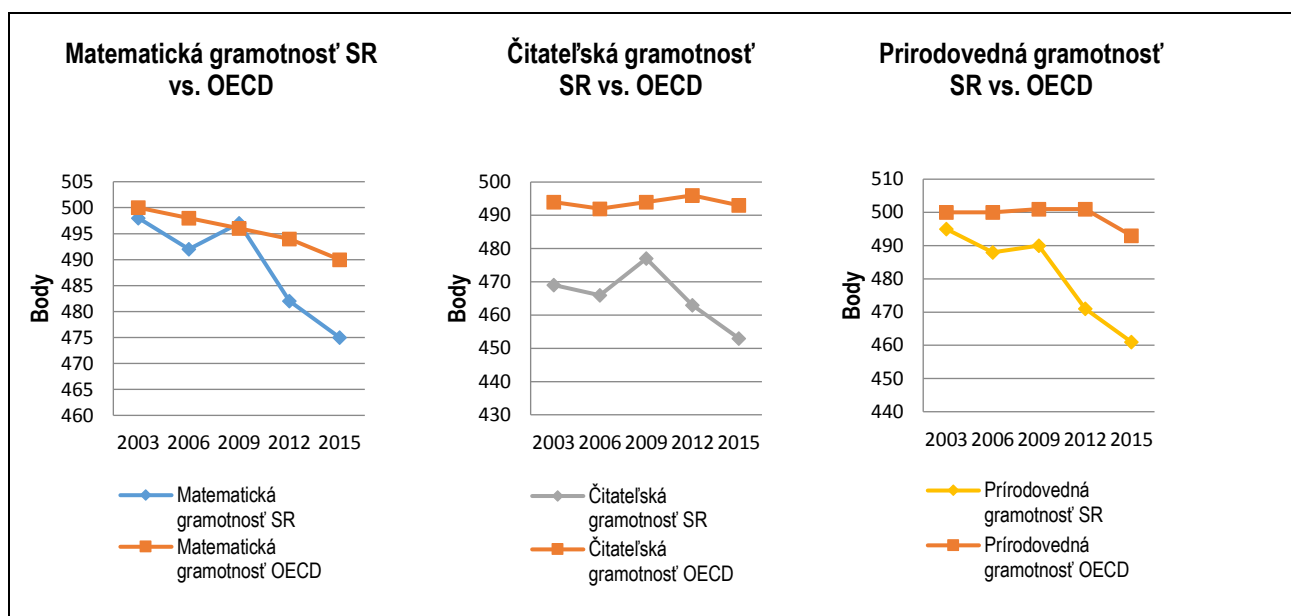
Uvedený problém bol vládou SR reflektovaný v PVV z roku 2016, kde sa zaviazala zabezpečiť výrazné zvýšenie verejnej investície do školstva, ktoré má byť spojené aj so zásadnými systémovými zmenami. Do roku 2020 chce vláda SR dosiahnuť to, aby navýšený objem verejných prostriedkov predstavoval sumu 2 mld. € a výdavky na vzdelávanie dosiahli úroveň porovnateľnú s priemerom krajín EÚ. ^[5] Tento záväzok sa začal čiastočne naplňať zvýšením platov učiteľov v regionálnom a vysokom školstve o 6% od septembra 2016 a o ďalších 6% od septembra 2017.

Nedostatočné financovanie školstva sa najviditeľnejšie prejavuje práve nízkym platovým ohodnotením zamestnancov v školstve. Aj keď sa v posledných rokoch mzdy slovenských učiteľov zvyšovali, **učiteľské platy patria dlhodobo medzi najnižšie v OECD** [6] a výrazne sa podieľajú na nízkej atraktivite učiteľskej profesie. Aj kvôli tomu nemajú mladí talentovaní ľudia záujem pracovať v školstve, čoho dôsledkom je nepriaznivý trend starnutia učiteľov, na ktorý poukázala aj Správa za krajinu - Slovensko od NKÚ SR. [15]

V prípade **prípravy budúcich učiteľov** je podľa EK problémom ich **neadekvátne vzdelávanie** a nedostatok praktickej výučby, čo spolu s vyššie zmienenou **nízkou atraktivitou učiteľskej profesie** bráni dosahovať zlepšenie v oblasti študijných výsledkov. [12]

Informácie o dosiahnutých vedomostiach a zručnostiach 15-ročných žiakov škôl v krajinách OECD v oblastiach čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti poskytuje Program pre medzinárodné hodnotenie študentov PISA, ktorý sa vykonáva pravidelne v trojročných cykloch. Výsledky hodnotenia PISA z roku 2015 poukázali na to, že **slovenskí žiaci sa v rozmedzí rokov 2009 až 2015 zhoršili vo všetkých troch testovaných oblastiach a dosiahli výsledky pod priemerom OECD** (Obr. 1). V roku 2015 dosiahli priemerné hodnotenie 463 bodov, pričom v krajinách OECD bol priemer 492 bodov.

Obr. 1 Výsledky testovania PISA v období rokov 2003 - 2015

Zdroj: OECD

Ďalším identifikovaným problémom je **veľmi výrazná nerovnosť v oblasti vzdelávania**. V roku 2012 patrilo Slovensko medzi krajiny s najvyšším vplyvom nepriaznivého socioekonomického zázemia žiakov na ich výsledky. V roku 2015 došlo k zmenšeniu rozdielu medzi výsledkami socioekonomických skupín, ale nie kvôli zlepšeniu znevýhodnených žiakov. Výsledky ostatných žiakov sa totiž zhoršili a priblížili sa k znevýhodneným. [19]

Na viacero problémov v oblasti vzdelávania poukázala EK v Správach o krajine za roky 2015 a 2016. [12] Slovensku bol vyčítaný napr. náročný prechod absolventov odborných a vysokých škôl do zamestnania; vysoký podiel absolventov vysokých škôl na pracovných miestach, ktoré si nevyžadujú vysokoškolské vzdelanie; **predčasné ukončovanie školskej dochádzky**; **nízky podiel absolventov terciárneho vzdelania**; vysoký podiel rómskych žiakov v špeciálnych školách alebo **obmedzený dopyt účastníkov po novozavedenom systéme duálneho odbornej prípravy**.

K identifikovaným problémom zo strany EK pribudli v roku 2017 [13] napríklad **absentujúce sledovanie uplatnenia absolventov** a výkonnostné dohody s inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, málo rozvinuté inovačné schémy na zatraktívnenie povolání s chýbajúcou kvalifikovanou pracovnou silou a ďalšie **nedostatky vyskytujúce sa v systéme duálneho vzdelávania**. K nim patrí najmä nízky záujem mladých ľudí a určitých škôl o zapojenie sa do tohto systému a slabá informovanosť o jeho výhodách.

Cieľ prepojiť vzdelávanie a potreby trhu práce v odbornom školstve si vláda stanovila v NPR z roku 2016 ^[6], pričom zohľadnila aj kritiku EK a v nadväznosti na ňu sa zaviazala podporiť aktivity zamerané na propagáciu duálneho vzdelávania a štúdiá technických odborov. Taktiež si predsavzala riešiť problém nízkych kapacít materských škôl, vysokej administratívnej záťaže učiteľov a nedostatku učebníc.

V prípade vysokého školstva patrí k hlavným cieľom vlády zvýšenie transparentnosti a verejnej kontroly akreditačného procesu a príprava zmien systému financovania vysokých škôl, ktoré by umožnili viac zohľadniť rozdiely v ich kvalite. Na **nedostatočné mechanizmy zabezpečovania kvality vysokých škôl a akreditácie** Slovensko upozornila aj EK v Správe o krajine za rok 2018. ^[50] Za problém bola označená tiež **slabá internacionalizácia vysokoškolského vzdelávania** a stále nízky počet zahraničných študentov na slovenských vysokých školách.

Nepriamym indikátorom ich nedostatočnej kvality je skutočnosť, že Slovensko má v porovnaní s ostatnými krajinami V4 najmenej vysokých škôl umiestnených v medzinárodných rebríčkoch vysokých škôl. To má za následok odchod tých najlepších študentov do zahraničia. Podľa údajov OECD, takmer každý siedmy slovenský vysokoškolák (14,2 %) študuje v zahraničí, pričom vyšší podiel z krajín OECD má len Luxembursko (68 %). ^[18]

Strategické zámery SR v oblasti výchovy a vzdelávania v 10-ročnom výhľade obsahuje **Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania**. ^[20] Tento dokument s názvom „*Učiace sa Slovensko*“ bol pripravený skupinou expertov a má predstavovať dosiaľ najväčšiu reformu vzdelávania. Autorský tím do takmer 260-stranového dokumentu zapracoval aj mnohé z približne 4000 pripomienok a podnetov odbornej a laickej verejnosti a po jeho zverejnení začiatkom októbra 2017 by mala nasledovať tvorba akčných plánov s harmonogram, prioritizáciou a rozpočtom konkrétnych opatrení.

Pokrok pri uskutočňovaní tejto reformy regionálneho a vysokoškolského vzdelávania bol zo strany EK označený za **obmedzený**. ^[50] Vzhľadom k doterajšiemu tempu prípravy reformy, viacerým výhradám k jej návrhu a taktiež otáznej politickej podpore aj podľa NKÚ SR existuje riziko pretrvávania a neriešenia vyššie popísaných problémov vo vzdelávaní, čo zvyšuje potrebu zamerania kontrolnej činnosti úradu práve na túto oblasť.

Odporúčané témy:

- Financovanie vybraných základných a stredných škôl s ohľadom na ekonomickú efektívnosť, kvalitu a dostupnosť vzdelávania.
- Systém duálneho odborného vzdelávania a prípravy.
- Vysokoškolská príprava budúcich učiteľov so zameraním na overenie atraktivity učiteľského povolania a uplatnenia absolventov učiteľských smerov.
- Nákladovosť a výkonnosť informačných systémov v rezorte školstva.
- Vybrané projekty v oblasti vzdelávania, ktoré boli financované zo zdrojov EÚ.

4.1.2 Výskum, vývoj a inovácie

Oblasť výskumu, vývoja a inovácií je zdôraznená ako priorita v medzinárodných aj domácich dokumentoch, strategických pre rozvoj SR (Tab. 3). Jedným z cieľov agendy OSN 2030 je posilnenie vedeckého výskumu, vrátane podpory inovácie. Téma výskumu a vývoja je taktiež obsahom PVV na roky 2016 - 2020, kde je zdôraznené, že „*vláda sa zasadí o vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj podnikového výskumu, vývoja a inovácií a nastavenie efektívnych nástrojov pre motiváciu priemyselného sektora na podporu výskumu*“. V nadväznosti na to sa reforma financovania výskumu a vývoja uvádza v národných programoch reforiem z rokov 2015 aj 2016. V centre pozornosti je najmä Akčný plán implementácie Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3) na roky 2015 - 2016 a transformácia SAV.

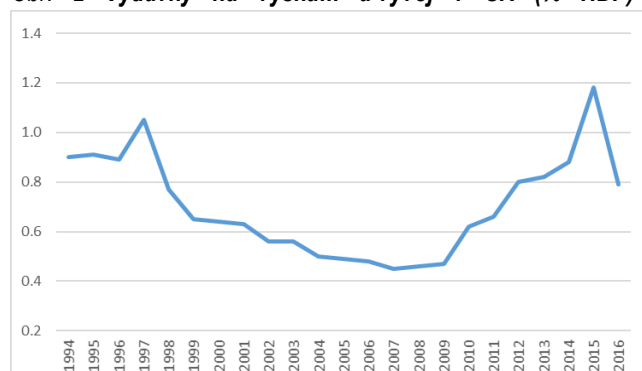
Tab. 3 Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblastí

Oblasť	Výskum, vývoj a inovácie
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 9: Posilniť vedecký výskum, vylepšiť technologické schopnosti priemyselných odvetví vo všetkých krajinách, predovšetkým v rozvojových krajinách, vrátane podpory inovácie a podstatného zvýšenia počtu pracovníkov vo výskume a vývoji na 1 milión obyvateľov do roku 2030, ako aj verejného a súkromného výskumu a výdavkov na rozvoj
Stratégia Európa 2020	Zvýšiť investície do výskumu a vývoja/inovácií na 3 % HDP
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Vláda sa zasadí o vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj podnikového výskumu, vývoja a inovácií a nastavenie efektívnych nástrojov pre motiváciu priemyselného sektora na podporu výskumu
	Bude zavŕšený proces prípravy zákona o verejných výskumných inštitúciách a následne sa uskutoční transformácia SAV, ktorá spolu s vysokými školami tvorí základ výskumného potenciálu SR
	Vláda podporí výskum na vysokých školách ako nevyhnutný predpoklad zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania, osobitne doktorandského štúdia ako jeho najvyššieho stupňa
Národný program reforiem SR 2016	Reforma financovania výskumu a vývoja
	Transformácia Slovenskej akadémie vied (SAV)
Národný program reforiem SR 2017	Zvýšenie podielu grantového financovania VŠ (financovanie vedy)
	Transformácia Slovenskej akadémie vied (SAV)

Zdroj: Odbor analytický

Pre dosiahnutie stanovených cieľov je potrebné v súlade so stratégiou Európa 2020 zvýšiť výdavky na výskum, vývoj a inovácie. Investície do tejto oblasti majú zásadný význam pre dlhodobý hospodársky rozvoj a prosperitu, nakoľko posilňujú hospodársky rast, tvorbu pracovných miest, produktivitu práce a efektívne využívanie zdrojov. **Výdavky na výskum a vývoj** na Slovensku dosiahli 0,79 % HDP v roku 2016 (Obr. 2). Kvôli nižšiemu čerpaniu zdrojov EÚ oproti roku 2015 **výrazne poklesli a ich úroveň je významne nižšia ako priemer krajín EÚ**, ktorý predstavuje približne 2 % HDP.

Obr. 2 Výdavky na výskum a vývoj v SR (% HDP)

Zdroj: Štatistický úrad SR

Napriek deklarovanému cieľu vlády vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj podnikového výskumu, **doterajšie opatrenia** (napr. formovanie prostredia a podmienok, ktoré znížia „únik mozgov“ zo Slovenska ^[21], príp. ďalšie opatrenia z NPR) zatiaľ **neviedli k výraznejšiemu zvýšeniu motivácie pre súkromné investície do oblasti výskumu a inovácií**. Tie predstavovali v roku 2015 len necelú tretinu z celkových výdavkov na výskum a vývoj.

Práve **nízky objem verejných a súkromných zdrojov** spôsobuje značné zaostávanie Slovenska za priemerom EÚ z hľadiska výkonnosti v oblasti inovácií. V Správe o krajine z roku 2016 ^[12] to konštatovala EK, pričom k ďalším faktorom tohto stavu zaradila aj **roztrieštený politický rámec a neefektivitu verejného financovania**. Modernizácia výskumu a vývoja na Slovensku si podľa EK teda vyžaduje zlepšenie riadiaceho politického rámca a taktiež rýchlejšiu realizáciu reforiem a plánov na podporu výskumu a vývoja. ^[13]

Zdlhavý proces prijímania zmien v tejto oblasti možno ilustrovať dlhodobou plánovanou **transformáciou SAV na verejné výskumné inštitúcie**. Zákon, ktorým sa táto zmena mala inicializovať, bol pripravovaný od konca roka 2014, avšak schválený až v roku 2017. Už niekoľko rokov je taktiež plánovaná zásadná zmena v nastavení riadenia systému výskumu a vývoja na Slovensku, ku ktorej napriek deklarovanej prioritizácii (NPR 2015, NPR 2016) zatiaľ nedošlo.

V Správe o krajine za rok 2018 EK poukázala aj na administratívnu neefektívnosť a netransparentnosť hodnotiaceho a výberového procesu v rámci podpory výskumu a vývoja zo zdrojov EÚ. K ďalším identifikovaným problémom patrí nízky počet výskumníkov, ktorých zamestnávajú podniky, veľmi nízka úroveň patentovania a najslabšie výsledky medzi krajinami EÚ v počte často citovaných vedeckých publikácií.^[50]

Odporúčané témy:

- Efektívnosť a účinnosť nakladania s verejnými prostriedkami, ktoré boli poskytnuté prostredníctvom inštitucionálnej podpory výskumu a vývoja na vysokých školách.
- Efektívnosť a účinnosť nakladania s verejnými prostriedkami, ktoré boli poskytnuté prostredníctvom účelovej podpory výskumu a vývoja Agentúrou na podporu výskumu a vývoja (APVV).
- Hodnotiace a výberové procesy v rámci podpory projektov výskumu a vývoja zo zdrojov štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ.
- Hospodárenie, udržateľnosť a účelnosť projektov výskumno-vývojových súkromných subjektov - prijímateľov štátnych dotácií a dotácií zo zdrojov EÚ.

4.2 Efektívna a transparentná verejná správa

V rámci cieľov Agendy OSN 2030 sa odporúča vytvoriť efektívne, zodpovedné a transparentné inštitúcie na všetkých úrovniach. Tieto ciele sú premietnuté aj na európskej a národnej úrovni (Tab. 4).

Tab. 4 *Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblastí*

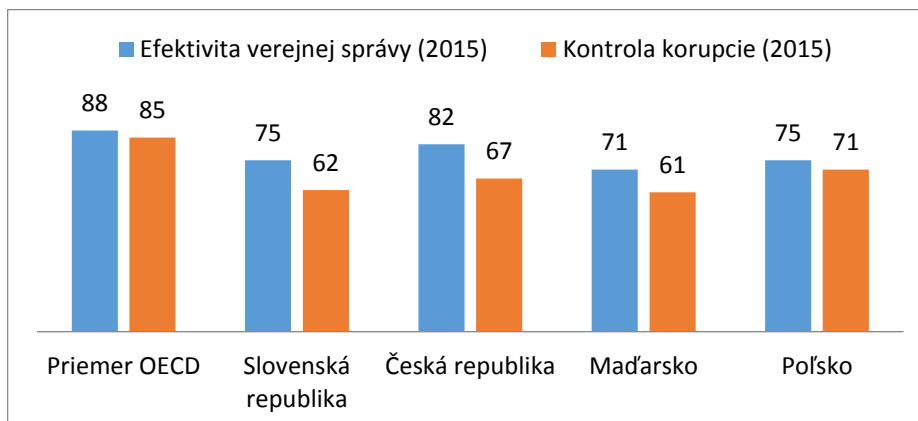
Oblasť	Efektívna a transparentná verejná správa
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 16: Presadzovať právny štát na národnej a medzinárodnej úrovni a zaistiť rovnaký prístup k spravodlivosti pre všetkých
	Podstatne znížiť korupciu a úplatkárstvo vo všetkých formách
	Presadzovať udržateľné postupy pri zadávaní verejných obstarávaní v súlade s národnými politikami a prioritami
	Vytvoriť efektívne, zodpovedné a transparentné inštitúcie na všetkých úrovniach
Stratégia Európa 2020	Skonsolidovať spôsob riadenia, posilniť prechod od súťaží orientovaných výlučne na cenu k obstarávaniu na základe kvality a zlepšiť sťahovanie nezákonných praktík pri verejnom obstarávaní
	Zlepšiť transparentnosť, kvalitu a účinnosť riadenia ľudských zdrojov vo verejnej správe
	Zlepšiť účinnosť súdneho systému
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Eliminovať priestor pre korupčné konanie vo všetkých oblastiach verejnej správy, pri realizovaní verejných obstarávaní, poskytovaní štátnych dotácií a poskytovaní finančných príspevkov z fondov EÚ, za podpory informatizácie procesu týchto činností
	Vláda posilní aktivity a inštitucionálne štruktúry zamerané na predchádzanie a elimináciu radikalizácie spoločnosti vo forme extrémizmu, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a agresívneho nacionalizmu
	Vláda navrhne opatrenia na skvalitnenie správy majetku štátu využitím centrálnej správy majetku štátu, aby sa štátna a verejná správa mohla koncentrovať na svoju hlavnú činnosť
	Zavedenie zásadných opatrení na zvýšenie efektívnosti súdov s cieľom zrýchlenia súdneho konania
Národný program reforiem SR 2016	Analytické kapacity finančnej správy
	Efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa - Program ESO - ďalšie etapy
	Protikorupčná doložka vplyvov
	Protischránkový zákon
Národný program reforiem SR 2017	Analytické kapacity finančnej správy

Zdroj: Odbor analytický

Verejná správa a transparentnosť

Verejná správa má zásadný vplyv na fungovanie a kvalitu riadenia štátu. Podľa viacerých nezávislých zdrojov informácií má však Slovensko v tejto oblasti **vážne nedostatky a zaostáva za vyspelými krajinami**. Svetová banka v rámci projektu Worldwide Governance Indicators (WGI) [22] hodnotí viac ako 200 krajín sveta v šiestich oblastiach vládnutia (sloboda prejavu a zodpovednosť, politická stabilita a absencia násilia, efektívnosť verejnej správy, kvalita regulácie, vláda práva, kontrola korupcie). V prípade efektivity verejnej správy a kontroly korupcie Slovensko značne zaostáva za vyspelými krajinami OECD a je treťou najhoršou krajinou v rámci zoskupenia V4 (Obr. 3).

Obr. 3 **Dosiahnutý percentil indikátorov Efektívita verejnej správy a Kontrola korupcie v roku 2015**

Zdroj: World Governance Indicators

K riešeniu problému nízkej efektivity verejnej správy na Slovensku má prispievať program ESO (Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa), ktorý vláda SR schválila v apríli 2012 a jeho implementácia je naplánovaná do roku 2020.

Gestorom programu ESO je Ministerstvo vnútra SR, podľa ktorého tento program predstavuje dosiaľ najväčšiu plánovanú reformu štátnej správy od roku 1989. [23] Rozdelená je do 3 základných etáp:

- 1) Integrácia špecializovanej miestnej štátnej správy (do polovice roka 2014),
- 2) Sprevádzkovanie klientskych centier pre občanov (2014/2015),
- 3) Optimalizácia výkonu štátnej správy, optimalizácia procesov a štruktúr ústredných orgánov štátnej správy, optimalizácia procesov a výkonu samosprávy (2014 - 2020).

Napriek tomu, že vláda považuje reformu ESO za jednu zo svojich priorít, samotné MV SR v národnej stratégii reformy verejnej správy priznalo veľké rezervy. [24] Pri ich identifikácii sa odvoláva primárne na zistenia medzinárodných organizácií ako sú Európska komisia, Rada EÚ a Svetová banka.

Rada EÚ vo svojich odporúčaniach z rokov 2015 [25] a 2016 [10] upozornila Slovensko na niekoľko nedostatkov. Patrila medzi ne **neefektívnosť, neúčinnosť a nedostatočná kvalita verejnej správy**, jej fragmentovaná a nepružná štruktúra a systém riadenia. Podľa Správy o krajine z roku 2016 [12] od EK, v digitalizácii verejnej správy Slovensko napreduje pomaly a **využívanie služieb elektronickej verejnej správy (e-Government)** je aj napriek potenciálne silnému dopytu po digitálnych službách stále **nízke**.

Kvalita verejnej správy úzko súvisí s riadením ľudských zdrojov vo verejnom sektore. Európska komisia vo svojej správe z roku 2015 [27] konštatovala, že vo verejnej správe pretrvávajú **vysoká fluktuácia zamestnancov a neefektívne riadenie ľudských zdrojov**. Vysoká fluktuácia zamestnancov verejnej správy (nielen na vedúcich pozíciách) čiastočne súvisí s volebnými cyklami a znižuje stimuly na budovanie zručností a kvalifikácií. Tie následne nepriaznivo vplyvajú na tvorbu účinných politík. Tú sťažuje aj nízka úroveň spolupráce medzi ministerstvami, ktorú EK vyčítala Slovensku v roku 2017. [13] Za problematické EK považuje aj výber a menovanie predsedu a podpredsedov rôznych regulačných orgánov ovplyvnené politickými záujmami.

Z cieľom zvýšenia politickej neutrality, transparentnosti, efektívnosti a profesionality verejnej správy na Slovensku bol v roku 2017 prijatý nový zákon o štátnej službe a zriadená nezávislá Rada pre štátnu službu. Na zhodnotenie vplyvu týchto opatrení je ešte príliš skoro a v tejto súvislosti EK Slovensku odporúča starostlivé monitorovanie pokroku. [50] Podľa Správy o krajine za rok 2018 verejnú správu stále brzdí **neefektívnosť** a **vykonávanie jej reformy** financované aj zdrojmi EÚ je **pomalé**.

Na podporu reformy verejnej správy bola rezortom vnútra vyrokovaná finančná pomoc z eurofondov a v rámci programového obdobia 2014 - 2020 bude Slovensko môcť v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa čerpať

financie v objeme 278 mil. eur. Tento program má dva základné ciele: Prvým je podpora systémov a procesov verejnej správy vrátane posilňovania inštitucionálnych kapacít a transparentných pravidiel verejného obstarávania; Druhým cieľom je rozsiahla reforma justície, zefektívňovanie súdneho systému a zvýšenie vymáhateľnosti práva. [26]

V oblasti verejného obstarávania bol v rámci podpory transparentných pravidiel začiatkom roka 2015 spustený do ostrej prevádzky systém verejného obstarávania služieb bežne dostupných na trhu (Elektronický kontrakčný systém). Zavedenie tohto nástroja má podľa vlády zabrániť špekuláciám vo verejnom obstarávaní a prinášať výrazné úspory pri nákupoch bežných tovarov a služieb štátnymi inštitúciami a samosprávami. K zvýšeniu transparentnosti v oblasti nakladania s verejnými zdrojmi by mal dopomôcť aj tzv. protischránkový zákon, ktorý bol schválený v závere roka 2016. Vďaka novej právnej norme bude povinnosťou firiem uchádzajúcich sa o verejné zákazky registrovať sa v registri partnerov verejného sektora a zverejniť vlastnícku štruktúru až na úroveň konečného užívateľa výhod.

Na problémy transparentnosti verejného obstarávania poukazujú Odporúčania Rady EÚ z roku 2016. [10] Kritizované sú **procesy verejného obstarávania**, najmä ich **nekonsolidované riadenie, nedostatočná odbornosť a konflikty záujmov**. Rada poukázala tiež na to, že súťažné špecifikácie bývajú často šité na mieru konkrétneho uchádzača a nadmerne sa využíva kritérium najnižšej ceny bez ohľadu na kvalitu.

V prípade verejného obstarávania EK v Správe o krajine za rok 2016 ako problémy identifikovala **obmedzenú súťaž a časté využívanie mimoriadnych postupov** bez výzvy na predloženie ponuky alebo tendrov. V roku 2017 [11] sa objektom kritiky stala **obmedzená funkčnosť kontrolných mechanizmov** vo verejnom obstarávaní, **značná miera absencie hospodárskej súťaže** a nadpriemerné vnímanie manipulácie s verejným obstarávaním u manažérov slovenských spoločností. Dôsledkom toho všetkého je **vysoká úroveň vnímanej korupcie**.

Zo správy Transparency International [28], ktorá hodnotí korupciu v 176 krajinách sveta vyplynulo, že Slovensko si v celosvetovom rebríčku vnímania korupcie pohoršilo o štyri miesta a za rok 2016 skončilo na 54. mieste. Ide o **siedme najhoršie umiestnenie z krajín EÚ**.

Napriek tejto skutočnosti je **počet trestných stíhaní za trestné činy spojené s korupciou veľmi nízky** a taktiež trestné stíhanie korupčných prípadov na vysokých miestach je zriedkavé. [50] Podľa EK tomu môže brániť **nedostatočná zodpovednosť polície a prokuratúry** a funkčná závislosť polície a policajnej inšpekcie od ministra vnútra.

Právny systém

Efektívnosť justičného systému je dlhodobým problémom, na ktorý nás upozorňuje aj Európska únia a ďalšie významné medzinárodné inštitúcie. V oblasti justície a vymožitelnosti práva boli v polovici roka 2015 schválené tri nové kódexy: Civilný sporový poriadok, Civilný mimosporový poriadok a Správny súdny poriadok. Ich hlavným cieľom je zvýšenie kvality a efektivity práce súdov. Ako na to upozornila aj EK v roku 2016, problémom Slovenska sú totiž **zdĺhavé a zložité súdne postupy**, ktoré bránia vymožitelnosti zmlúv.

Detailnejšiemu hodnoteniu efektivity, kvality a nezávislosti právnych systémov členských krajín EÚ sa EK venuje v každoročnom komparatívnom hodnotení The EU Justice Scoreboard. Aj podľa správy z roku 2017 [29] miera riešenia sporov v súdnych občianskoprávných a obchodných veciach sa výrazne zlepšila, ale **priemerný čas potrebný na vyriešenie prípadu je jedným z najdlhších v EÚ a stále sa predlžuje**. Ako výrazný problém bola identifikovaná nedôvera v to, že súdy konajú a rozhodujú nezávisle. Podľa konštatovania EK, slovenská verejnosť dôveruje v nezávislosť súdov najmenej v celej EÚ a silno vníma to, že do práce súdov zasahuje vláda a politici. V správe sa ďalej uvádza, že boju proti korupcii môže brániť nedostatočná transparentnosť a zodpovednosť polície a prokuratúry voči verejnosti. Pozitívne je však hodnotený zákon proti schránkovým spoločnostiam a snaha o reformu súdnictva. Na zhodnotenie ich dopadu je však podľa EK ešte príliš skoro.

Na nedostatky v oblasti justičného systému nás upozorňuje aj Európska komisia v najnovšej správe o krajine [50]. Podľa jej konštatovania justičný systém vykazuje známky zlepšovania, no stále pretrvávajú problémy v oblasti jeho účinnosti. Dĺžka súdnych konaní na Slovensku sa v roku 2016 výrazne zlepšila, no stále nie je jasné, či k tomu došlo v dôsledku skutočného nárastu efektívnosti, alebo len v dôsledku metodických zmien v justičných štatistikách. Pretrvávajú obavy o nezávislosť súdnictva. Slovensko je stále posledným spomedzi členských štátov EÚ, pokiaľ ide o vnímanú nezávislosť súdnictva, pričom oproti minulému roku nedošlo k žiadnemu zlepšeniu. Stále neboli vyriešené vznesené

ústavné námietky sudcov a kandidátov na sudcov, ktorým spochybujú bezpečnostné preverky. Slovensko ďalej prijíma opatrenia na zefektívnenie a skvalitnenie svojho justičného systému, napríklad v oblasti informačných a komunikačných technológií, nového slovenského občianskeho procesného práva alebo zavedením elektronického platobného príkazu.

Hospodárenie s nehnuteľným majetkom štátu

Téma využívania nehnuteľnej infraštruktúry verejnej správy sa porovnáva aj v rámci projektu BIEP (Benchmarking Information Exchange Project)¹.

Výdavky na kúpu, prenájom a údržbu budov sú významnou položkou rozpočtov organizácií štátnej správy. Budovy by sa mali kupovať alebo prenajímať na základe potrieb, pričom by sa mali zabezpečiť minimálne náklady, náležité zdôvodnenia prenájmu alebo nákupu a podobne. Údržba budov by mala byť zabezpečená tým najhospodárnejším a najefektívnejším spôsobom.

Komplexné preverenie tejto problematiky v orgánoch štátnej správy vrátane komparácie nákladov na hospodárenie s majetkom by mohlo priniesť významné odporúčania smerom k vláde SR. Odporúčaním smerom k NR SR by mohol byť návrh na jednotne riadenú správu nehnuteľností.

Hospodárenie samospráv

Po zohľadnení objemu rozpočtovaných finančných zdrojov a rozsahu kompetencií možno skonštatovať, že popri vláde a ministerstvách (štátna správa) je významným realizátorom verejných politík na Slovensku aj 2 933 obcí^[30] a 8 vyšších územných celkov (územná samospráva).

Podľa údajov z Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2018 - 2020 budú výdavky obcí v roku 2018 predstavovať zhruba 4,3 mld. eur a výdavky VÚC zhruba 1,4 mld. eur. Z celkových výdavkov verejnej správy to predstavuje približne 16 %. Na rozdiel od štátu, v prípade obcí aj VÚC sa očakáva ich prebytkové hospodárenie.^[31]

NKÚ SR získal právomoc kontrolovať hospodárenie samospráv novelizáciou ústavy a zákona o NKÚ SR v roku 2006. NKÚ SR dosiaľ priniesol veľké množstvo zistení o porušeníach všeobecných záväzných predpisov, napr. porušovanie zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, porušovanie zákona o majetku obcí, nedostatky v oblasti dlhodobého plánovania, porušovanie zákona o verejnom obstarávaní, nedodržiavanie zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite, porušovanie zákona o účtovníctve, nedodržiavanie zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Obce a vyššie územné celky vykonávajú svoje funkcie prostredníctvom originálnych samosprávnych kompetencií a prostredníctvom prenesených kompetencií na plnenie niektorých úloh štátnej správy. Originálne kompetencie samospráv sa týkajú najmä oblasti školstva, dopravy, územného plánovania, zdravotníctva, sociálnych vecí a kultúry a ich výkon je financovaný z vlastných daňových a nedaňových príjmov samospráv. V prípade prenesených úloh štátnej správy na samosprávy sa predpokladá ich racionálnejšie a efektívnejšie plnenie, pričom tieto úlohy sa týkajú napr. oblasti dopravy, stavebného poriadku, školstva, registrácie obyvateľov alebo životného prostredia. Na výkon prenesených kompetencií sú samosprávam poskytované dotácie zo štátneho rozpočtu.

V súčasnom období hospodárskeho rastu sa výraznejšie prejavujú problémy samospráv najmä v oblasti územného plánovania a stavebného poriadku. Samosprávy, ktoré nemajú vypracované kvalitné územné plány, sú v dôsledku tlakov zo strany investorov oveľa viac vystavené riziku chaotickej výstavby a nekoncepčného územného rozvoja. Mnoho ďalších problémov v tejto oblasti je spôsobených nedostatočnou legislatívnou reguláciou, keďže niekoľkokrát novelizovaný stavebný zákon z roku 1976 nezohľadňuje súčasné potreby v územnom plánovaní a vo výstavbe. Existujúca rigidnosť právnej úpravy spolu s pomalými a neefektívnymi procesmi stavebného konania má za následok časté nerešpektovanie alebo obchádzanie pravidiel, vrátane vzniku čiernych stavieb. Ministerstvo dopravy a výstavby pracuje na novom stavebnom zákone už niekoľko rokov a začiatkom roka 2018 bol zverejnený jeho prvý návrh, ktorý počíta s odňatím

¹ *Benchmarking Information Exchange Project* iniciovala Česká republika v roku 2016 na úrovni krajín V4+2. Cieľom projektu je pomocou vzájomného porovnania získať príklady dobrej praxe na základe navrhnutých ukazovateľov výkonnosti. Potenciálnym prínosom projektu je možnosť porovnať výsledky z kontrol realizovaných v SR s kontrolnými zisteniami ostatných krajín V4+2. Na základe benchmarkovania v rámci vybraných oblastí je možné posúdiť, či opatrenia realizované v SR priniesli podobné výsledky, prípadne je možné získať inšpiráciu, aké opatrenia vo verejných politikách by bolo možné navrhnuť, aby SR dosiahla lepšie výsledkové ukazovatele v rámci medzinárodného porovnávania.

kompetencií mestám a obciam v rámci preneseného výkonu štátnej správy. Ako celok tento návrh však odmietlo Združenie miest a obcí (ZMOS) a za neprijateľný ho označila aj Stavebná komora Slovenskej republiky (SKSR).

NKÚ SR sa v roku 2018 bude výkonom samosprávnych kompetencií zaoberať prostredníctvom vypracovania predbežnej štúdie zameranej na VÚC ako tvorcov verejných politík a analytickej správy o kompetenciách samospráv na území hlavného mesta Bratislava.

Odporúčané témy:

- Opatrenia a plnenie cieľov strategických dokumentov sledujúcich zvýšenie efektivity, modernizácie a transparentnosti verejnej správy (Operačný program Efektívna verejná správa, Elektronický kontrakčný systém, Elektronické verejné obstarávanie).
- Rizikové subjekty verejnej správy z hľadiska predchádzajúcich prípadov korupcie.
- Opatrenia a plnenie cieľov strategických dokumentov v oblasti riadenia ľudských zdrojov vo verejnom sektore (prijímanie, hodnotenie a vzdelávanie zamestnancov).
- Efektívnosť nákladov, dĺžka súdnych konaní, hospodárenie a systém vnútornej kontroly orgánov súdnej moci na všetkých jej úrovniach.
- Zmluvy na právne alebo poradensko-konzultačné služby, ktoré sú uzatvorené medzi subjektmi verejnej správy a súkromnými spoločnosťami.
- Efektívnosť a účinnosť výkonu vybraných originálnych a prenesených kompetencií subjektov územnej samosprávy.
- Obchodné spoločnosti, v ktorých majú obce, VÚC majetkovú účasť. Táto téma vyplýva zo záverov kontroly z roku 2017, ktorá bola zameraná na nakladanie subjektov územnej samosprávy s majetkovými účasťami v obchodných spoločnostiach.
- Uskutočňovanie opatrení a aktivít na realizáciu programu rozvoja obce, VÚC v kontexte verejných prostriedkov, ktorými sa plnenie programu rozvoja obce, VÚC má zabezpečiť. Aktivity programu rozvoja obce, VÚC by mali byť prenesené do viacročných rozpočtov obcí, VÚC.
- Zabezpečovanie územnoplánovacej činnosti v územnej samospráve.

4.3 Zdravie

Strategická oblasť Zdravie je navrhnutá na základe dokumentov, ktoré sú strategické pre ďalšie smerovanie SR (Tab. 5).

Tab. 5 *Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti*

Oblasť	Zdravie
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 3: Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku
	Do roku 2030 o jednu tretinu znížiť predčasnú úmrtnosť z dôvodu neprenosných chorôb prostredníctvom prevencie a liečby a presadzovať duševné zdravie a blahobyt
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Skrátenie čakacích lehôt na zdravotné a ošetrovateľské výkony
	Zavedenie prehľadných pravidiel pri platbách pacientov
Národný program reforiem SR 2016	Platby za diagnostickú skupinu DRG
	Implementácia e-Health
	Výstavba novej nemocnice
	Integrácia poskytovania zdravotnej starostlivosti
Národný program reforiem SR 2017	Implementácia e-Health
	Implementácia výsledkov revízie výdavkov v zdravotníctve

Zdroj: Odbor analytický

V rámci agendy OSN je cieľom do roku 2030 o jednu tretinu znížiť predčasnú úmrtnosť z dôvodu neprenosných chorôb prostredníctvom prevencie a liečby a presadzovať duševné zdravie a blahobyt. Cieľom Odporúčaní Rady EÚ pre SR na roky 2017 a 2018 je **zlepšiť nákladovú efektívnosť** systému zdravotnej starostlivosti vrátane implementácie projektu Hodnota za peniaze.

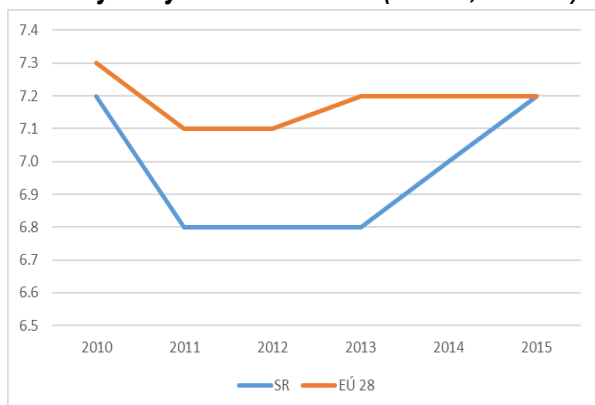
Zo správy o krajine – Slovensko 2018 ^[50] vyplýva, že **nákladová efektívnosť zdravotnej starostlivosti vykazuje určité zlepšenie**. Preskúmanie výdavkov v rámci projektu Hodnota za peniaze ukázalo priestor na zlepšovanie nákladovej efektívnosti. Jeho realizácia viedla k úsporám a pozitívnym zmenám v riadení nemocníc. V priebežnej implementačnej správe sa uvádza, že došlo k splneniu značného počtu záväzkov a v prvých deviatich mesiacoch roku 2017 sa ušetrilo približne 60 mil. eur. Pretrváva vysoká úroveň zadlženosti nemocníc (728 mil. eur k 31.12.2017) a nízka miera využívania lôžok (67 % v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 74 %). Opatrenia na racionalizáciu nemocničnej starostlivosti pokračujú, ale nepokročili plány na vytvorenie efektívnych, integrovaných centier starostlivosti.

Zavádzanie systému platieb na základe skupín diagnóz (DRG) a spúšťanie systémov elektronického zdravotníctva (eZdravie²) zaznamenáva len pomalý pokrok. Termín ostrého spustenia elektronických služieb do praxe sa viackrát posúval. Pretrváva vysoká úroveň zadlženosti nemocníc, nízka miera využívania lôžok (67 % v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 74 %) a stagnuje uplatňovanie modelu integrovanej zdravotnej starostlivosti.

Zdravotníctvo patrí medzi priority hospodársky vyspelých krajín a predstavuje jednu z najväčších výdavkových položiek. V súvislosti so starnutím populácie sa očakáva ďalší nárast výdavkov, preto je obzvlášť dôležité ich efektívne vynakladanie. Porovnanie výdavkov na zdravotníctvo za obdobie rokov 2010 – 2015 (Obr. 4) potvrdilo vyššie výdavky na zdravotníctvo za priemer EÚ 28 v porovnaní so SR. V roku 2015 však dobehla SR vo výdavkoch priemer EÚ 28 na úrovni 7,2 % HDP. Avšak vo výsledkových ukazovateľoch SR za priemerom EÚ 28 dlhodobo zaostáva. Indikátor „Zdravé roky života pri narodení“ predstavuje počet rokov, ktoré môže osoba pri narodení očakávať, že prežije v zdraví. V roku 2015 dosiahol tento ukazovateľ na Slovensku u mužov 54,8 roka, u žien 55,1 roka, pričom priemer EÚ 28 predstavoval u mužov 62,6 roka, u žien 63,3 roka (Obr. 5)

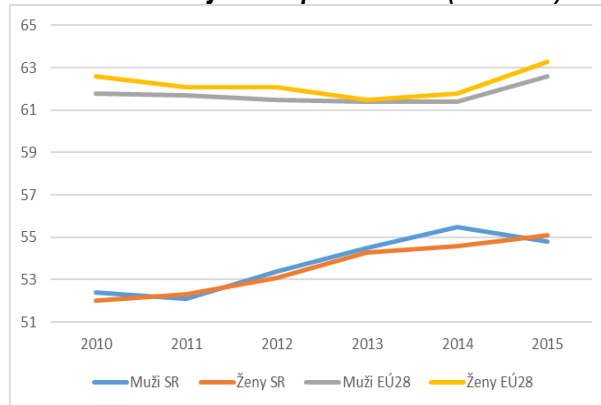
² Projekt sa premenoval z eHealth na eZdravie.

Obr. 4 Výdavky na zdravotníctvo (% HDP, COFOG)

Zdroj: Eurostat

Obr. 5 Zdravé roky života pri narodení (v rokoch)

Zdroj: Eurostat

Z porovnania vstupov a výsledkov v zdravotníctve vyplýva, že **efektívnosť zdravotnej starostlivosti** je na Slovensku dlhodobo vážnym celospoločenským problémom. Podľa NPR 2017 ^[7] sa dlhodobo realizuje viacero projektov, ktoré by mali prispieť k vyššej efektívnosti zdravotníctva.

Projekt „**Elektronizácia zdravotníctva (eZdravie)**“ bol síce po dlhých preťahoch zavedený, ale jeho využívaniu v praxi môže brániť obmedzenosť jeho základných funkcií a slabá používateľská ústretovosť. 1. januára 2018 nadobudli účinnosť právne ustanovenia, ktorých cieľom je zabezpečiť regulárnu, postupnú implementáciu systému elektronického zdravotníctva. Ako riziká sa javia kompatibilita medzi verejným (NCZI) a súkromným (Dôvera) riešením elektronického zdravotníctva a či sa NCZI podarí pred koncom obdobia odkladu príslušného zákona (koniec roka 2018) poskytovať primeranú technickú pomoc doktorom. Ako ďalšie riziká sa javia výkonnosť serverov eZdravie, administratívna a časová záťaž pre lekára a časový nesúlad medzi údajmi zo zdravotných poisťovní a NCZI.

V projekte „**Zavedenie platieb za diagnostickú skupinu (DRG)**“ sa v roku 2017 spustil úhradový mechanizmus. V prvom roku platia individuálne sadzby pre jednotlivé nemocnice, aby nedošlo k výrazným finančným výkyvom a destabilizácii systému. Každá zo zdravotných poisťovní má vlastný systém záchranných sietí v prípade, že sa platba nemocnici podľa DRG výrazne odchyľuje od pôvodného platobného mechanizmu (platba za hospitalizáciu). Rokom 2018 začína päťročný proces konvergencie individuálnych sadzieb do jednej celoslovenskej referenčnej základnej sadzby, ktorý sa zavŕši v roku 2022. Projekt však bude pri implementácii pravdepodobne čeliť problémom z dôvodu nepripravenosti používateľov. Riziká pri DRG môžu spočívať v presnosti kódovania diagnóz a v kvalite údajovej základne pre projekt.

Prostredníctvom „**Redefinovania typov nemocníc a starostlivosti**“ MZ SR v roku 2017 upravilo personálne normatívy a materiálne-technické zabezpečenie, ako aj typológiu nemocníc, aby sa zabezpečila objektivita nákladov a zlepšila alokačná efektívnosť využitia zdrojov. Dôjde k optimalizácii koncovej siete nemocníc, ako aj siete ambulantných poskytovateľov s dôrazom na regionálne potreby a bezpečnosť pacienta.

Implementácia záverov „**Revízie výdavkov**“ z roku 2016 ^[32] by mala zvýšiť efektívnosť výdavkov na zdravotníctvo. Potenciálne úspory v horizonte troch rokov by mali dosiahnuť 363 mil. eur. Revízia výdavkov si stanovila za cieľ identifikovať možné úspory predovšetkým vo výdavkoch na zdravotnú starostlivosť a následne ich použiť na iné oblasti v zdravotníctve tak, aby efektívne prispeli k zvyšovaniu kvality zdravotnej starostlivosti.

Rezidentský program je zameraný na podporu špecializačného štúdia zdravotníckych pracovníkov na doplnenie a stabilizáciu stavov kvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov v systéme zdravotníctva v špecializačných odboroch všeobecné lekárstvo a pediatria. Riziko do budúcnosti predstavuje nedostatok špecialistov aj v ďalších odboroch, a preto by sa mal rezidentský program rozšíriť aj o ďalšie špecializácie.

Medzi najdôležitejšie projekty zmeny kvality v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a fungovania systému Implementačná jednotka zaraďuje plnú funkcionálnosť projektov DRG a eZdravie ^[32]. Od januára 2018 bol spustený projekt eZdravie naostro. Prináša elektronickú komunikáciu medzi lekármi, nemocnicami, laboratóriami a lekárňami. Prínosy majú spočívať v lepšom predpisovaní liekov, zabrániť sa má duplicitným vyšetreniam. Lekári majú získať rýchly prístup

k zdravotným záznamom pacienta, čo im umožní zvýšiť kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti. Ako riziká sa javia výkonnosť serverov eZdravie, administratívna záťaž pre lekára a časový nesúlad medzi údajmi zo zdravotných poisťovní a NCZI. Riziká pri DRG môžu spočívať v chybovosti bodovania a podhodnotení diagnóz a v kvalite poskytovaných údajov zo zdravotníckych zariadení.

Odporúčané témy:

Kontrolné akcie NKÚ SR v rámci oblasti „Zdravie“ by mali odpovedať na tieto základné otázky:

- Ako sa plnia ciele projektov eZdravie a DRG?
- O ktoré špecializačné odbory by sa mal doplniť rezidentský program?

Zo základnej otázky vyplývajú nasledujúce témy na kontrolu:

- Stav implementácie eZdravie.
- Stav implementácie DRG.
- Nastavenie rezidentského programu.

4.4 Zamestnanosť a podnikateľské prostredie

4.4.1 Zamestnanosť obyvateľstva SR

V prípade strategickej podoblasti Zamestnanosť obyvateľstva SR je zrejme veľmi silné prepojenie na záväzky a opatrenia SR definované v strategických dokumentoch. Zhmutie výskytu súvisiacich cieľov a opatrení je uvedené v Tab. 6.

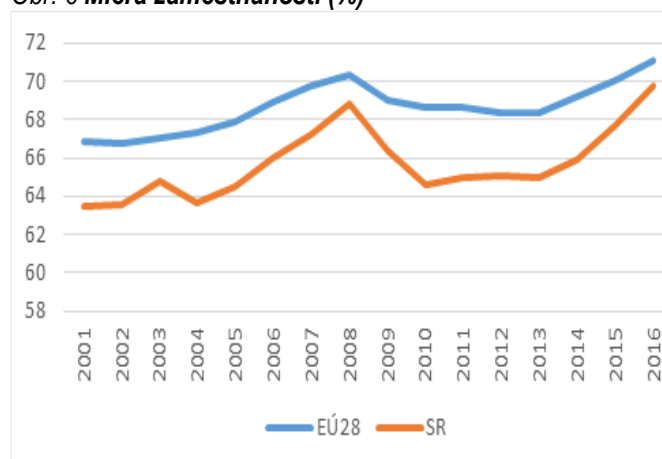
Tab. 6 Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti

Oblasť	Zamestnanosť obyvateľstva SR
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 8: Podporovať trvalý, inkluzívny a trvalo udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých
Stratégia Európa 2020	Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na min. 72 %
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Podporou hospodárskeho rastu vytvoriť ďalších 100 000 pracovných miest a znížiť nezamestnanosť pod hranicu 10%
	Vláda bude naďalej venovať osobitnú pozornosť začleňovaniu Rómov v súlade so Stratégiou SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a záväzkami SR ako členského štátu EÚ
Národný program reforiem SR 2016	Rozšírenie kapacít materských škôl
	Rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov
	Nové alebo inovované programy aktívnych politík na trhu práce (AFTP)
	Pokračovanie reformy služieb zamestnanosti
Národný program reforiem SR 2017	Reforma služieb zamestnanosti a AFTP
	Rozšírenie kapacít materských škôl a rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov
	Integrácia marginalizovaných rómskych komunití (trh práce)

Zdroj: Odbor analytický

Oblasť zamestnanosť obyvateľstva SR sa opiera o indikátor **miera zamestnanosti vo vekovej skupine 20-64 rokov**, ktorý bol použitý v stratégii Európa 2020 ako jeden z hlavných cieľov („Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov zo súčasných 69 % na minimálne 75 %“ v EÚ a na minimálne 72 % v SR).

Obr. 6 Miera zamestnanosti (%)

Zdroj: Eurostat

Miera zamestnanosti v EÚ vo vekovej skupine 20-64 rokov dosiahla 71,1 % v roku 2016, čo je v porovnaní so SR (69,8 %) viac o 1,3 p.b. SR patrí medzi členské krajiny s mierou zamestnanosti nižšou ako je priemer EÚ a je na úrovni priemeru krajín eurozóny (69,9 %), Poľska (69,3 %) a Malty (69,6 %).

Rast zamestnanosti v SR sa zastavil v roku 2008 v dôsledku hospodárskej krízy a návrat k rastu zaznamenala zamestnanosť znova od roku 2014 (Obr. 6).

Na riziká v tejto oblasti upozorňujú aj viaceré štúdie: materiál IFP s názvom „Tri výzvy slovenskej ekonomiky“ z marca 2015, materiál IFP s názvom „Veľa práce na úradoch práce: Efektivita a účinnosť služieb zamestnanosti“ z októbra 2016, revízia výdavkov na politiky trhu práce a sociálne politiky, schválená vládou SR dňa 11. októbra 2017, „Správa o krajine za rok 2017 - Slovensko“, „Správa o krajine – Slovensko 2018“, dokument OECD Going for Growth z roku 2017 obsahujúci odporúčania vo verejných politikách vo forme priorit pre Slovensko (verejný sektor, vzdelávanie, ženy na trhu práce a marginalizované rómske komunity) a pod. Na základe spomenutých štúdií sa ako najväčšie problémy v tejto oblasti

ukazujú **dlhodobá nezamestnanosť, nezamestnanosť marginalizovaných rómskych komunít, zamestnanosť žien a regionálne rozdiely na trhu práce.**

Podľa údajov Eurostatu miera dlhodobej nezamestnanosti dosiahla 5,8 % v roku 2016, čo je vyššie o 1,8 p.b. ako priemer EÚ. Dlhodobo nezamestnaní v SR (12 mesiacov a viac) sa na celkovej miere nezamestnanosti podieľali 60,2 %, oproti priemeru EÚ je údaj vyšší o 13,8 p.b., čím SR dlhodobo patrí medzi krajiny EÚ s najvyšším podielom dlhodobo nezamestnaných (Grécko – 72 %, SR – 60,2 %, Bulharsko – 59,1 %). Dlhodobá nezamestnanosť je charakterizovaná výraznými regionálnymi rozdielmi na trhu práce, nízkou mobilitou pracovnej sily a nízkou účasťou Rómov v pracovnom procese.

Zlepšenie situácie tejto prioritnej skupiny má priniesť zavedenie viacerých foriem podpory integrácie dlhodobo nezamestnaných na trhu práce, napr. zavedenie individualizovaných programov odbornej prípravy, založených na regionálnych potrebách trhu práce, individualizované poradenstvo, projekty zamerané na podporu vytvárania pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných, programy vzdelávania a rekvalifikácie, neštátne služby zamestnanosti a pod. v rámci akčného plánu na integráciu dlhodobo nezamestnaných, podporeného EŠIF.

Najvýznamnejšiu skupinu dlhodobo nezamestnaných v SR predstavujú marginalizované rómske komunity s nízkou, prípadne žiadnou kvalifikáciou. Na riešenie problémov tejto skupiny obyvateľstva vláda SR dňa 11. 1. 2012 schválila materiál Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020^[33], neskôr akčné plány, v ktorých sú jasne deklarované hlavné aj čiastkové ciele v súvislosti so zamestnanosťou Rómov. Jedným z hlavných cieľov je „znížiť podiel nezamestnanosti Rómov o 50 %, keď sa vychádza zo zisťovania UNDP (Rozvojový program OSN) z roku 2010, kedy bola miera nezamestnanosti rómskych mužov 72 % a žien 75 % (15-64)“. Dňa 22. 2. 2017 bola vládou SR schválená aktualizovaná verzia stratégie^[34], v ktorej sa tento hlavný cieľ už nenachádza. Prieskum realizovaný UNDP, WB a EC v roku 2011 uvádza nezamestnanosť rómskej populácie (15-64) na úrovni 70 % a zamestnanosť (15-64) na úrovni 15 %. Na základe neoficiálnych údajov o nezamestnanosti rómskej populácie z predchádzajúceho obdobia je zrejmé, že počet nezamestnaných Rómov v SR systematicky rastie a rómska populácia tvorí výraznú väčšinu dlhodobo nezamestnaných v SR“. Tento vývoj ilustruje Obr. 7.

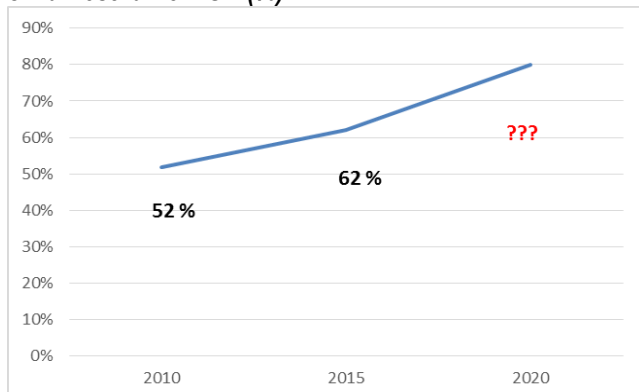
Posledná prognóza vývoja rómskeho obyvateľstva v SR do roku 2025 zrealizovaná INFOSTAT-om uvádza odhad rómskej populácie v SR v roku 2020 v počte 499 170 obyvateľov. V kategórii 18-64 prognóza v roku 2020 odhaduje počet Rómov na 316 349. Pri nezamestnanosti Rómov 70 % (UNDP, WB, EC, 2011) sa dá hovoriť o odhadovanom počte 221 444 nezamestnaných Rómov na Slovensku v roku 2020. Z prieskumu UNDP/WB/EC vykonanom v roku 2011 v 12 krajinách Európy vyplýva, že situácia v oblasti nezamestnanosti Rómov na Slovensku je v rámci týchto krajín najhoršia (Obr. 8). Z uvedených údajov je zrejmé, že pre SR je mimoriadne dôležité zamerať sa na riešenie zamestnanosti Rómov.

Čo sa týka zamestnanosti žien, zručnosti žien sú na trhu práce nedostatočne využívané a podceňované. Podľa údajov Eurostatu v roku 2016 bola miera zamestnanosti žien (SR: 62,7 %; EÚ: 65,3 %) naďalej výrazne nižšia než u mužov (SR: 76,9 %; EÚ: 76,9 %). Rozdiel v zamestnávaní žien oproti priemeru EÚ je obzvlášť výrazný u mladších vekových skupín žien z dôvodu štúdia a hlavne starostlivosti o deti, u žien nad vekovou hranicou 40 rokov postupne klesá. Slovensko je jednou z krajín, v ktorej má materstvo najväčší vplyv na zamestnanosť a pracovný život. Zvyšovaniu zamestnanosti žien stále bránia povinnosti súvisiace so starostlivosťou o deti (v roku 2016 len 0,9 % detí do 3 rokov bolo prihlásených do formálnej starostlivosti o deti). V roku 2017 vláda SR realizovala viaceré opatrenia, ktoré by mali napomôcť zamestnanosti žien ako napr. zlepšenie dostupnosti zariadení služieb starostlivosti o deti do 3 rokov, nástroje aktívnej politiky trhu práce, zamerané na podporu začleňovania matiek s deťmi na trh práce po návrate z rodičovskej dovolenky a pod.

Regionálne rozdiely na trhu práce pretrvávajú už dlhšiu dobu, podľa údajov ÚPSVR SR k 31.12.2017 miera evidovanej nezamestnanosti na východnom Slovensku (Prešovský kraj: 9,68 %, Košický kraj: 9,94 %) bola niekoľkokrát vyššia ako v Trnavskom (2,60 %) či Bratislavskom kraji (3,05 %). Na znižovanie regionálnych rozdielov zo strany vlády SR boli schválené akčné plány pre najmenej rozvinuté okresy (v januári 2018 sa počet okresov zvýšil na 16), zaviedli sa miernejšie podmienky pre čerpanie investičnej pomoci v najmenej rozvinutých okresoch, plánuje sa prijatie zákona na podporu sociálnej ekonomiky, pripravujú sa, resp. implementujú viaceré projektové zámery na podporu podnikania, sociálnej ekonomiky, prepojenia potrieb trhu práce s ponukou učebných odborov, na podporu zatraktívnenia územia

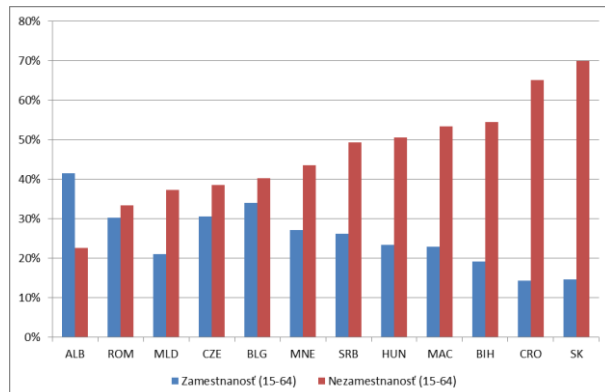
a pod., ktoré by mali napomôcť zníženiu týchto rozdielov. Výsledky navrhovaných opatrení je možné očakávať až v dlhšom časovom horizonte.

Obr. 7 Odhadovaný podiel nezamestnaných Rómov vo vzťahu k celkovému počtu uchádzačov o zamestnanie v SR (%)

Zdroj: ŠÚ SR, INFOSTAT

Obr. 8 Porovnanie miery zamestnanosti a nezamestnanosti Rómov v 12 krajinách Európy (%)

Zdroj: UNDP, WB, EC

Pozn.: Z dôvodu nedostupnosti štatistických údajov je pre výpočet použitý populačný odhad INFOSTATU v kategórii 18-64 a prieskum nezamestnanosti UNDP/WB/EC pre kategóriu 15-64.

Navrhovaná oblasť sa týka predovšetkým MPSVR SR. Celkové výdavky rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na zamestnanosť v SR v mil. eur v období 2015 až 2020 (skutočné aj navrhované) sú uvedené v Tab. 7.

Tab. 7 Výdavky rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na zamestnanosť (mil. €)

Rok	2015 S	2016 S	2017 N	2017 OS	2018 N	2019 N	2020 N
Politika zamestnanosti spolu	188	236	282	338	268	283	282
EÚ zdroje+spolufinancovanie	43	7	230	96	227	239	237
EÚ zdroje+spolufinancovanie v %	22,87%	2,97%	81,56%	28,40%	84,70%	84,45%	84,04%
v tom:							
2. programové obdobie	43	0	0	0	0	0	0
3. programové obdobie	0	7	230	96	227	239	237
Prevod z minulých rokov	115	171	0	190	0	0	0
Politika zamestnanosti zo ŠR	30	58	52	52	41	44	45
Politika zamestnanosti zo ŠR v %	15,96%	24,58%	18,44%	15,38%	15,30%	15,55%	15,96%

Zdroj: MF SR: Rozpočet verejnej správy na roky 2018 až 2020 (S-skutočnosť, R-rozpočet, OS-očakávaný stav, N-návrh)

Čo sa týka marginalizovaných rómskych komunití, Aktualizovaný akčný plán stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 v oblasti zamestnanosti vyčíslil finančné nároky na plnenie jednotlivých opatrení a aktivít vo výške takmer 146 mil. eur.

Odporúčané témy:

Kontrolné akcie NKÚ SR v rámci oblasti „Zamestnanosť obyvateľstva SR“ by mali odpovedať na základnú otázku: Je reálne, aby SR dosiahla v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti podpory zamestnanosti konkrétny cieľ: „Dosiahnuť 72 % mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov do roku 2020“?

Súčasťou základnej otázky by mali byť tieto čiastkové otázky:

- Sú finančné prostriedky na politiku zamestnanosti využité hospodárne, efektívne a účinne a napomáhajú k splneniu navrhovaného cieľa v zmysle stratégie Európa 2020?

- Odrážajú Akčné plány Národného programu reforiem skutočnú postupnosť krokov, ktoré smerujú k naplneniu navrhovaného cieľa?
- Aké opatrenia je potrebné navrhnúť zo strany NKÚ SR, aby sa cieľ dosiahol?

Z uvedených skutočností vyplývajú nasledujúce témy na kontrolu:

- Hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť služieb zamestnanosti vo väzbe na napĺňanie cieľa stratégie Európa 2020.
- Hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť systému aktívnych opatrení trhu práce ako aj jeho jednotlivých nástrojov vo väzbe na napĺňanie cieľa stratégie Európa 2020.
- Stav reformy služieb zamestnanosti a aktívnych opatrení trhu práce.
- Účinnosť investičnej pomoci pre tvorbu nových pracovných miest.
- Plnenie hlavných a čiastkových cieľov znižovania nezamestnanosti rómskej populácie v rámci Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a plnenie Aktualizovaných akčných plánov Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018.
- Hospodárenie organizácií zriadených ústrednými orgánmi štátnej správy pre realizáciu jednotlivých politík (napr. ÚPSVaR).

4.4.2 Podnikateľské prostredie

Podoblasť Podnikateľské prostredie je obsiahnutá v zahraničných aj domácich strategických dokumentoch, ktoré určujú smerovanie SR do budúcnosti (Tab. 8). Avšak strategické ciele v tejto podoblasti sa nepremietli ani do jednej z úloh v akčných plánoch NPR 2016 alebo NPR 2017.

Tab. 8 Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti

Oblasť	Podnikateľské prostredie
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 8: Presadzovať politiky zamerané na rozvoj, ktoré podporujú produktívne činnosti, vytváranie dôstojných pracovných miest, podnikanie, tvorivosť a inovácie, a povzbudzujú formalizáciu a rast mikro, malých a stredných podnikov, a to aj prostredníctvom prístupu k finančným službám
Stratégia Európa 2020	Zlepšenie podnikateľského prostredia, najmä pre malé a stredné podniky, zníženie administratívnej záťaže podnikov a zvýšenie kvality právnych predpisov v oblasti podnikania
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Znižovanie administratívneho zaťaženia pri podnikaní
	Vytváranie stimulov pre podporu podnikania

Zdroj: Odbor analytický

Podnikateľské prostredie môžeme charakterizovať výsledkovým indikátorom Doing Business. Tento ukazovateľ meria reguláciu domácich malých a stredných firiem počas deviatich fáz ich životného cyklu: začiatok podnikania, vybavovanie stavebného povolenia, registrácia vlastníctva, získanie úveru, ochrana investorov, platenie daní, obchodovanie za hranicami, vymáhanie zmlúv a ukončenie podnikania. Podľa Doing Business sa SR v hodnotení regulačného prostredia pre podnikanie v roku 2016 v porovnaní s rokom 2015 zlepšilo a dosiahlo 33. miesto zo 190 hodnotených krajín. V novej metodike to napriek bodovému zlepšeniu znamená posun o tri miesta nadol z pozície 30 na 33. Bodové hodnotenie bolo pozitívne ovplyvnené najmä zjednodušením administratívnych procesov spojených s platbami daní z nehnuteľností a hodnotením procesov, ktoré firmy podstupujú po splnení si daňových povinností. Medzi najviac zaostávajúce oblasti patrili ochrana minoritných investorov, získavanie stavebných povolení a vymožitelnosť práva. Tieto faktory môžu brániť investíciám a rastu tak, že odrádzajú podnikateľov od toho, aby založili alebo rozšírili podnik.

V rámci krajín V4 za roky 2006, 2010, 2016 sa Slovensko v rebríčku Doing Business nezlepšilo tak výrazne ako Poľsko a Česko, ktoré v roku 2016 Slovensko predbehli v poradí (Tab. 9).

Tab. 9 Porovnanie krajín V4 v rebríčku Doing Business

Rok	2006	2010	2016
Poľsko	54	72	24
Česko	41	74	27
Slovensko	37	42	33
Maďarsko	52	47	41

Zdroj: Svetová banka

Podľa Správy EK o krajine z roku 2017 ^[13] malé a stredné podniky môžu pri hospodárskej diverzifikácii Slovenska zohrávať zásadnú úlohu, pričom výzvou je politika inovácií a efektívnosť využívania zdrojov. Výdavky podnikov na výskum a vývoj a spolupráca medzi verejným sektorom, výskumnými inštitúciami a podnikmi stagnujú. Výdavky podnikov na výskum a vývoj zostali v roku 2015 nezmenené na úrovni 0,33 % HDP, čo je jedna z najnižších úrovní v EÚ a výrazne pod orientačným cieľom Slovenska 0,8 % v roku 2020.

Politické opatrenia na podporu výskumu a inovácií nie sú účinné a reformy napredujú len pomaly. Vnímaná miera korupcie je vysoká a pôsobí ako významná prekážka podnikania. Nedostatočné služby elektronickej verejnej správy komplikujú komunikáciu podnikov

s orgánmi. Nízka miera vnímanej nezávislosti súdництва na Slovensku oslabuje dôveru podnikov.

Pomalý pokrok v zlepšovaní podnikateľského prostredia je do istej miery kompenzovaný poskytovaním investičnej pomoci. Investičná pomoc je však nákladom, na ktorý sa skladajú ostatní daňovníci. Investičné stimuly doteraz zvýhodnili niekoľko firiem ročne, väčšinou vo vyspelejších regiónoch. Sú politicky lacnejšou náhradou za zlepšovanie podnikateľského prostredia a lepšie spravovanie verejných financií, ktoré by umožnilo znížiť dane.

6. 2. 2018 NR SR schválila vládny návrh zákona o regionálnej investičnej pomoci s účinnosťou od 1. apríla 2018. Cieľom investičnej pomoci je na jednej strane usmieriť tok nových investícií do menej rozvinutých oblastí, a tým znižovať

regionálne rozdiely, na druhej strane sa podpora bude zameriavať na investície s vysokou pridanou hodnotou, najmä investície v oblasti progresívnych technológií a činností.

Odporúčané témy:

Kontrolné akcie NKÚ SR v rámci podnikateľského prostredia by mali odpovedať na základnú otázku: Je investičná pomoc nevyhnutná v procese zlepšovania podnikateľského prostredia a v podpore výskumu, inovácií a investícií s vysokou pridanou hodnotou u malých a stredných podnikov?

Zo základnej otázky vyplývajú nasledujúce témy na kontrolu:

- Prínosy poskytnutej investičnej pomoci s dôrazom na podporu výskumu, inovácií a investícií s vysokou pridanou hodnotou.
- Efektívnosť, hospodárnosť a účinnosť nastaveného systému investičnej pomoci u kľúčových subjektov (MH SR, SARIO, Eximbanka).

4.5 Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť

4.5.1 Energetika

Oblasť energetiky sa vyskytuje ako priorita vo všetkých hlavných strategických dokumentoch ovplyvňujúcich národné ciele SR (Tab. 10). Efektívne riešenie tejto oblasti si vyžaduje spoluprácu na európskej úrovni. Tiež je potrebné upozorniť, že oblasť energetiky je náchylná na riziko aj podľa INTOSAI príručky pre výkonnosťnú kontrolu [2].

Tab. 10 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti**

Oblasť	Energetická efektívnosť
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 7: Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a trvalo udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých
	Do roku 2030 podstatne zvýšiť podiel obnoviteľnej energie v globálnom energetickom mixe
	Do roku 2030 rozšíriť medzinárodnú spoluprácu pri napomáhaní prístupu k výskumu a technológii čistej energie, vrátane obnoviteľnej energie, energetickej účinnosti a pokročilejšej a čistejšej technológii fosilných palív, a presadzovať investície do energetickej infraštruktúry a technológie čistej energie
Stratégia Európa 2020	Získavať 20% energie z obnoviteľných zdrojov
	Dosiahnuť 20 % nárast efektívnosti vo využívaní energie
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Vláda považuje dôsledné využívanie regulačného rámca na stabilitu cien energií za dôležitú súčasť energetickej bezpečnosti SR a jeden z dôležitých nástrojov podporujúcich udržateľný rozvoj hospodárstva, konkurencieschopnosť priemyslu a kvalitný život domácností

Zdroj: Odbor analytický

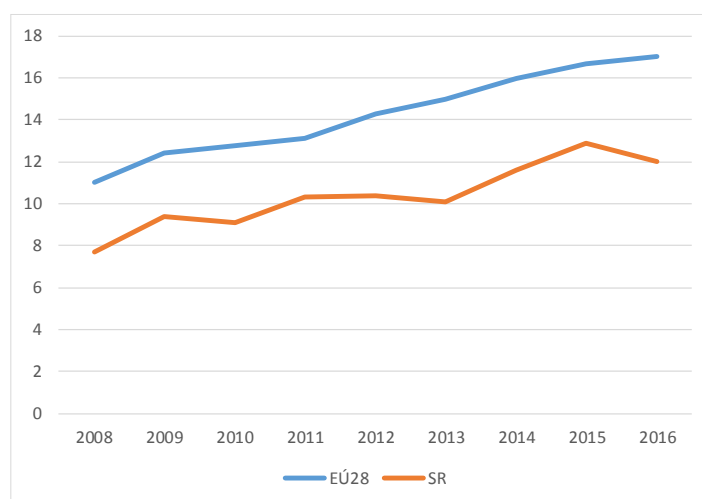
Jednou z nosných tém v energetike je zvyšovanie podielu energie z obnoviteľných zdrojov. Cieľ pre SR je dosiahnutie 14 % v roku 2020. V SR predstavoval v roku 2016 podiel obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej spotrebe energie 12 %. V NPR 2016 sa okrem obnoviteľných zdrojov energie uvádza dôležitosť zvyšovania energetickej efektívnosti a budovania energetických prepojení medzi krajinami. Tieto oblasti sa však nepremietli do úloh v akčnom pláne.

Porovnanie vývoja podielu energie z obnoviteľných zdrojov v SR s EÚ za obdobie rokov 2008 – 2016 ilustruje Obr. 9. Celkový trend vývoja podielu energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej spotrebe energie je v EÚ aj v SR rastúci, avšak v SR zaznamenal v roku 2016 najväčší medziročný pokles zo všetkých krajín EÚ.

V Správe EK z roku 2017 [13] sa konštatuje, že energetická náročnosť hospodárstva SR sa mierne zlepšila, stále však priebežne patrí medzi najvyššie v EÚ a je približne o 80 % vyššia než priemer EÚ. Taktiež je vysoká aj energetická závislosť SR, až 58,7 % energie spotrebovanej v roku 2015 pochádzalo z dovozu.

Správa upozorňuje aj na deformovanie trhu s elektrickou energiou, ktorý novej výrobe a cezhraničnému prenosu energie kladie do cesty prekážky. Ceny elektrickej energie sú v porovnaní so susednými krajinami vysoké a zahŕňajú niekoľko politicky motivovaných cenových zložiek, ako napríklad tarifu pre výrobu elektrickej energie z domáceho hnedého uhlia, ktoré má nepriaznivý vplyv na životné prostredie. Pripájanie nových zdrojov do sústavy sa považuje za ťažké a od roku 2013 existuje tzv. „stop stav“, ktorý zakazuje pripájať do siete nové obnoviteľné zdroje energie.

Obr. 9 **Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej spotrebe energie (%)**

Zdroj: Eurostat

Vzhľadom na prioritu posilnenia obnoviteľných zdrojov energie bola v SR prijatá koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie (OZE). **Koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých OZE v rámci 1. etapy** predpokladala, pri očakávanom celkovom vklade verejných zdrojov **vo výške 100 mil. eur** prostredníctvom jednorazového príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ na inštaláciu malého zdroja, predpokladajú priamu finančnú úsporu pre prevádzkovateľov malých zdrojov vo výške viac ako 2000 eur na jedno odberné miesto za hodnotené obdobie. Bezplatná dodávka elektriny od malovýrobcov do distribučných sústav bude mať hodnotu viac ako milión eur. Zároveň sa predpokladá vznik nových pracovných miest a zvýši sa obrat malých a stredných podnikateľov, ktorí sú platiteľmi daní.

Celková vyčlenená suma na podporu energie z obnoviteľných zdrojov v **programovom období na roky 2014 – 2020 predstavuje 115 mil. eur z európskych a štátnych zdrojov (100 miliónov eur z OP Kvalita životného prostredia). Z operačného programu NSRR 2007 – 2013 bolo na tento účel poskytnutých cca 379,6 mil. eur. EBRD a MH SR Grant Sloveff II poskytli 90 mil. eur.**

Navrhovaná finančná podpora sa týka:

- výstavby malých zariadení s inštalovaným výkonom (do 10 kW) na výrobu elektriny z OZE: fotovoltické elektrárne, fotovoltické elektrárne pre priamu výrobu tepla, malé veterné turbíny,
- výstavby zariadení na výrobu tepla s využitím OZE: slnečné kolektory, kotly na biomasu, tepelné čerpadlá.

Podľa novej legislatívy Európskej komisie by členské štáty mali zabezpečiť, aby mali všetci spotrebiteľia a malé podniky **právo na dodávku elektriny za zodpovedajúce, jednoznačne porovnateľné, transparentné a nediskriminačné ceny.**

Vláda SR sa v NPR 2016 zaviazala realizovať ďalšie kroky na elimináciu zvyšovania koncových cien elektrickej energie³ napriek silnej finančnej podpore OZE a **kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla (KVET). V tomto zmysle je dôležité sledovať** aj potenciál a vplyv realizovaných podpor na rozvoj OZE na výkupné ceny energie. NKÚ SR vzhľadom na ekonomickú významnosť a dopady na obyvateľov by sa mal sústrediť na prípravu kapacít pre kontrolnú činnosť v oblasti stanovovania cien energie a zisťovať vplyv opatrení vládnej politiky na prínosy pre obyvateľov.

Odporúčané témy:

Ciele a nástroje realizácie energetickej politiky, hospodárenie realizátorov štátnej politiky a hospodárenie a činnosť národnej regulačnej autority by mali patriť medzi prioritné oblasti kontrolnej činnosti.

- Náklady v energetike.
- Ochrana spotrebiteľa - preverenie hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti regulačnej politiky, v rozsahu cenovej a vecnej regulácie preverí spôsob výkonu, rozsah a štruktúru oprávnených nákladov a spôsob určenia výšky primeraného zisku formou príslušných cenových regulačných vyhlášok.
- Prínos realizovaných opatrení a naplnenie projektovaných cieľov pre koncových užívateľov – spotrebiteľov.

³ *Legislatívny rámec: Základnou právnou normou pre reguláciu v SR je zákon 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov, ktorý nedostatočne rieši koncové ceny za distribúciu. Európska legislatíva je v prípade prístupu do distribučnej sústavy taktiež strohá. Smernica 2009/72/ES síce upravuje prevádzku distribučnej sústavy, avšak k výberu poplatkov za prístup do distribučných sústav sa nevyjadruje. Nariadenie ES č. 714/2009 o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny síce upravuje poplatky za prístup do sústav, nehovorí ale explicitne o distribučnej sústave. V usmerneniach v časti B nariadenia v prípade poplatkov, ktoré platia výrobcovia, sa opäť uvádza len prenos.*

4.5.2 Environmentálna udržateľnosť

Oblasť environmentálnej politiky je frekventovanou témou v strategických materiáloch týkajúcich sa SR, a to najmä na nadnárodnej úrovni (Tab. 11). Do úloh akčných plánov národných programov reforiem v posledných rokoch však táto oblasť zakomponovaná nebola.

Tab. 11 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti**

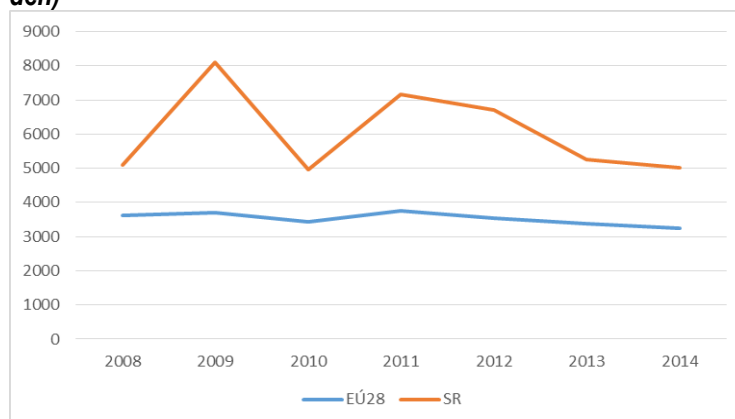
Oblasť	Environmentálna udržateľnosť
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 8.4: Do roku 2030 progresívne zlepšiť efektívne využívanie zdrojov na globálnej úrovni v spotrebe aj výrobe a snažiť sa oddeliť ekonomický rast od poškodzovania životného prostredia v súlade s 10-ročným rámcovým programom udržateľnej výroby a spotreby, pričom rozvinuté krajiny by sa mali ujať vedenia
	cieľ 7.a: Do roku 2030 rozšíriť medzinárodnú spoluprácu pri napomáhaní prístupu k výskumu a technológii čistej energie, vrátane obnoviteľnej energie, energetickej účinnosti a pokročilejšej a čistejšej technológii fosílnych palív, a presadzovať investície do energetickej infraštruktúry a technológie čistej energie
	cieľ 11.6: Do roku 2030 znížiť negatívny environmentálny dopad miest v prepočte na jedného obyvateľa, a to aj prostredníctvom osobitnej pozornosti venovanej kvalite vzduchu a odpadovému hospodárstvu komunálneho a iného odpadu
Stratégia Európa 2020	Znížiť emisie skleníkových plynov o 20 %
	Získavať 20% energie z obnoviteľných zdrojov
	Dosiahnuť 20% nárast efektívnosti vo využívaní energie
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Zvyšovanie kvality ovzdušia, najmä v mestskom prostredí a priemyselných aglomeráciách, prostredníctvom dôslednej aplikácie platnej legislatívy a využívaním inovatívnych prístupov k znižovaniu emisií

Zdroj: Odbor analytický

Podľa svetovo najucelenejšieho indexu EPI (index environmentálnej výkonnosti) má Slovensko 24. najlepšie životné prostredie zo 180 hodnotených krajín. Podľa EPI najlepšie výsledky dosahuje SR v biodiverzite a biotopoch, naopak najväčšiu výzvu predstavuje **kvalita ovzdušia** (Obr. 10).

Vystavenie mestského obyvateľstva ovzdušiu znečistenému ozónom bolo v roku 2014 v SR na úrovni 5 020 mikrogramov na meter kubický za deň, čo je približne 1,5 - násobne viac ako bol priemer EÚ a porovnanie s vývojom EÚ je zhruba rovnaké ako bolo v roku 2008.

Obr. 10 **Vystavenie mestského obyvateľstva ovzdušiu znečistenému ozónom (v mikrogramoch na meter kubický za deň)**

Zdroj: Eurostat

Podľa diskusnej analytickej štúdie Tri výzvy životného prostredia na Slovensku [36], na základe dostupných údajov a medzinárodného porovnania Slovensko za vyspelými krajinami najviac zaostáva v **nakladaní s odpadom a kvalite ovzdušia**. Miera spracovania odpadu je jedna z najnižších v EÚ. Pri ovzduší máme problém s nadmernou prašnosťou, prízemným ozónom a vysokými koncentraciami oxidu dusičitého. Slovenská republika dosahuje naopak v medzinárodnom porovnaní veľmi dobré výsledky pri redukcii skleníkových plynov, má však rezervy v oblasti manažmentu odpadových vôd a odpadového hospodárstva.

Podľa posledných odhadov EEA (European Environment Agency) na Slovensku ročne ako následok zlého ovzdušia predčasne zomrie skoro 6 tis. ľudí, najviac kvôli vysokým koncentráciám prachových častíc PM_{2,5}⁴ [37]. **Nadpriemerne veľa obyvateľov Slovenska je vystavených škodlivým prachovým časticiam. Viac ako 12 % obyvateľstva je vystavených zvýšeným hladinám koncentrácie častíc PM_{2,5} v ovzduší, čo je viac ako priemer OECD.** Koncentrácia väčších častíc PM₁₀ (ktoré sú menej nebezpečné než PM_{2,5}) sa blíži k priemeru EÚ. **Koncentrácia oxidu dusičitého (NO₂) je na Slovensku najhoršia v EÚ.** Kým priemer krajín je na úrovni necelých 20 µg/m³, na Slovensku bola nameraná mediánová hodnota 34 µg/m³. Taktiež SR vykazuje štatisticky tretiu najhoršiu koncentráciu prízemného ozónu v ovzduší v porovnaní s EÚ [35].

Národné záväzky orientované na znižovanie emisií do roku 2030 sú ťažko dosiahnuteľné. Prostriedky, ktoré v súčasnosti SR používa na dosiahnutie cieľov v súvislosti s redukciami emisií (emisné limity, technické požiadavky a podmienky prevádzkovania) nie sú dostatočné. Je v prípravách Národný program znižovania znečisťovania, ktorý definuje účinné opatrenia na splnenie týchto emisných stropov (emisné plány, oblasti znižovania, obchodovanie s emisnými kvótami). Rovnako k tomu prispeje aj pripravovaná Stratégia na zlepšenie kvality ovzdušia a programy na zlepšenie kvality ovzdušia cieľom ktorých bude pripraviť ucelenú koncepciu riadenia kvality ovzdušia pre SR a dosiahnuť na celom území zlepšenie kvality ovzdušia.

Odpad a nesprávne nakladanie s ním zaťažuje životné prostredie dvakrát. Priamy vplyv má jeho uskladňovanie a prípadná hrozba kontaminácie prostredia, sekundárna záťaž je v podobe tlaku na využívanie nových zdrojov, ktoré môžu byť v niektorých prípadoch neobnoviteľné.

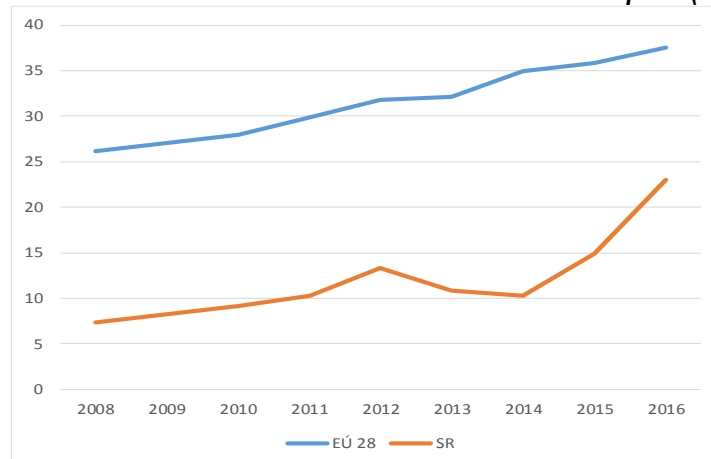
Miera recyklácie komunálneho odpadu je jedna z najnižších v EÚ. Podľa poslednej hodnotiacej správy EK [50], v SR sa skládkuje cca 66 % komunálneho odpadu, čo krajinu zaraďuje na posledné miesta v rebríčku členských krajín. Miera recyklácie predstavuje 23,2 %, pričom európsky priemer dosahuje 46,3 % (Obr. 11).

EK pripravuje projekt zameraný na hodnotenie dopadu spotreby EÚ na životné prostredie, výsledkom projektu by malo byť vytvorenie hodnotiaceho rámca pre prípravu scenárov a politík, ktoré by mali prispievať k udržateľnej spotrebe (Kvalitatívne štandardy pre trh s druhotnými surovinami a Stratégia o plastoch).

EK tiež konštatuje, že na zlepšenie odpadového hospodárstva sa nedostatočne využívajú daňové nástroje a poplatky (nízke poplatky za skládkovanie odpadu, neexistujúca daň zo spaľovania odpadu), aj zákon o odpadoch z roku 2016, ktorý zavádza nový systém odpadového hospodárstva je ťažšie vykonávateľný v praxi, než sa predpokladalo.

Na problémovú oblasť kvalita resp. ochrana ovzdušia, bol v rámci OP KŽP (PO1, INVESTIČNÁ PRIORITA 4) zadaný špecifický cieľ **1.4.1 Zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality** s celkovou alokovanou sumou z Kohézneho fondu **209 mil. eur** (6,7 % alokácie z OP KŽP) na oprávnené celé územie SR. Na **oblasť**

Obr. 11 Podiel recyklovaného množstva komunálneho odpadu k celkovému vzniknutému množstvu komunálneho odpadu (%)

Zdroj: Eurostat

⁴ PM sú mikročastice rozptýlené v ovzduší, ktorých obsah najčastejšie zahŕňa sírany, dusičnany, rôzne anorganické ióny, organický a elementárny uhlík, častice viazanej vody a kovov, či biologické zložky, ako sú alergény a mikrobiálne látky. Bývajú prírodného i ľudského pôvodu. Vznikajú ako dôsledok procesov v spaľovacích motoroch, pri výrobe energie, či v priemysle a poľnohospodárstve, alebo následnými chemickými reakciami s látkami už prítomnými v ovzduší. Tieto častice sa následne dostávajú do dýchacej sústavy a vedú k respiračným a kardiovaskulárnym chorobám. (WHO 2013). PM_{2,5} sú považované za nebezpečnejšie než PM₁₀, lebo sú menšie a dokážu sa jednoduchšie dostať do krvného obehu [36].

odpadového hospodárstva, v rámci OP KŽP (PO, INVESTIČNÁ PRIORITA 1), ktorý celý zahŕňa sektor odpadového hospodárstva bolo vyčlenených **402,8 mil. eur**.

V roku 2017 vykonal NKÚ SR kontrolnú akciu zameranú na plnenie záväzkov SR a finančných prostriedkov vynaložených pri zabezpečovaní kvality ovzdušia (plnenie úloh SR vyplývajúcich z predpisov EÚ a SR, efektívnosť opatrení, financovanie vybraných projektov). V roku 2018 bude predmetom výkonu kontrola efektívnosti a účinnosti systému triedeného zberu komunálneho odpadu v obciach a na plnenie opatrení štátu prijatých na podporu zvýšenia podielu triedeného zberu na celkovom komunálnom odpade. Ďalšia kontrola environmentálneho zamerania súvisí s vyhodnotením stavu zavedenia opatrení ochrany pred povodňami na rôznych úrovniach.

Nakoľko ide o vysoko aktuálne celospoločenské témy a prekrývajúci sa časový horizont programového obdobia OP KŽP a strategického materiálu NKÚ SR, ktoré zasahujú až do roku 2020, odporúčame vybrané témy zaradiť v neskoršom období. Rovnako aj, na základe výsledkov z vykonaných kontrolných akcií, je možné zvážiť ich opätovné zaradenie v časovom horizonte nasledujúcich troch rokov.

Odporúčané témy:

Celkovo možno konštatovať, že k najrizikovejším problémom environmentálnej udržateľnosti v SR patrí kvalita ovzdušia, odpadové hospodárstvo, príp. zdrojová efektívnosť. Kontroly NKÚ SR by sa preto mohli zamerať na nasledujúce oblasti:

- Odpadové hospodárstvo - hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť nástrojov so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov; vybudovanie a zavedenie jednotného environmentálneho monitorovacieho a informačného systému v odpadovom hospodárstve; nástroje v odpadovom hospodárstve zamerané na nebezpečné odpady a nakladanie s nimi (výstavba nových zariadení a rekonštrukcia existujúcich zariadení na recykláciu nebezpečných odpadov). Kontroly udržateľnosti realizovaných projektov.
- Zdrojová efektívnosť - efektívnosť a účinnosť nástrojov zameraných na energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo (napr. zariadenia využívajúce biomasu, malé zariadenia využívajúce obnoviteľný zdroj energie a pod.). Kontrola udržateľnosti realizovaných projektov.
- Efektívnosť opatrení prijatých na ochranu ovzdušia - zavedenie a aplikácia technologických a technických opatrení na redukcii emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia realizovaných na zdrojoch znečisťovania ovzdušia (technológie na znižovanie emisií, predovšetkým odlučovacie zariadenia; zmeny technologických postupov; náhrady zastaraných spaľovacích zariadení), skvalitňovanie monitorovania ovzdušia, podpora nástrojov informačného charakteru v ochrane ovzdušia, integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania.
- Prínos a efektívnosť jednotlivých organizácií a fondov environmentálneho zamerania v SR pre napĺňanie cieľov environmentálnej politiky a hospodárenia subjektov realizujúcich environmentálnu politiku.

4.5.3 Pôdohospodárska politika

Pôdohospodárska politika sa zdôrazňuje vo viacerých strategických materiáloch určujúcich pre SR. V agende OSN 2030 sa v rámci 2. cieľa spomína dosiahnutie potravinovej bezpečnosti a lepšej výživy a podpora trvalo udržateľného poľnohospodárstva. V nadväznosti na to je podpora ekologickejšieho hospodárstva spomínaná aj v stratégii Európa 2020. Podrobnejšie premietnutie týchto cieľov do programového vyhlásenia vlády je uvedené v Tab. 12.

Tab. 12 Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblastí

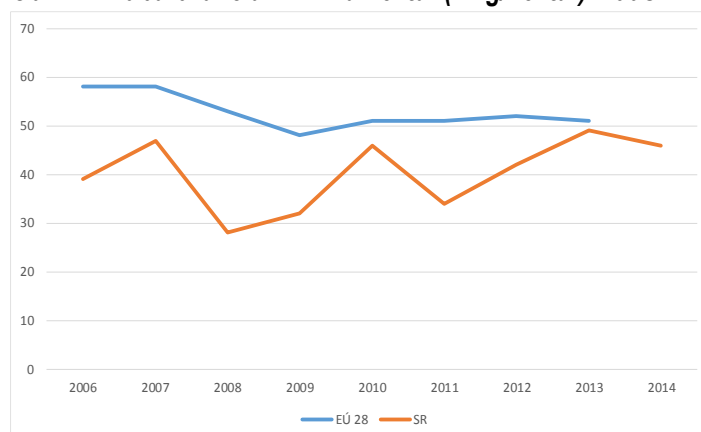
Oblasť	Pôdohospodárska politika
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 2: Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať trvalo udržateľné poľnohospodárstvo
Stratégia Európa 2020	Podpora ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Podpora obnovy domáceho výrobného a spracovateľského potravinárskeho segmentu, prednostne s majetkovou účasťou prvovýrobcov
	Vláda bude hľadať efektívny prienik úloh vyplývajúcich zo starostlivosti o lesy so záujmami ochrany prírody
	Podpora rozvoja vidieka a zlepšovanie životných podmienok vidieckeho obyvateľstva

Zdroj: Odbor analytický

Napriek tomu, že sa oblasť pôdohospodárskej politiky objavuje v programových vyhláseniach vlády, táto politika sa takmer nevyskytuje v národných programoch reforiem. V NPR 2016 sa pôdohospodárska politika spomína prakticky len v súvislosti s čerpaním štrukturálnych fondov v rámci operačného programu rozvoja vidieka.

Indikátorom súvisiacim s poľnohospodárskou udržateľnosťou v oblasti dosiahnutia potravinovej bezpečnosti je hrubá bilancia živín, ktorá poukazuje na intenzitu využívania minerálnych hnojív s obsahom dusíka a na intenzívnu produkciu mäsa, čo má za následok zvýšený podiel dusíka v pôde a tiež znečistenie podzemných vôd. Výsledná bilancia dusíka v SR poukazuje dlhodobo na každoročný prebytok dusíka, s nepriaznivým trendom približovania k priemeru EÚ28 (Obr. 12). V roku 2014 dosiahla hrubá bilancia živín v SR 46 kg/hektár.

Obr. 12 Hrubá bilancia živín na hektár (v kg/hektár) – dusík

Zdroj: Eurostat

Podľa diskusnej analytickej štúdie Inštitútu environmentálnej politiky [35], na základe dostupných údajov a medzinárodného porovnania je jednou z troch oblastí, kde SR najviac zaostáva za vyspelými krajinami **sektor lesov**. Táto oblasť bola definovaná kvôli vyššej intenzite výrubu a prekračovaniu miery odporúčanej ťažby. Medzi rokmi 2001 a 2014 Slovensko stratilo skoro 6 % lesného porastu. Za hlavný výsledkový indikátor, ktorý najlepšie charakterizuje úroveň lesov na Slovensku, považuje Inštitút environmentálnej politiky zmenu lesného porastu medzi rokmi 2001 a 2014 vyhodnotenú na základe satelitných záberov. Viac v metodike možno nájsť v štúdiu inštitútu [35]. Podľa správy o krajine od EK za rok 2018 [50] sú lesy ohrozené v dôsledku zlého obhospodarovania lesov a nadmernej ťažby dreva (tá sa zvyšuje a negatívne vplýva na stabilitu slovenských ekosystémov).

Z týchto dôvodov sú ako problematické oblasti vybrané najmä **potravinová bezpečnosť** a **lesné hospodárstvo**.

V programovom rozpočte MPRV SR sú dva samostatné programy súvisiace okrem iného aj s potravinovou bezpečnosťou a podporou konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a potravinárstva, na ktoré v **roku 2015 boli čerpané verejné prostriedky v celkovej sume takmer 62 mil. eur**. Kvalita a bezpečnosť potravín je orientovaná predovšetkým na podporu slovenských potravín, boj s dvojakou kvalitou na celoeurópskej úrovni, lokálne pulty v

reťazcoch, Národný potravinový katalóg. Rovnako aj na ochranu slovenských spotrebiteľov v súvislosti so zahraničnými potravinovými škandálmi.

V programovom rozpočte kapitoly MPRV SR je samostatný program súvisiaci **s udržateľným lesným hospodárstvom, na ktorý boli v roku 2015 vyčerpané verejné prostriedky v celkovej sume viac ako 5 mil. eur.**

Na podporu investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva **sa na roky 2017 až 2019 predpokladá vynaložiť zo štátneho rozpočtu takmer 15 mil. eur a z rozpočtu EÚ takmer 47 mil. eur.** Na investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov viac ako 16 mil. eur a z rozpočtu EÚ takmer 44 mil. eur. Na lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochranu lesov takmer 0,8 mil. eur a z rozpočtu EÚ viac ako 2 mil. eur.

V roku 2018 je naplánovaná kontrola hospodárenia nielen štátnych, ale aj mestských a obecných lesov (hospodárenie štátnych podnikov, nakladanie s drevom a obhospodarovanie lesov, ako aj kontrola realizácie politiky lesného hospodárstva a plnenia úloh vyplývajúcich z Národného programu využitia potenciálu dreva SR a Národného lesníckeho programu SR, či programu starostlivosti o lesy).

Odporúčané témy:

K najrizikovejším problémom pôdohospodárskej politiky patria lesné hospodárstvo a potravinová bezpečnosť a bezpečnosť potravín. Kontroly NKÚ SR by sa preto mali zamerať na nasledujúce oblasti:

Kontrola realizácie Národného programu využitia potenciálu dreva SR, ktorá by odpovedala na nasledujúce otázky:

- Ako boli plnené úlohy a povinnosti vyplývajúce zo strategických dokumentov prijatých v oblasti lesného hospodárstva na úrovni Slovenskej republiky a na úrovni orgánov Európskej únie?
- Ako sú plnené činnosti a hospodárske zámery štátnych podnikov lesného hospodárstva v zakladateľskej pôsobnosti MPRV SR?
- Ako bolo zabezpečené financovanie lesného hospodárstva nadväzne na strategické dokumenty prijaté v oblasti lesného hospodárstva?
- Ako je realizovaný systém poskytovania pomoci de minimis súvisiaci s vypracovaním lesohospodárskych plánov nadväzne na proces vyhotovenia programu starostlivosti o lesy pre konkrétne lesné celky?
- Aké efektívne boli ekonomické nástroje na podporu lesného hospodárstva? (*Účelom by malo byť znižovanie nákladov v lesnej prevádzke a efektívnejšie obhospodarovanie lesov.*)
- Ako funguje systém dozoru orgánov štátnej správy lesného hospodárstva nad hospodárením v lesoch?

Kontrola bezpečnosti potravín, kvality potravín, potravinovej legislatívy, politiky na znižovanie potravinového odpadu, konkurencieschopnosti potravinárskeho priemyslu, oblasti obchodných mechanizmov, presadzovania záujmov SR v oblasti potravinárstva. Kontroly v tejto oblasti by odpovedali na nasledujúce otázky:

- Aké opatrenia boli prijaté na riešenie potravinovej bezpečnosti v SR (pokrytie potrieb domáceho trhu vlastným potenciálom – potravinami domáceho pôvodu, t. j. podpora domácich výrobcov vrátane rozvoja výrobného potenciálu krajiny, ekologické poľnohospodárstvo, bioekonomika)?
- Ako je zabezpečená tvorba a realizácia štátnej politiky v oblasti kontrolnej činnosti obchodných vzťahov z úrovne štátu? (MPRV SR – obchodný dozor, kontroly neprimeraných podmienok a plnenie úloh podľa zákona o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch a pod.)
- Ako je zabezpečený systém úradných kontrol na jednotlivých stupňoch potravinového reťazca v SR? (Transparentnosť úradných kontrol, informovanosť a komunikácia so spotrebiteľom a pod., sankčný systém, pokuty a pod.)

4.6 Udržateľné verejné financie a fiškálna politika

4.6.1 Udržateľné verejné financie

Oblasť udržateľnosti verejných financií sa zdôrazňuje najmä v národných dokumentoch strategických pre SR (Tab. 13). Verejné financie zahŕňajú aj výdavky vo všetkých verejných politikách, ide teda o oblasť, ktorá s nimi úzko súvisí a je nimi ovplyvňovaná.

Tab. 13 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti**

Oblasť	Udržateľné verejné financie
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu verejnej správy do roku 2020 a dodržiavanie rozpočtovej disciplíny
	Úprava valorizácie dôchodkov pri zachovaní dlhodobej udržateľnosti verejných financií
Národný program reforiem SR 2016	Zmeny v dôchodkovom systéme
	Vyššia hodnota za peniaze - hodnotenie efektivity verejných výdavkov
	Reforma rozpočtových pravidiel
Národný program reforiem SR 2017	Ročné zúčtovanie sociálnych odvodov

Zdroj: Odbor analytický

Dlhodobá udržateľnosť verejných financií sa od nástupu globálnej hospodárskej krízy v roku 2008 stala jednou z najdôležitejších priorít národných vlád. Úroveň hrubého dlhu SR sa zvýšila z 28,5 % v roku 2008 na 51,8 % HDP v roku 2016 (Obr. 13). Dlh sa tak stále nachádza v sankčných pásmach dlhovej brzdy, pričom prvá hranica bola prekročená v roku 2012.

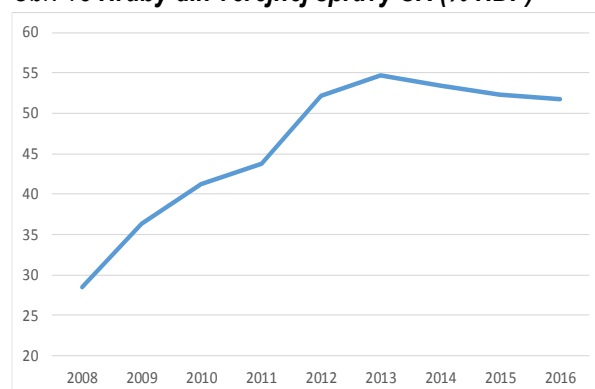
V porovnaní s priemerným dlhom EÚ28 sa dlh SR javí ako nízky, keďže priemerný dlh na úrovni EÚ28 predstavoval 83,2 % HDP v roku 2016. Avšak tento priemerný údaj je značne skreslený vzhľadom na zahrnutie krajín s problematickými úrovňami dlhu (napr. Grécko, Portugalsko, Taliansko). Reálnejšie porovnanie získame porovnaním s Českou republikou, ktorej hrubý dlh predstavoval v roku 2016 len 36,8 % HDP.

Podľa štúdie Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) je 50 %-ný dlh/HDP maximálnou prijateľnou úrovňou dlhu s akceptovateľnou mierou rizika defaultu. Táto úroveň je spojená s asi 8-10 % pravdepodobnosťou defaultu v normálnych časoch a 20-25 % v zlých časoch.^[38]

Problematiku udržateľnosti verejných financií do svojich odporúčaní pre SR zahrnula aj Rada EÚ. V roku 2016 odporúča SR priblížiť deficit verejných financií k strednodobému rozpočtovému cieľu – o 0,25 % HDP v 2016 a o 0,5 % HDP v 2017^[10]. V roku 2017 odporúčania Rady pre SR stále zdôrazňujú potrebu vynaložiť v roku 2018 značné fiškálne úsilie v súlade s požiadavkami preventívnej časti Paktu stability a rastu a zabezpečiť udržateľnosť verejných financií na Slovensku^[11]. Vláda SR reagovala na tieto odporúčania aj vo svojom NPR z roku 2016 a 2017 viacerými úlohami v akčnom pláne ovplyvňujúcimi udržateľnosť verejných financií (Tab. 13). Úlohami z akčného plánu z roku 2016^[7] bolo napr. uskutočnenie úpravy valorizácie dôchodkov pri zachovaní dlhodobej udržateľnosti verejných financií alebo reforma rozpočtových pravidiel pomocou novely ústavného zákona o rozpočtových pravidlách, ktorá naviaže sankčné pásma na čistý verejný dlh namiesto v súčasnosti používaného hrubého verejného dlhu a zohľadní strategické verejné investície pri uplatňovaní sankcií.

Problém SR vzhľadom na dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa zdôrazňuje vo svojom hodnotení plnenia pravidla o vyrovnanom rozpočte aj RRZ^[39], podľa ktorej štrukturálny deficit verejnej správy dosiahol v roku 2016 úroveň

Obr. 13 **Hrubý dlh verejnej správy SR (% HDP)**

Zdroj: Eurostat

1,89 % HDP čo znamená, že **strednodobý cieľ v podobe približne vyrovnaného rozpočtu nebol dosiahnutý** (štrukturálny deficit vo výške najviac 0,5 % HDP). V dlhodobom kontexte je potrebné poukázať najmä na problém starnutia obyvateľstva, keďže z hľadiska demografických zmien bude SR čeliť do roku 2040 - 2080 veľkej zmene vekovej štruktúry – podľa demografickej prognózy Eurostatu sa má Slovensko zmeniť z najmladšej ekonomiky v EÚ (iba 20 ľudí starších ako 65 rokov na 100 ľudí vo veku 14-64 v roku 2015) na 8. najstaršiu (59 ľudí starších ako 65 rokov na 100 ľudí v aktívnom veku).

Na základe správy NKÚ SR z roku 2016 ^[15], boli **dôchodky a nastavenie dôchodkového systému**, s prihliadnutím k očakávanému demografickému vývoju na Slovensku, identifikované ako najzásadnejšie dlhodobé riziko pre udržateľnosť verejných financií. Na riziko v uvedenej oblasti poukázal vo februári 2017 aj slovenský Klub ekonomických analytikov (KEA) z bankového, neziskového i vládneho sektora.

KEA vydal vyhlásenie, v ktorom nesúhlasil s pripravovaným návrhom vlády zaviesť do ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti takzvanú investičnú výnimku. Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti okrem iného obsahuje dlhovú brzdu, teda odstupňované sankcie pre vládu, ak verejné zadĺženie prekročí hranicu 50 až 60 % HDP. Investičná výnimka by sankcie zmiernovala podľa toho, do akej miery by verejné výdavky podporovali napríklad výstavbu rýchlostných ciest a diaľnic. Väčšina z opýtaných analytikov bola presvedčená, že uvoľnenie dlhovej brzdby by zhoršilo pripravenosť Slovenska čeliť nákladom, ktoré prinesie starnutie populácie, oddialilo potrebný tlak na obmedzenie plytvania a zefektívnenie verejných výdavkov a v konečnom dôsledku viedlo k nárastu deficitov a hrubého verejného dlhu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti by sa mal NKÚ SR zamerať najmä na kontrolu hospodárenia tých subjektov verejnej správy, ktoré realizujú dôchodkovú politiku, t.j. najmä na Sociálnu poisťovňu, či dokáže plniť svoje úlohy a to z hľadiska hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti. A aj z hľadiska toho, či Sociálna poisťovňa disponuje dostatočnými príjmami na fungovanie dôchodkového systému a to najmä vzhľadom na problém starnutia obyvateľstva.

Odporúčané témy:

Návrh odporúčaní na kontrolu vyplýva z nasledujúcej otázky: Ktoré opatrenia, finančné operácie a činnosť, a hospodárenie ktorých subjektov verejnej správy predstavujú z hľadiska udržateľnosti verejných financií najväčšie riziko?

- Efektívnosť hospodárenia subjektov verejnej správy identifikovaných na základe najväčšieho objemu verejných výdavkov, resp. na základe monitoringu rizík – významné subjekty verejnej správy (napr. Sociálna poisťovňa).
- Účinnosť a náklady opatrení zameraných na zabezpečenie udržateľnosti verejných financií.
- Systém realizácie programového rozpočtovania a tvorby rozpočtových opatrení a procesov riadenia a kontroly realizácie výdavkov.
- Systém štátneho účtovníctva, analytickej evidencie a štátneho výkazníctva a procesov hodnotenia ekonomickej reality s dôrazom na používanie metodiky aktuálneho účtovníctva.

4.6.2 Fiškálna politika

S udržateľnosťou verejných financií úzko súvisí aj oblasť fiškálnej politiky a to najmä v súvislosti s výberom daní a odvodov, t.j. s príjmovou časťou štátneho rozpočtu. Výskyt oblasti v strategických dokumentoch je v Tab. 14.

Tab. 14 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblastí**

Oblasti	Fiškálna politika
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 17: Posilniť mobilizáciu domácich zdrojov, a to aj prostredníctvom medzinárodnej podpory rozvojovým krajinám, s cieľom zlepšiť domácu schopnosť výberu daní a iných príjmov
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Boj proti daňovým a colným únikom
	Zníženie dane z príjmov právnických osôb na 21 % a každoročné prehodnocovanie ďalšieho znižovania
	Zrušenie inštitútu daňovej licencie pre zdaňovacie obdobie počnúc rokom 2018
	Zvýšenie limitu na uplatňovanie paušálnych výdavkov pre živnostníkov
	Uplatňovanie osobitných odvodov a daní v regulovaných odvetviach s možnosťou ich rozšírenia na ďalšie odvetvia
Národný program reforiem SR 2016	UNITAS I - Reforma daňovej a colnej správy
	Zdaňovanie nehnuteľností

Zdroj: Odbor analytický

V oblasti fiškálnej politiky sa väčšina odporúčaní a opatrení SR zameriava na zlepšenie daňovej disciplíny a na boj proti daňovým podvodom. Hlavným daňovým príjmom štátneho rozpočtu SR sú príjmy z DPH, ktoré v roku 2016 tvorili 6,9 % HDP v metodike ESA 2010. Preto je v centre pozornosti predovšetkým efektívnosť výberu dane z pridanej hodnoty. Podľa odhadov IFP predstavovala v 3. štvrtroku 2017 efektívna daňová sadzba pre DPH 15,2 % (Obr. 14). Ide o najvyššiu efektívnu daňovú sadzbu od roku 2008, ale v európskom kontexte to stále predstavuje nízku hodnotu.

Boj proti daňovým podvodom začal na Slovensku v roku 2012 prijatím prvého „Akčného plánu boja proti daňovým podvodom“^[40]. Vtedajšie podmienky boli nepriaznivé – na Slovensku bola druhá najhoršia efektívnosť výberu DPH v EÚ a kolaboval daňový systém. Akčný plán obsahoval 50 opatrení zameraných hlavne na zvýšenie efektívnosti výberu DPH (napr. kontrolný výkaz). Okrem akčného plánu boli realizované aj iné opatrenia, napr. Národná bločková lotéria. Na základe úspešnosti opatrení z prvého akčného plánu pripravilo v roku 2015 MF SR v spolupráci s MV SR a MS SR nový Akčný plán boja proti daňovým podvodom, ktorý pozostáva z 30 opatrení. NKÚ SR by sa mal zamerať na následné vyhodnocovanie najdôležitejších realizovaných daňových opatrení.

Okrem daňových príjmov verejnej správy je však potrebné zamerať pozornosť aj na iné typy príjmov. A to najmä na zdravotné a sociálne odvody, resp. na iné nedaňové príjmy ako sú licencie alebo odvody bankových subjektov, t.j. na celú paletu príjmov verejnej správy z hľadiska ich efektívneho výberu pre udržateľnosť nastaveného dôchodkového systému. Iné nedaňové príjmy tvorili v roku 2017 predbežne takmer 12 % z celkových príjmov verejnej správy.

Odporúčané témy:

- Efektívnosť opatrení na zlepšenie výberu daní do štátneho rozpočtu.
- Efektívnosť výberu zdravotných a sociálnych odvodov.

Obr. 14 **Efektívna daňová sadzba DPH, sezónne očistená (%)**

Zdroj: IFP

4.7 Sociálne politiky

Oblasť je navrhnutá na základe priorit dokumentov, ktoré sú strategické pre ďalšie smerovanie SR (Tab. 15). V rámci agendy OSN 2030 je prvým a hlavným cieľom ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách. Do roku 2030 sa plánuje posilniť postavenie a presadzovať sociálnu, politickú a ekonomickú inklúziu všetkých, bez ohľadu na vek, pohlavie, postihnutie, rasu, pôvod, etnicitu, náboženstvo, alebo ekonomické či iné postavenie. Ďalšie z cieľov agendy OSN 2030 v oblasti Sociálnej politiky je možné nájsť v Tab. v Prílohe 2.

Tab. 15 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti**

Oblasť	Sociálne politiky
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 1: Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách
Stratégia Európa 2020	Znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Vláda zavedie účinný inštitút osobného bankrotu (mechanizmus oddĺženia fyzických osôb)
	Podpora práce ľudí žijúcich v sociálne zaostalých komunitách
	Sprísenie podmienok pri poskytovaní sociálnych dávok pre osoby odmietajúce pracovať
	Vyššia flexibilita pri poberaní príspevkov pri rodičovskej starostlivosti
Národný program reforiem SR 2016	Integrácia marginalizovaných rómskych komunít
	Rozšírenie kapacít materských škôl
	Rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov
	Zavedenie inštitútu osobného bankrotu
Národný program reforiem SR 2017	Ročné zúčtovanie sociálnych odvodov
	Rozšírenie kapacít materských škôl a rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov
	Integrácia marginalizovaných rómskych komunít (sociálna inklúzia)

Zdroj: Odbor analytický

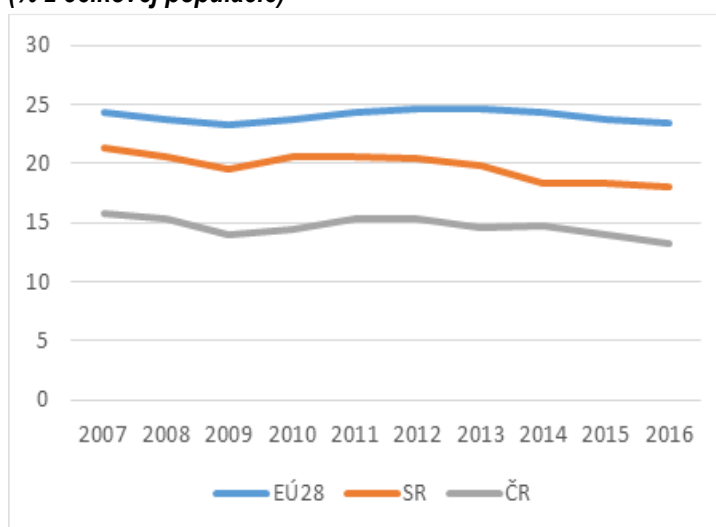
Strategické dokumenty ako je stratégia Európa 2020, Programové vyhlásenie vlády SR 2016 - 2020 aj Národný program reforiem SR 2016 a 2017 potvrdzujú veľmi úzke prepojenie oblasti Sociálne politiky su oblasťou Zamestnanosť.

Pre hodnotenie vývoja v tejto oblasti sa používajú ukazovatele **počet osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením a miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia**. Okrem týchto dvoch ukazovateľov Agenda OSN 2030 používa ukazovateľ s názvom extrémna chudoba, za čo sa považuje príjem nižší ako 1,25 dolára/osoba/deň.

Na Slovensku bolo v roku 2016 chudobou alebo sociálnym vylúčením ohrozených 18,1 % obyvateľstva, pričom priemer v Európskej únii bol 23,5 % obyvateľov (Obr. 15). Z krajín EÚ boli v roku 2016 najviac ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením obyvatelia Bulharska (40,4 %), Rumunska (38,8 %) a Grécka (35,6 %), najmenej obyvatelia Česka (13,3 %), Nórska (15,3 %), Fínska (16,6 %), Dánska (16,7 %) a Holandska (16,7 %). Z vývoja ukazovateľa - miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR vyplýva, že

v období 2007 až 2009 podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením postupne klesal (z 21,4 % na 19,6 %), následne v roku 2010 sa zvýšil na 20,6 % ako dôsledok hospodárskej krízy, v ďalších dvoch rokoch 2011 a 2012

Obr. 15 **Osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením (% z celkovej populácie)**

Zdroj: Eurostat

sa udržal na rovnakej úrovni (20,6 % a 20,5 %) a od roku 2013 sa začal opäť znižovať z 19,8 % na 18,1 % v roku 2016 (Tab. 16).

Tab. 16 **Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením**

Ukazovateľ	krajina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	cieľ 2020
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)	SR	21,4	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	17,2
	EÚ	24,4	23,7	23,3	23,7	24,3	24,7	24,6	24,4	23,8	23,5	19,4
	ČR	15,8	15,3	14,0	14,4	15,3	15,4	14,6	14,8	14,0	13,3	x
Počet osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením (v tis.)	SR	1 152	1 111	1 061	1 118	1 112	1 109	1 070	960	963	950	↓ o 170
	EÚ	x	x	x	117 678	120 667	123 61	122 703	121 910	119 049	118036	↓ o 20 000
	ČR	1 613	1 566	1 448	1 495	1 598	1 580	1 508	1 532	1 444	1 375	x

Zdroj: Eurostat

V stratégii Európa 2020 je jedným z hlavných cieľov znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba alebo sociálne vylúčenie aspoň o 20 mil. V zmysle stratégie Európa 2020 je cieľom SR do roku 2020 – „**Znížiť počet obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zo spoločnosti o 170 tisíc osôb**“.

Na riziká v strategickej oblasti Sociálne politiky upozorňujú aj ďalšie materiály:

- Správa o krajine z roku 2017 – Slovensko ^[13],
- Správa o krajine z roku 2018 – Slovensko ^[50],
- revízia výdavkov na politiky trhu práce a sociálne politiky, schválená vládou SR dňa 11. októbra 2017,
- Národná rámcová stratégia podpory sociálneho zabezpečenia a boja proti chudobe, schválená uznesením vlády SR č. 301 z 3.júna 2015,
- Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2016, MPSVR SR,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020, MPSVR SR, 2014,
- Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020, schválená vládou SR dňa 11.1.2012,
- Aktualizované akčné plány stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018 (vypracované pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti, zdravia, bývania, finančného začlenenia, v procese prípravy pre oblasť nediskriminácie a prístupov smerom k väčšinovej spoločnosti - Iniciatíva integrácie Rómov prostredníctvom komunikácie), Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Najväčšími problémami v tejto oblasti sú:

- integrácia marginalizovaných rómskych komunit,
- nedostatky v oblasti záchranej sociálnej siete,
- dostupnosť a kvalita sociálnych služieb (prechod od inštitucionálnej ku komunitnej starostlivosti, viacdrojové financovanie sociálnych služieb),
- rýchly nárast rozdielov medzi chudobnými a bohatými (z 22,8 % v roku 2010 na 29 % v roku 2014).

Strategická oblasť sociálnych politik patrí do gescie MPSVR SR. Celkové výdavky rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na Sociálne politiky v SR v období 2015 až 2020 (skutočné aj navrhované) sú uvedené v Tab. 17.

Konkrétnu sociálnu politiku, oblasť sociálneho bývania, navrhol český NKÚ na porovnávanie v rámci medzinárodného projektu BIEP. V roku 2017 prebiehala na českom NKÚ výkonnostná kontrola v tejto oblasti, ktorá môže slúžiť ako inšpirácia pri príprave kontroly v SR. Podklady pre medzinárodné porovnanie systémového riešenia situácie v oblasti sociálneho bývania poskytol aj NKÚ SR.

Tab. 17 Výdavky rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na sociálne politiky (mil. €)

Rok	2015 S	2016 S	2017 N	2017 OS	2018 N	2019 N	2020 N
Sociálna inklúzia zdroje spolu	1 788	1 738	1 795	1 774	1 887	1 960	1 992
EÚ zdroje + spolufinancovanie	27	0	13	0	10	11	13
prevod z minulých rokov	37	16	0	9	0	0	0
Sociálna inklúzia zo ŠR	1 724	1 722	1 782	1 765	1 877	1 949	1 979

Zdroj: MF SR: Rozpočet verejnej správy na roky 2018 až 2020
(S-skutočnosť, R – rozpočet, OS – očakávaný stav, N – návrh)

Odporúčané témy:

Kontrolné akcie NKÚ SR v rámci navrhovanej strategickej oblasti Sociálne politiky by mala odpovedať na základnú otázku:

Dosiahne SR v nadväznosti na cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti sociálnych politik konkrétny cieľ – Znížiť počet obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zo spoločnosti v počte 170 000 do roku 2020?

Kontrolné akcie NKÚ SR by mali dať odpoveď na čiastkové otázky k základnej otázke:

- Sú finančné prostriedky na strategickú oblasť Sociálne politiky využité hospodárne, efektívne a účinne a napomáhajú k splneniu navrhovaného cieľa v zmysle stratégie Európa 2020 „Znížiť počet obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zo spoločnosti v počte 170 000 osôb do roku 2020?“
- Odrážajú Akčné plány Národného programu reforiem (2016, 2107) skutočnú postupnosť krokov, ktoré smerujú k naplneniu navrhovaného cieľa v zmysle stratégie Európa 2020?
- Aké opatrenia je potrebné navrhnúť zo strany NKÚ SR, aby sa navrhovaný cieľ v súlade so stratégiou Európa 2020 dosiahol?

Z uvedených skutočností vyplývajú nasledujúce témy:

- Hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť výdavkov v strategickej oblasti Sociálne politiky ako sú sociálne dávky a príspevky, sociálne služby, podpora marginalizovaných rómskych komún a pod.
- Adresnosť výdavkov na sociálne dávky a príspevky, sociálne služby a pod.
- Efektívnosť opatrení zameraných na podporu sociálneho bývania ako súčasť politiky sociálneho začleňovania (sociálna inklúzia). Cieľom by malo byť preveriť, či vybrané opatrenia v oblasti sociálneho bývania prispeli k efektívnemu riešeniu príčin sociálneho vylúčenia.
- Efektívnosť prostriedkov vynaložených na prevádzku detských domovov,
- Plnenie hlavných a čiastkových cieľov riešenia sociálnych situácie rómskej populácie v rámci Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a plnenie Aktualizovaných akčných plánov Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018.
- Plnenie cieľov stanovených v dokumente - Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 so zameraním na vybrané zariadenia sociálnych služieb ako sú zariadenia pre seniorov a špecializované zariadenia.

4.8 Dopravná infraštruktúra a IKT

4.8.1 Dopravná infraštruktúra

Znižovanie regionálnych rozdielov je základným predpokladom pre zvyšovanie kvality života spoločnosti. Jedným z nosných pilierov v tejto oblasti je kvalitná dopravná infraštruktúra. „Vybudovať pevnú infraštruktúru“ je aj súčasťou cieľa č. 9 Agendy OSN 2030. Výskyt tejto priority aj v ďalších strategických dokumentoch dôležitých pre SR sumarizuje Tab. 18.

Tab. 18 Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti

Oblasti	Dopravná infraštruktúra
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 9.1: Rozvinúť kvalitnú, spoľahlivú, udržateľnú a odolnú infraštruktúru, zahŕňajúcu aj regionálnu a cezhraničnú infraštruktúru, na podporu ekonomického rozvoja a zvýšenej kvality života, so zameraním na ekonomicky dostupný a rovný prístup pre všetkých
Stratégia Európa 2020	Modernizácia odvetvia dopravy v rámci iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“ na podporu udržateľného rastu
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Vláda bude pokračovať v rozvoji dopravnej infraštruktúry, osobitne rýchlostných ciest R2, R3, R4, R7
Národný program reforiem SR 2016	Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest, modernizácia ciest I. triedy a železničných koridorov Zefektívnenie verejnej osobnej dopravy
Národný program reforiem SR 2017	Implementácia výsledkov revízie výdavkov v doprave Zefektívnenie verejnej osobnej dopravy Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest, modernizácia ciest I. triedy a železničných koridorov

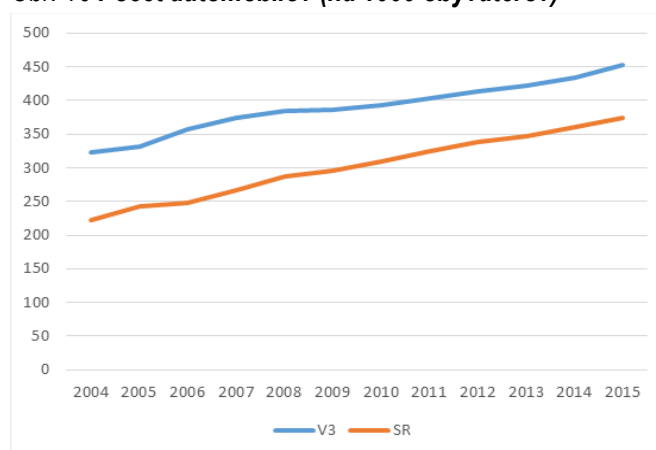
Zdroj: Odbor analytický

Od vzniku SR sa vláda vo všetkých svojich programových vyhláseniach zaväzovala k **znižovaniu regionálnych rozdielov** v rámci krajiny a oblasť dopravy bola zadefinovaná ako jedna z priorit vlády. Po 25 rokoch od vzniku samostatnej SR sú však regionálne rozdiely stále veľmi vysoké, a bolo by vhodné vykonať kvalitnú porovnávaciu analýzu regionálnych rozdielov na Slovensku od roku 1993 do roku 2018. Takto by bolo možné presne kvantifikovať, ako sa v tejto pre každú vládu dôležitej oblasti reálne zmenila situácia.

V programovom vyhlásení vlády na roky 2016 – 2020 sa okrem iného píše: „Vláda sa zaväzuje udržať vysoké tempo výstavby diaľnic a rýchlostných ciest. Výstavba diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami je aj naďalej najdôležitejšou prioritou vlády pri výstavbe diaľnic. Cieľom vlády je umožniť motoristickej verejnosti už od roku 2020 využívať všetky diaľničné úseky.“ Napriek tejto ambícii už dnes rezort dopravy priznáva, že spojenie západnej a východnej metropoly bude kvôli problémom s vyvlastňovaním pozemkov či terénnym podložím realitou až v roku 2026. ^[41] Práve pomalé budovanie diaľnice D1, menej rozvinutá cestná infraštruktúra a pomerne veľké regionálne rozdiely predstavujú vysoké riziko pri snahe vlády prilákať významné investície aj na východné Slovensko.

V rámci NPR 2016 aj NPR 2017 vláda v oblasti dopravnej infraštruktúry definovala hlavné opatrenia v oblasti **výstavby úsekov diaľnic a rýchlostných ciest a výstavby, obnovy a údržby ciest I. triedy a železničných koridorov**. „Dopravné priority budú po prvýkrát určené podľa národného multimodálneho dopravného modelu. Vo verejnej doprave bude pokračovať systematické zvyšovanie významu železničnej prepravy, ako aj zefektívnenie verejnej osobnej dopravy“.

Obr. 16 Počet automobilov (na 1000 obyvateľov)

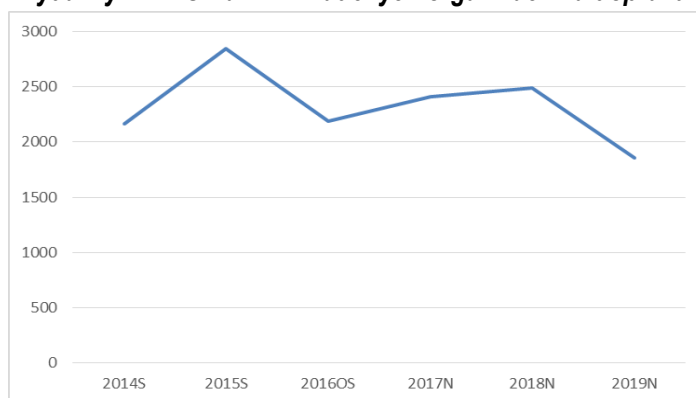
Zdroj: Eurostat

V porovnaní s ostatnými krajinami V4 nízky a v posledných rokoch rastúci stupeň automobilizácie (počet automobilov na 1000 obyvateľov) naznačuje, že individuálna automobilová doprava môže ešte rásť (Obr. 16).

Za pomerne rizikóvu tému sa považuje aj zámer vlády schváliť tzv. **investičnú výnimku**, ktorá by kabinetu dovoľovala obísť inštitút dlhovej brzdy pri výstavbe cestnej infraštruktúry celonárodného významu, pričom schválenie tohto zákona vyžaduje v parlamente ústavnú väčšinu – 90 hlasov, a teda spoluprácu viacerých strán, než ktoré sa nachádzajú vo vládnej koalícii. Z NPR 2016 aj 2017 vyplýva, že vláda chce aj zefektívniť a zmodernizovať železničné koridory, či investovať do nových vlakových súprav. Na zlepšenie kvality železničnej dopavy je aj veľký tlak zo strany verejnosti, ktorá sa pravidelne sťažuje na meškanie spojov, či zastarané vozne na niektorých úsekoch. NPR 2017 vo svojom akčnom pláne tiež hovorí o **vytvorení národnej dopravnej autority**: „Bude zriadená dopravná autorita, ktorá zabezpečí koordináciu osobnej vlakovej, prímestskej autobusovej a prípadne i mestskej hromadnej dopavy. Plán dopravnej obslužnosti SR, ktorý má byť spracovaný v rámci Národného generelu dopavy, má byť základným programovým dokumentom fungovania dopravnej autority.“ Vznik takejto autority predpokladá aj EÚ, pričom nová organizačná zložka by mala niesť názov Národná dopravná agentúra (NADA). Koordinácia dopavy by mala pomôcť riešiť problém s dopravnými zápchami v spádových oblastiach, prioritne v okolí hlavného mesta.

Súčasťou RVS na roky 2017 až 2020 sa stala aj **Revízia výdavkov SR na dopravu** [42]. Úlohou tejto revízie výdavkov v objeme 2,3 % HDP bolo „pripraviť opatrenia na zefektívnenie súčasnej investičnej obálky pri zachovaní jej veľkosti a

Obr. 17 Výdavky MDV SR a ním zriadených organizácií na dopravu (mil. €)

Zdroj: RVS na roky 2017 - 2019

zefektívnenie jednotkových prevádzkových nákladov v kapitole MDV SR udržateľným spôsobom“. Na základe takejto revízie by mohli byť ušetrené finančné prostriedky v kvalitnejšej miere redistribuované, čím by sa mohlo zamedziť tzv. roztváraníu nožníc v kontexte regionálnych rozdielov. Vývoj výdavkov na dopravu znázorňuje Obr. 17.

Odporúčané témy:

- Plnenie hlavných a čiastkových cieľov Národného programu reforiem 2017 v oblasti dopravnej infraštruktúry, prioritne plnenie plánu na výstavbu diaľničných úsekov a rýchlostných ciest.
- Efektívnosť a účinnosť vynaložených finančných prostriedkov na výstavbu, opravu a údržbu mostných objektov na cestách II. a III. triedy.
- Implementácia výsledkov revízie výdavkov v doprave so zameraním na železničnú dopravu.
- Súlad legislatívneho procesu vyvlastňovania pozemkov za účelom výstavby cestnej infraštruktúry v rámci verejného záujmu.

4.8.2 Informatizácia verejnej správy

Informatizácia je **prierezovou témou**, ktorá má veľký dopad najmä na oblasti verejnej správy, zdravotníctva, vedy, školstva, dopravy aj zamestnanosti. Tiež je potrebné upozorniť, že oblasť informatizácie je náchylná na riziko aj podľa INTOSAI príručky pre výkonnostnú kontrolu ^[2]. Je to veľmi frekvencovaná téma v dokumentoch strategických pre SR – jej výskyt v jednotlivých dokumentoch pre lepšiu prehľadnosť sumarizuje Tab. 19.

Tab. 19 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti**

Oblasť	Informatizácia verejnej správy
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 9: Výrazne zvýšiť prístup k informačným a komunikačným technológiám a usilovať sa o poskytovanie všeobecného a cenovo dostupného prístupu k internetu v najmenej rozvinutých krajinách do roku 2020
	cieľ 16: Vytvoriť efektívne, zodpovedné a transparentné inštitúcie na všetkých úrovniach
Stratégia Európa 2020	Digitálny program pre Európu na urýchlenie zavedenia vysokorychlostného internetu a čerpanie výhod, ktoré prináša jednotný digitálny trh pre domácnosti a podniky
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Zvýšenie transparentnosti a efektívnosti investícií z verejných zdrojov do informatizácie spoločnosti tak, aby sa maximalizovali benefity pre slovenských občanov a podnikateľov
Národný program reforiem SR 2016	Platby za diagnostickú skupinu DRG
	Implementácia e-Health
Národný program reforiem SR 2017	Implementácia výsledkov revízie výdavkov v IT
	Elektronizácia verejnej správy
	Implementácia e-Health

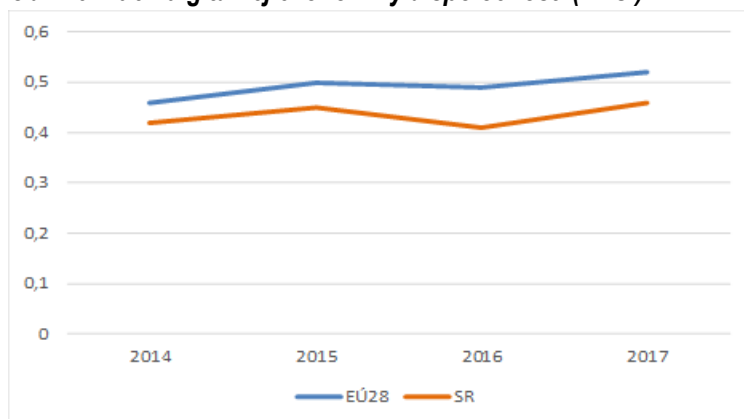
Zdroj: Odbor analytický

V oblasti informatizácie je potrebné poukázať na skutočnosť, že Slovensko naďalej zaostáva v informatizácii verejného sektora za priemerom EÚ, ale aj za susednými krajinami, obzvlášť v digitálnych službách pre verejnosť a v dostupnosti širokopásmového pripojenia na internet. Podľa DESI - Indexu digitálnej ekonomiky a spoločnosti mu koncom roku 2017 patrilo **20. miesto z krajín EÚ28**, v digitálnych službách poskytovaných štátom až 23. miesto. Slovensko patrí do skupiny so slabšími výsledkami. Napr. EK upozornila v roku 2017

vo svojej správe ^[13] na to, že elektronické obstarávanie napreduje, ale jeho IT prostredie je ešte stále suboptimálne. Vývoj DESI za posledné obdobie v porovnaní s EÚ zobrazuje Obr. 18⁵.

Na aktuálnosť témy poukazuje aj to, že Útvar hodnoty za peniaze pri MF SR sa v roku 2016 sústredil na **revíziu výdavkov použitých na informatizáciu spoločnosti** ^[43]. Vo svojej záverečnej správe konštatuje, že priemerné ročné výdavky verejného sektora na IT za obdobie rokov 2010 - 2015 dosiahli približne 500 mil. eur a v roku 2011 SR dávalo na IT najvyšší podiel štátneho rozpočtu (2,5 %) a druhý najvyšší podiel HDP (0,6 %) z krajín OECD. Napriek tomu sa tieto investície nepremietli do zodpovedajúcich výsledkov v oblasti digitálnych služieb pre občanov.

Obr. 18 **Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI)**

Zdroj: Európska komisia

⁵ Index DESI 2016 bol prepočítaný v prípade všetkých krajín s cieľom zohľadniť drobné zmeny vo výbere ukazovateľov a opravy základných údajov o ukazovateľoch. Skóre a poradie krajiny sa teda mohli od predchádzajúceho uverejnenia zmeniť.

Odporúčané témy:

Cieľom kontrolných akcií má byť preverenie efektívnosti, hospodárnosti a účelnosti pri vynakladaní finančných prostriedkov verejného sektora na IT v súvislosti s informatizáciou, ako aj zhodnotenie prínosu a naplnenia stanovených cieľov informatizácie. Z toho vyplývajú nasledujúce témy na kontrolu:

- IT projekty v zdravotníctve (DRG, eZdravie), verejnej správe (Elektronické služby štátu pre občanov a podnikateľov a ich využívanie, Integrované obslužné miesto občana, Centrálny systém elektronického obstarávania (EVO), Elektronický kontraktačný systém (EKS), Dostupnosť širokopásmového pripojenia na internet, projekty budovania inteligentných miest – Smart City, Elektronické služby katastra nehnuteľností) a v doprave (Elektronická diaľničná známka, Národný systém dopravných informácií, Integrovaný dopravný systém v Bratislavskom kraji).
- Náklady na správu a údržbu IT systémov po ukončení IT projektov (napr. projekty financované z OPISu).
- Väzby na dodávateľa IT projektu po ukončení projektu (možnosť správy, úpravy príp. rozšírenia informačného systému iným dodávateľom – napr. vlastníctvo zdrojových kódov).
- Plnenie opatrení z revízie výdavkov na informatizáciu, ktoré majú priniesť úspory finančných prostriedkov verejného sektora na IT. Plnenie záväzkov SR voči EÚ v súvislosti s informatizáciou.

4.9 Obrana a bezpečnosť

Bezpečnostná a obranná politika SR je podobne ako informatizácia **prierezovou témou** s významným dopadom na oblasti verejnej správy. Pre potreby tohto materiálu boli vybrané oblasti **obrana, verejný poriadok a bezpečnosť**.

V posledných dvoch rokoch sa bezpečnostná situácia vo svete aj v Európe mimoriadne zmenila. V rámci jednohlasne prijatej Agendy OSN 2030 je uvedené „*Bez trvalo udržateľného rozvoja niet mieru a bez mieru niet trvalo udržateľného rozvoja*“. Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ, vypracovaná v júni 2016 uvádza „**Žijeme v časech existenciálnej krízy – v Európskej únii aj mimo nej. Naša Únia je ohrozená. Náš európsky projekt, ktorý priniesol bezprecedentný mier, prosperitu a demokraciu, je spochybnený**“. Zásadný význam pre obranu krajiny má systém kolektívnej obrany NATO a Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ. Problematika bezpečnosti sa vyskytuje najmä v národných strategických dokumentoch SR (Tab. 20).

Tab. 20 **Vybrané ciele zo strategických dokumentov týkajúce sa oblasti**

Oblasť	Obrana a bezpečnosť
OSN - 17 cieľov (SDGs)	cieľ 10: Uľahčiť systematickú, bezpečnú, pravidelnú a zodpovednú migráciu a mobilitu ľudí, a to aj prostredníctvom implementácie plánovaných a dobre manažovaných migračných politík
Stratégia Európa 2020	Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť podporovať šírenie a využívanie moderných dostupných služieb šírených on-line (napr. elektronická štátna správa, zdravotnícke služby on-line, inteligentný domov, digitálne zručnosti a bezpečnosť)
Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020	Vláda pripraví aktualizáciu bezpečnostnej stratégie a obrannej stratégie SR
	Vláda bude aktívne podporovať kroky Organizácie Spojených národov v oblasti prevencie katastrof, pripravenosti na ne a zvyšovania odolnosti voči nim, najmä ciele Sendaiského rámca pre znižovanie dôsledkov katastrof 2015-2030
	Vláda bude aktívne podporovať kroky európskeho spoločenstva pri plnení Európskeho programu v oblasti bezpečnosti na roky 2015 – 2020 so zameraním sa na tri hlavné priority, ako sú terorizmus, organizovaná trestná činnosť a počítačová kriminalita
	Dlhodobé koncepčné riešenie zvýšenia potravinovej bezpečnosti SR a podielu slovenských potravinárskych výrobkov z domácich surovín na spotrebiteľskom trhu
	Vláda pripraví novú právnu úpravu fungovania a organizácie spravodajských služieb

Zdroj: Odbor analytický

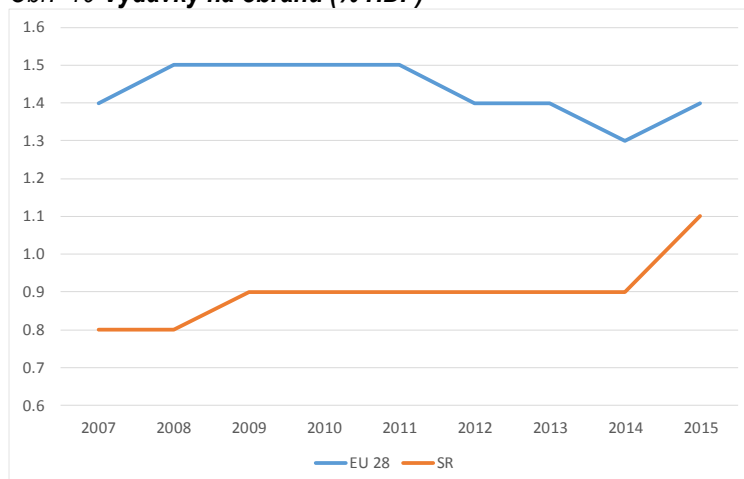
Slovensko bude v budúcom roku predsedajúcou krajinou OBSE. Spoločným deklarovateľným cieľom všetkých účastníckych štátov OBSE je vzájomnou spoluprácou udržať mier a bezpečnosť v regióne OBSE. **Aktuálne najväčším konfliktom v Európe je konflikt na Ukrajine**. OBSE je kľúčovým aktérom v riešení tohto konfliktu a **Slovensko ako predsedajúca krajina (a súčasne krajina so spoločnou hranicou s Ukrajinou) môže v roku 2019 významne pomôcť pri nastoľovaní mieru**. Riešenie tohto konfliktu je pre nás najvýznamnejšou prioritou počas predsedníctva pokiaľ ide o politicko-vojenskú dimenziu. V rámci ekonomicko-environmentálnej dimenzie sa budeme orientovať napr. na energetickú efektívnosť a ochranu kritickej infraštruktúry a v rámci ľudskoprávnej dimenzie to bude napr. zlepšenie situácie Rómov a Sintov.

Rada EÚ prijala 11. decembra 2017 rozhodnutie o nadviazaní stálej štruktúrovanej spolupráce členských štátov EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (PESCO). Na tejto spolupráci sa zúčastňuje aj Slovensko. Tento stály rámec pre spoluprácu v oblasti obrany umožní, aby tie členské štáty, ktoré chcú a sú schopné spoločne rozvíjať obranné spôsobilosti, investovali do spoločných projektov alebo zlepšili operačnú pripravenosť a príspevok svojich ozbrojených síl.

Londýnsky výskumný inštitút The Legatum pravidelne zverejňuje globálny index prosperity (LPI), ktorý hodnotí najviac prosperujúce krajiny sveta. V rámci tohto prieskumu inštitút berie do úvahy mnoho ukazovateľov, napríklad množstvo peňazí, ktoré majú jednotlivé krajiny alebo ich bezpečnosť. Inštitút zostavil z dát 149 krajín samostatný rebríček bezpečnosti na národnej úrovni, ale i osobnej bezpečnosti obyvateľov. Slovensko sa v rámci krajín V4 umiestnilo na 3. mieste.^[44]

Vývoj čerpania výdavkov na obranu ukazuje, že zmluvne dohodnutý záväzok voči NATO, vyčleňovať pre kapitolu MO SR výdavky na úrovni 2 % z HDP nebol dodržiavaný, v období 2009 – 2014 stagnovali výdavky na obranu na úrovni 0,9 % HDP. V roku 2016 už predstavoval podiel výdavkov na obranu 1,16 % HDP. Obr. 19 zobrazuje vývoj výdavkov na obranu a civilnú ochranu (vrátane ZVP a VVO) v SR v porovnaní s EÚ.

Obr. 19 Výdavky na obranu (% HDP)

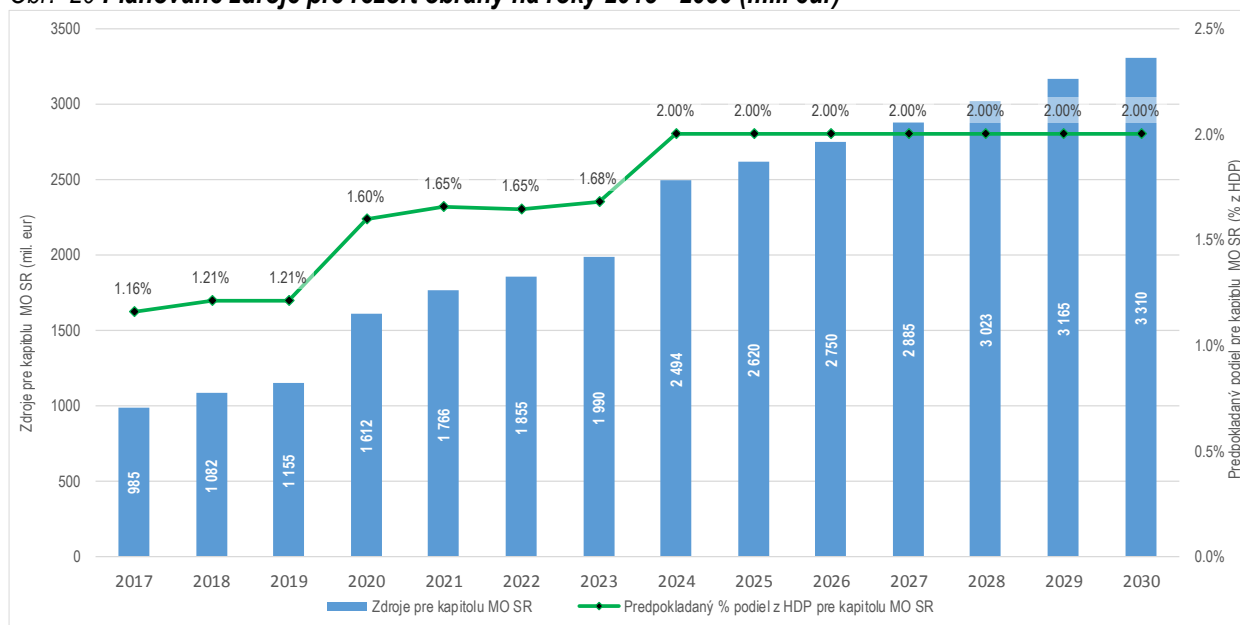

Zdroj: Eurostat COFOG

Dňa 4.10.2017 bola vládou SR schválená nová Bezpečnostná stratégia SR, ktorá je základným dokumentom bezpečnostnej politiky štátu. Stratégia

odráža dynamický vývoj bezpečnostného prostredia, reaguje na zvyšujúcu sa akútnosť, intenzitu, prepojenie a globálne pôsobenie bezpečnostných hrozieb, ako aj zotieranie hraníc medzi vnútornou a vonkajšou bezpečnosťou. Vychádza z hodnôt a princípov SR. Identifikuje jej bezpečnostné záujmy, charakterizuje bezpečnostné prostredie a stanovuje spôsob presadzovania jej bezpečnostných záujmov prostredníctvom bezpečnostnej politiky. V nadväznosti na tento dokument bola vládou schválená obranná aj vojenská stratégia. Vychádzajúc z týchto strategických dokumentov bol prijatý aj Návrh dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2030. **Objem plánovaných výdavkov presahuje sumu 30 mld. eur** (Obr. 20). V tomto dokumente bol týmto prijatý bezprecedentný návrh vývoja výdavkov v rámci rezortu obrany. Vývoj výdavkov na roky 2018 až 2020 bol premietnutý aj do návrhu RVS na roky 2018 až 2020.

Obr. 20 Plánované zdroje pre rezort obrany na roky 2018 - 2030 (mil. eur)

Zdroj: Vládou SR schválený materiál „Návrh Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj ozbrojených síl Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2030“

Zvyšovanie výdavkov do obrany SR musí ísť ruka v ruke s ich hospodárnym, efektívnym a účinným použitím. Na nedostatky v tejto oblasti poukázala aj kontrola NKÚ SR v rezorte obrany v roku 2016.

Odporúčané témy:

Za kľúčové sú považované nasledujúce otázky:

Aké sú záväzky SR vyplývajúce z novej stálej štruktúrovanej spolupráce členských štátov EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (PESCO)?

Aká je spôsobilosť bezpečnostného systému SR vzhľadom na:

- jednotný systém riadenia vo všetkých krízových stavoch,
- identifikovanie vznikajúcej krízovej situácie a zabezpečenie včasného varovania SR,
- preventívne pôsobenie proti vzniku krízových situácií a v prípade ich vzniku aká je eliminácia na ich začiatku,
- fungovanie systému ochrany a bezpečnosti údajov,
- reakciu na najpravdepodobnejšie hrozby a prispôbovanie sa zmenám bezpečnostnej situácie SR,
- reakciu na neočakávané hrozby, zabezpečenie rýchleho odstránenia následkov krízovej situácie?

Odporúčajú sa nasledujúce témy:

- Plnenie stanovených cieľov v oblasti bezpečnostnej politiky štátu vyplývajúcich z vládou schváleného materiálu Bezpečnostná stratégia SR (2005) ako aj z novovzniknutého a vládou schváleného materiálu Bezpečnostná a obranná stratégia SR (2017).
- Oblasť ochrany osobných údajov a oblasti civilnej ochrany, v súlade s Agendou OSN 2030 ako aj PVV 2016.

5. EURÓPSKE ŠTRUKTURÁLNE A INVESTIČNÉ FONDY

Politika súdržnosti je stratégia EÚ na pomoc a podporu celkového harmonického rozvoja členských štátov a regiónov EÚ s cieľom znižovania regionálnych rozdielov. Z pohľadu SR nejde o samostatnú verejnú politiku, ale o významný nástroj financovania vybraných verejných politík, preto bola do materiálu zaradená ako samostatná kapitola.

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) boli vládou SR určené ako prioritná oblasť v PVV na roky 2012 a 2016. Pokiaľ v odporúčaní Rady EÚ z roku 2015 bolo poukázané na viaceré nedostatky v oblasti fondov EÚ, týkajúce sa najmä nedostatočného riadenia postupov plánovania projektov, nedodržiavania požiadaviek v oblasti posúdení environmentálneho vplyvu a prispôbovania verejných obstarávaní určitým uchádzačom, odporúčania Rady EÚ z rokov 2016 ^[10] a 2017 ^[11] naopak konštatujú, že všetky predchádzajúce odporúčania boli zohľadnené pri programovaní EŠIF na roky 2014 – 2020. Naďalej však v oblasti verejného obstarávania rezonuje problém **nadmerného používania kritéria najnižšej ceny a súťažných špecifikácií šitých na mieru**, ktoré vedú k obmedzovaniu súťaže na základe kvalitatívnych kritérií.

Podľa Správy o krajine z roku 2016 ^[12] skúsenosti z ukončeného programového obdobia 2007 – 2013 odhalili viaceré nedostatky, napr. nedostatočné administratívne kapacity, nedostatok vysokokvalitných návrhov projektov, oneskorený začiatok implementácie, zložité programovacie a vykonávacie štruktúry, ako aj nedostatočne účinné nástroje monitorovania a hodnotenia. Väčšina týchto nedostatkov sa má podľa očakávaní vyriešiť vďaka novo zavedenému výkonnostne orientovanému rámcu. Predstavuje to pravidlo, v zmysle ktorého vyňatých 6 % z alokácie OP (tzv. výkonnostnú rezervu) EK prideli až po preskúmaní výkonnosti OP na základe plnenia čiastkových cieľov na jednotlivé prioritné osi k 31.12.2018, ktoré jednotlivé rezorty zdokumentujú v roku 2019 v rámci výročnej správy. V prípade nesplnenia čiastkových cieľov môžu prísť operačné programy o časť alebo až o celý objem prostriedkov výkonnostnej rezervy.

V Správe o krajine z roku 2018 ^[50] sa uvádza, že implementácia programového obdobia 2014 - 2020 napreduje pomaly. Príčinu oneskorenia v implementácii EK vidí v slabo zvládnutom manažovaní procesov v období náporu projektov v čase prechodu medzi programovými obdobiami. Týka sa to najmä úkonov spojených s nastavením funkčných systémov riadenia a kontroly, plnením ex-ante kondicionalít a vypracovaním implementačných dokumentov vrátane hodnotiacich a výberových kritérií projektov a usmernení pre príjemcov. Keďže väčšina z týchto požiadaviek je už splnená, EK v predmetnej správe vyjadruje očakávania, že dôjde k zrýchleniu výberu a implementácie kvalitných projektov, čo prinesie hmatateľné výsledky. EK sa zároveň zmieňuje, že efektívnosť správy fondov EÚ je naďalej obmedzená, pričom upozorňuje na vysokú fluktuáciu zamestnancov v štátnej správe, ktorá je prekážkou v zabezpečení kontinuity a zárukou náležitej odbornosti. Taktiež v nadväznosti na definitívny prepád časti finančných prostriedkov z alokácie za OP Výskum a inovácie v roku 2017 vo výške viac ako 26 mil. eur upozorňuje, že v prípade, ak sa neprijmú vhodné opatrenia na zrýchlenie implementácie, existuje možnosť straty ďalšej časti pridelených prostriedkov.

Z celkového objemu vyčlenených prostriedkov v rámci EŠIF 15,49 mld. eur na obdobie 2014 – 2020 bolo k 31.12.2017 vyčerpaných 11,28 %. ^[45] Rok 2017 bol poznamenaný potrebou splniť prvý finančný míľnik, spočívajúci v potrebe vyčerpať na národnej úrovni a deklarovať EK prostriedky záväzku za rok 2014. K 31.12.2017 tento míľnik nebol v plnej miere splnený za OP Výskum a inovácie, čo bude mať za následok zrušenie časti alokácie pridelenej EK, ktorá sa odhaduje v objeme 26,9 mil. eur⁶. Prehľad čerpania jednotlivých operačných programov ku koncu roka 2017 je uvedený v Tab. 21.

Rok 2018 bude z pohľadu čerpania EŠIF kľúčový, keďže okrem vyčerpania ročného záväzku za rok 2015 bude potrebné splniť čiastkové ciele výkonnostného rámca. Závažné nedostatky v plnení čiastkových cieľov stanovených na prioritné osi v rámci operačných programov môžu viesť až k pozastaveniu platieb zo strany EK.

⁶ <https://www.vicpremier.gov.sk/wp-content/uploads/2017/05/Informacia-o-stave-implementacie-ESIF-k-31-12-2017.pdf>
Informácia o definitívnom objeme prepadnutých prostriedkov za OP Výskum a inovácie zatiaľ nie je odsúhlasená EK.

Podľa údajov MF SR⁷ bolo k 31.12.2017 vyčerpaných len 9,74 % z celkovej alokácie (bez Programu rozvoja vidieka SR)^[46], čo je o približne štvrtinu menej v porovnaní so stavom kumulatívneho čerpania fondov EÚ programového obdobia 2007 – 2013^[47] za časový rámec štyroch rokov obdobia oprávnenosti.

Tab. 21 Čerpanie operačných programov programového obdobia 2014 – 2020 k 31.12.2017

Operačné programy	Riadiaci orgán	Alokácia zo zdrojov EÚ v eur	Čerpanie k 31.12.2017 v eur	Podiel čerpania z alokácie k 31.12.2017 v %
Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 559 691 844	390 772 835	25,05 %
Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912	28 873 489	18,15 %
Integrovaná infraštruktúra	MDV SR	3 949 210 563	671 825 910	17,01 %
Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 217 348 081	288 418 320	13,01 %
PS INTERACT III	BSK	39 392 594	3 979 780	10,10 %
Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110	182 934 144	5,83 %
Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284	12 834 217	4,61 %
Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 738 834 120	79 898 559	4,59 %
Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 231 032 482	88 295 345	3,96 %
Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000	0	0,00 %
Interreg V-A SK-CZ	MPRV SR	90 139 463	0	0,00 %
Interreg V-A SK-AT	MPRV SR	75 892 681	0	0,00 %
Spolu		15 492 748 134	1 747 832 597	11,28 %

Zdroj: Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu^[43]

V prípade zhodnotenia čerpania OP ukončeného programového obdobia 2007 - 2013 je možné skonštatovať, že významným dôvodom nedočerpania pridelenej alokácie boli nezrovnalosti. Nezrovnalosti a vratky evidované na OP k termínu zaslania záverečnej dokumentácie na EK predstavovali 795,48 mil. eur^[48]. Ak by tieto výdavky boli oprávnené, čerpanie z celkovej alokácie by z evidovaných 97,01 %^[49] vzrástlo na 99,49 %⁸. Z uvedených dôvodov je za účelom vytvorenia podmienok pre vyčerpanie pridelenej alokácie kľúčové v aktuálne prebiehajúcom programovom období 2014 – 2020 prijímať a aplikovať účinné opatrenia na predchádzanie vzniku nezrovnalostí.

NKÚ SR na základe vykonaných kontrol v rámci EŠIF odhalil nedostatky v oblasti zavedených vnútorných kontrolných mechanizmov, ktoré súvisia s nedostatočným systémom monitorovania a hodnotenia dosahovania cieľov a indikátorov projektov. V oblasti kontroly realizácie výziev a vyzvaní NKÚ SR zistil závažné nedostatky v procese odborného hodnotenia s porušením princípov objektivity a transparentnosti, v rámci ktorého žiadosti o nenávratný finančný príspevok posudzoval odborník pre inú oblasť, s možným konfliktom záujmov, vybraný na základe jeho časovej dostupnosti a nie podľa jeho vedomostí a praxe, a v rámci ktorého došlo k posudzovaniu jednotlivých projektov značne subjektívne, čo nie je v súlade s princípmi efektivity, účelnosti, účinnosti a zákazu konfliktu záujmov.

Na základe vyššie uvedených problematických oblastí možno konštatovať, že SR podobne ako v minulom programovom období hrozí riziko nevyčerpania pridelených fondov EÚ, a to nielen z dôvodu nedostatočného objemu čerpaných prostriedkov, ale najmä z dôvodu nedostatočnej kvality čerpania, ktorá je spojená s porušovaním legislatívy EÚ a národnej legislatívy, v rámci toho aj princípov hospodárnosti, efektivity, účinnosti. Tieto zistenia budú predstavovať neoprávnené výdavky, ktoré budú znižovať celkové čerpanie EŠIF a zároveň sú spojené s rizikom vytvárania dodatočných požiadaviek na krytie zo ŠR SR.

Za účelom zvýšenia transparentnosti a zjednodušenia implementácie fondov EÚ ÚPVII SR (CKO) v roku 2017 zaviedol sériu opatrení, ktorých zámerom je zabezpečiť transparentný proces hodnotenia, povinné hodnotenie projektov

⁷ MF SR plní úlohu certifikačného orgánu pre 11 operačných programov EŠIF, t.j. bez Programu rozvoja vidieka.

⁸ V prípade OP, kde došlo k tzv. hrubému čerpaniu (ide o schválené výdavky v súhrnných žiadostiach o platbu bez očistenia o nezrovnalosti a vratky) nad 100 % alokácie, sa pri výpočte bralo do úvahy čerpanie vo výške alokácie (t.j. 100 % čerpanie). Nezrovnalosti tvoria takmer 83 % podiel na nevyčerpaných prostriedkoch, zvyšných 17 % tvoria prostriedky, ktorých čerpanie rezorty nestihli vydeklarovať v rámci obdobia oprávnenosti.

skupinami expertov, predchádzanie rizík a pre žiadateľov a prijímateľov nenávratného finančného príspevku zjednodušiť administráciu prípravy a realizácie projektov. CKO plnenie opatrení monitoruje prostredníctvom Akčného plánu, ktorý obsahuje celkom 38 opatrení v rámci 26 oblastí.

Vzhľadom na skutočnosť, že prostriedky EÚ predstavujú významný zdroj financovania verejných investícií v krajine, je nevyhnutné zabezpečiť ich efektívne čerpanie. NKÚ SR ako nezávislý kontrolný orgán bude v rámci svojich kompetencií prostredníctvom svojich zistení a odporúčaní vytvárať tlak na efektívne, hospodárne a účinné vynakladanie finančných prostriedkov poskytnutých z EK.

Odporúčané témy:

Témy by sa mali zamerať najmä na hospodárne, efektívne a účinné využívanie fondov EÚ a takisto na funkčnosť systému ich riadenia, implementácie a kontroly:

- Spôhlivosť mechanizmov vnútornej kontroly a auditu.
- Zabezpečenie princípov správneho finančného riadenia (hodnota za peniaze) v procese schvaľovania a realizácie projektov.
- Existencia realizácie náležitých opatrení (ako následok odporúčaní z kontrol NKÚ SR).
- Existencia účinných prevenčných mechanizmov na zamedzenie vzniku nezrovnalostí prijatých zo strany riadiaceho, resp. sprostredkovateľského orgánu.

ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Pre zameranie kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2018 - 2020 je definovaných deväť nasledujúcich strategických oblastí verejných politík: **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie, Efektívna a transparentná verejná správa, Zdravie, Zamestnanosť a podnikateľské prostredie, Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť, Udržateľné verejné financie a fiškálna politika, Sociálne politiky, Dopravná infraštruktúra a IKT, Obrana a bezpečnosť.** Vzhľadom na objem zdrojov sú osobitnou oblasťou Európske štrukturálne a investičné fondy, ktoré sú kľúčovým zdrojom financovania pri realizácii verejných politík.

Nástrojom NKÚ SR na napĺňanie jeho strategického poslania je **kontrola**, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou hospodárenia s verejnými prostriedkami. Jej úlohou je včas signalizovať odchýlky od noriem, porušenia zákonov, nesplnenie požiadavky účinnosti a hospodárnosti.

NKÚ SR využíva tri typy kontrol: kontroly súladu, finančné kontroly a kontroly výkonnosti. V súčasnosti prevládajú najmä **kontroly súladu a finančné kontroly. Uistenie v rámci finančnej kontroly predstavujú kontroly výkonnosti.** Ich zmyslom je hodnotenie efektívnosti, hospodárnosti a účinnosti verejných rozhodnutí a v nadväznosti na „hodnotu za peniaze“ by mali dopĺňať budúcu činnosť NKÚ SR. **Aspekty kontrol súladu a finančných kontrol bude teda potrebné kombinovať s výkonnosťnými kontrolami, v tom prípade pôjde o kombinované kontroly. Cieľom kombinovanej kontroly je získanie uceleného a verného obrazu o stave kontrolovaného subjektu realizujúceho verejnú politiku a súčasne o stave napĺňania stanovených cieľov politík, ich efektívnosti, účinnosti a hospodárnosti nákladov.**

Kontroly súladu, ako aj finančné kontroly sú osobitne významné aj pri kontrolnej činnosti reagujúcej na aktuálne spoločenské problémy a podnety občanov alebo iných štátnych a verejných orgánov. V takých prípadoch sa od NKÚ SR očakáva stanovisko, resp. objektívna informácia o úrovni a stave riadenia kontrolovaného subjektu verejnej správy z pohľadu uplatňovania platných právnych predpisov, integrity a súlade jeho procesov, o finančnom hospodárení s verejnými prostriedkami a verejným majetkom zvereným do správy subjektu a objektívnosti a správnej výkonnosti.

Pre následné relevantné hodnotenie verejných politík v navrhovaných strategických oblastiach a kontroly ich realizátorov je nevyhnutné poznanie a **správne uplatňovanie medzinárodných kontrolných štandardov pre rôzne typy kontrol, ich integrácia do kombinovaných kontrol a zohľadnenie atribútov konceptu „hodnota za peniaze“** od procesu plánovania kontrolnej činnosti a prípravy kontrolných akcií, cez voľbu správnych kontrolných postupov, výber cieľov a metód hodnotenia až po fázu realizácie a interpretácie výsledkov pre prijímateľov správ o výsledkoch kontrolných akcií.

Z navrhnutých strategických oblastí budú pre tvorbu ročného plánu definované tri až štyri hlavné prioritné oblasti pri zohľadnení aktuálneho spoločenského vývoja aj podľa personálnej a odbornej kapacity úradu. Pri výbere na jednotlivé roky sa bude vychádzať aj z kontrolných zistení z predchádzajúcich rokov. Tiež sa bude zohľadňovať významnosť oblasti, ktorá bude slúžiť na určenie rozsahu kontroly v danej oblasti.

V procese tvorby ročného plánu kontrolných akcií je ďalším determinantom plánovania katalóg rizík v zmysle príslušných štandardov a postupov a monitoring vývoja realizácie verejných politík a programových rozpočtov, ako aj externé podnety a skúsenosti z predchádzajúcej kontrolnej činnosti.

Strategickým cieľom kontrolnej činnosti z hľadiska realizovaných typov kontrol je, vychádzajúc aj z medzinárodných odporúčaní, dosiahnuť stav, aby podiel kombinovaných a výkonnosťných kontrol na celkovej kontrolnej činnosti NKÚ SR v strednodobom horizonte, t.j. v roku 2020, bol na úrovni okolo 50 %. Pre samostatné finančné kontroly je cieľom dosiahnuť podiel na celkovej ročnej kontrolnej činnosti na úrovni okolo 30 %, ďalších 10 % by mali tvoriť kontroly súladu a 10 % predstavuje kapacitnú rezervu vo výkone kontrolnej činnosti určenú pre aktuálne spoločenské témy, ktoré sa môžu vyskytnúť v priebehu roka, a na ktoré je NKÚ SR nútený reagovať.

POUŽITÉ ZDROJE

- [1] FILKO, M. - KIŠŠ, Š. - ÓDOR, Ľ. (2016) *Najlepší z možných svetov - Hodnota za peniaze v slovenskej verejnej politike*, s. 5. Dostupné na: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnuYWpsZXBzaXptb3pueWNoc3ZldG92fGd4OjRiM2U0YmY2ZDViYTk1ZTg>
- [2] INTOSAI IDI. (2014) *ISSAI Implementation Handbook – Performance Audit*, Draft Version 1. Dostupné na: http://www.idicommunity.org/3i/index.php/3i-library/cat_view/3-handbooks
- [3] United Nations. (2015) *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication>
- [4] EURÓPSKA KOMISIA. *Európa 2020*. Dostupné na: http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm
- [5] ÚRAD VLÁDY SR. (2016) *Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 - 2020*. Dostupné na: <http://www.vlada.gov.sk/programove-vyhlaseenie-vlady-sr-na-roky-2016-2020/?pg=2>
- [6] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2016) *Národný program reforiem Slovenskej republiky 2016*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5197>
- [7] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2017) *Národný program reforiem Slovenskej republiky 2017*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5197>
- [8] INTOSAI. (december 2016). *INTOSAI Thematic SDG Report*.
- [9] ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (december 2016) *Slovenská republika a ciele udržateľného rozvoja AGENDY 2030*. Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/43d59763-5c43-4a14-8abc-3a7addb0a80b/Slovenska_republika_a_ciele_udrzatelneho_rozvoja_Agenty_2030.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=43d59763-5c43-4a14-8abc-3a7addb0a80b
- [10] EURÓPSKA KOMISIA. (2016) *Odporúčanie Rady z 12. júla 2016*. Dostupné na: <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/data/att/707.pdf>
- [11] EURÓPSKA KOMISIA. (2017) *Odporúčanie Rady z 11. júla 2017*. Dostupné na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8b2221ba-7cc9-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-sk/format-PDFA1A>
- [12] EURÓPSKA KOMISIA. (2016) *Správa o krajine Slovensko 2016*. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/publications/2016-european-semester-country-report-slovakia_en
- [13] EURÓPSKA KOMISIA. (2017) *Správa o krajine Slovensko 2017*. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-slovakia-sk_0.pdf
- [14] OECD. (2017) *Going for Growth 2017*. Dostupné na: <https://www.oecd.org/eco/growth/Going-for-Growth-Slovak-Republic-2017.pdf>
- [15] NKÚ SR. (2016) *Správa za krajinu – Slovensko*. Medzinárodná kontrolná akcia Zásadné riziká pre udržateľnosť verejných financií.
- [16] INTOSAI. (2016) *ISSAI 3200 – Performance Audit Process*. Guidelines for the performance auditing process. Dostupné na: http://psc-intosai.org/data/files/5B/C5/A6/F5/3ABF6510C0EA0E65CA5818A8/issai_3200_psc.pdf
- [17] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. *Rozpočet verejnej správy na roky 2015-2017, 2016-2018, 2017-2019 a 2018-2020*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6958>
- [18] OECD. (2016) *Education at a Glance 2016*. Dostupné na: <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm>
- [19] LAFFÉRSOVÁ, Z., HARVAN, P. (2016) *Analýza výsledkov Slovenska v testovaní PISA 2015*, IFP. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11257>
- [20] MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR. (2017) *Učiace sa Slovensko*. Dostupné na: https://www.minedu.sk/data/files/7532_uciace-sa-slovensko2017.pdf
- [21] HALUŠ, M., HLAVÁČ, M., HARVAN, P., HIDAS, S. (január 2017) *Odliv mozgov po slovensky*, IFP. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11308>
- [22] THE WORLD BANK GROUP. (2017) *World Governance Indicators*. Dostupné na: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/>

- [23] MINISTERSTVO VNÚTRA SR. (2013) *ESO - Efektívna, Spolahlivá a Otvorená verejná správa*. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?eso-efektivna-spolahliva-otvorena-verejna-sprava>
- [24] ROKOVANIE VLÁDY SR. (2016) *Rámec národnej stratégie reformy verejnej správy v súvislosti s prioritami definovanými Európskou komisiou do roku 2020 a Akčný plán reformy verejnej správy (nadstavba reformy ESO) - návrh*. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25590>
- [25] EURÓPSKA KOMISIA. (2015) *Odporúčanie Rady zo 14. júla 2015*. Dostupné na: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/csr2015_council_slovakia_sk.pdf
- [26] MINISTERSTVO VNÚTRA SR. (2014) *Operačný program Efektívna verejná správa 2014 - 2020*. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?opevs>
- [27] EURÓPSKA KOMISIA. (2015) *Správa o krajine, Slovensko 2015*. Dostupné na: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_slovakia_sk.pdf
- [28] TRANSPARENCY INTERNATIONAL. (2016) *Corruption perceptions index 2016*. Dostupné na: http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016
- [29] EURÓPSKA KOMISIA. (2017) *The 2017 EU Justice Scoreboard*. Dostupné na: http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43918
- [30] E-OBCE.SK. (2017) *Zoznam obcí Slovenska*. Dostupné na: http://www.e-obce.sk/zoznam_vsetkych_obci.html
- [31] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2017) *Rozpočet verejnej správy na roky 2018 až 2020*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11520>
- [32] ÚHP, IFP, IZP. (október 2016) *Revízia výdavkov na zdravotníctvo – záverečná správa*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/LoadDocument.aspx?categoryId=11154&documentId=14952>
- [33] ÚRAD VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (december 2011) *Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020*. Dostupné na: <http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiuluz-h93SAhVH0hoKHXGVAB0QFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.minv.sk%2F%3Ffromske-komunitu-uvod%26subor%3D160449&usq=AFQjCNHMSiPsZrgs0ioCrQYOs108fuBZBQ&sig2=2E3eCsX5SOwOQK3iQVBcvg>
- [34] ROKOVANIE VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. (február 2017) *Aktualizované akčné plány stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 - 2018*. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-206836?prefixFile=m>
- [35] INŠTITÚT ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY. (január 2017) *Tri výzvy životného prostredia na Slovensku*. Dostupné na: http://www.minzp.sk/files/iep/01_2017_tri-vyzvy_zivotneho_prostredia.pdf
- [36] NAVIN, P. (2015) *Poor air quality in the home: The PM2.5 standard and indoor air pollution*. Blueair. 8. júl 2015. Dostupné na: <https://www.blueair.com/us/blog/poor-air-quality-home>
- [37] EEA. (2016) *Air Quality in Europe*. Copenhagen
- [38] MÚČKA, Z. (2015) *Is the Maastricht debt limit safe enough for Slovakia?* Diskusná štúdia RRZ. Dostupné na: http://www.rozpocovarada.sk/download2/wp2_2015_fiscal_limits.pdf
- [39] RADA PRE ROZPOČTOVÚ ZODPOVEDNOSŤ. (december 2016) *Hodnotenie pravidla o vyrovnanom rozpočte za rok 2015*. Dostupné na: http://www.rozpocovarada.sk/download2/fiscal_compact_2015_dec_01.pdf
- [40] ROKOVANIE VLÁDY SR. (2012) *Akčný plán boja proti daňovým podvodom na roky 2012 až 2016*. Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=21072>
- [41] <http://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/dialnica-d1-turany-hubova-2015->
- [42] ÚHP, IFP. (október 2016) *Revízia výdavkov na dopravu – záverečná správa*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/LoadDocument.aspx?categoryId=11154&documentId=14957>
- [43] ÚHP. (október 2016) *Revízia výdavkov na informatizáciu – záverečná správa*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/LoadDocument.aspx?categoryId=11154&documentId=14956>
- [44] Legatum Prosperity Index 2016. (2016) *V rámci indexu bezpečnosti sa Slovensko nachádza na 23. mieste*. Dostupné na: <http://www.prosperity.com/>
- [45] <https://www.vicemier.gov.sk/index.php/fondy-eu/informacia-o-implementacii-esif/index.html>
- [46] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2017) *Informácia o čerpaní EÚ fondov k 31.12.2017*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=84&NewsID=1156>, Príloha č. 1
- [47] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2012) *Štrukturálne fondy a Kohézny fond k záveru januára 2011*. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=84&NewsID=398>, Príloha č. 2

- [48] Podklad CO: kumulatívna výška nezrovnalostí a vratiek k 31.03.2017 (list MF/011956/2017-523 zo dňa 25.04.2017)
- [49] MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. Čerpanie OP programového obdobia 2007-2013 k 31.01.2011:
<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=84&NewsID=1069>, Príloha č. 3; miera čerpania z alokácie: 13,47 %
- [50] EURÓPSKA KOMISIA. (2018) *Správa o krajine Slovensko 2018*. Dostupné na:
<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-slovakia-sk.pdf>

Správa o krajine od EK z roku 2018 - Slovensko

Oblasť	Problém
Udržateľné verejné financie	Strednodobý rozpočtový rámec by sa mohol ďalej posilniť; Riziká pre verejné financie Slovenska sú viditeľné predovšetkým z dlhodobého hľadiska;
Zdravie	Zdravie ľudí sa zlepšuje len postupne; Potenciál na racionalizáciu nemocničnej starostlivosti zostáva významný; Slovensko má všeobecný nedostatok praktických lekárov a ich počet sa zvyšuje len postupne;
Zamestnanosť	Podmienky na trhu práce sa zlepšili, no v niekoľkých oblastiach sú badateľné štrukturálne problémy; Zamestnanosť osôb s nízkou kvalifikáciou stúpa, no stále je problematická; Mladí ľudia stále tvoria veľkú časť nezamestnaných (17,2 % v roku 2016); Miera zamestnanosti žien (62,3 %) bola v roku 2016 naďalej výrazne nižšia než u mužov (76,9 %); Výdavky na aktívne politiky trhu práce sú stále jedny z najnižších v EÚ; Slovensko patrí medzi krajiny s najvyšším (odrádzajúcim) vplyvom materstva a zodpovednosti za starostlivosť o deti na zamestnanosť; Hoci sa zaviedli opatrenia na zlepšenie prístupu k starostlivosti o deti, kapacity sú stále nedostatočné; Situácia Rómov na pracovnom trhu je obzvlášť neuspokojivá
Podnikateľské prostredie	Slovenské firmy označili korupciu a neefektívnu štátnu byrokraciu za hlavné prekážky podnikania;
Sociálne politiky	Intenzita chudoby je stále relatívne vysoká; Slabé stránky v záchranných sociálnych sieťach pretrvávajú; Sociálne bývanie je nedostatočne rozvinuté a podmienky prístupu sú reštriktívne; Prechod od inštitucionálnej ku komunitnej starostlivosti je pomalý a nedostatočný; Sociálne bývanie je nedostatočne rozvinuté a podmienky prístupu k nemu sú reštriktívne; Trh s nájomným bývaním je malý - len 10,7 % obyvateľov žije v nájomných obydliach, čo je výrazne pod priemerom EÚ (30,7 %)
Vzdelávanie	Polovica všetkých slovenských žiakov v dolnom sociálnom kvartile dosahuje nedostatočné výsledky; Rozsiahly rodový rozdiel v čítaní; Obmedzený pokrok pri uskutočňovaní reformy regionálneho a vysokoškolského vzdelávania; Veľké regionálne rozdiely v miere predčasného ukončenia štúdia; Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v rannom detstve je výrazne pod priemerom EÚ; Obzvlášť nízka je účasť rómskych detí na vzdelávaní; Kľúčovým problémom je sociálno-ekonomické a vzdelávacie vylúčenie marginalizovaných rómskych komunit; Legislatívne zmeny na zvýšenie účasti rómskych žiakov v inkluzívnom hlavnom vzdelávacom prúde neprinášajú očakávané výsledky; Nepostačujúce verejné výdavky na vzdelávanie; Obmedzená efektívnosť výdavkov v oblasti výsledkov vzdelávania, v oblasti miery integrácie mladých ľudí do systému vzdelávania a odbornej prípravy; Nízka atraktivita učiteľskej profesie; Štrukturálne nedostatky vo vysokom školstve; Miera dosiahnutého terciárneho vzdelania v roku 2016 predstavovala 31,5 %, čo je pod priemerom EÚ (39,1 %); Slabá internacionalizácia a stále nízky počet zahraničných študentov prichádzajúcich študovať na slovenských univerzitách; Mechanizmy zabezpečovania kvality a akreditácie sú nedostatočné; V systéme terciárneho vzdelávania chýbajú profesionálne orientované programy bakalárskeho štúdia; Meškajúce opatrenia na riešenie nedostatkov systému vysokoškolského vzdelávania; Chýbajúce komplexné informácie o výsledkoch

	<p>odborného vzdelávania a prípravy (OVP) na pracovnom trhu; Učítelia a školitelia v programe duálneho odborného vzdelávania a priprav majú obmedzený prístup k špecializovanému kontinuálnemu profesijnému rozvoju;</p> <p>Nevýrazná schopnosť inovovať; Nízka efektívnosť verejného systému výskumu, vývoja a inovácií; Celkové investície do výskumu, vývoja a inovácií výrazne klesli z 1,2 % v roku 2015 na 0,8 % v roku 2016; Pokles intenzity verejného výskumu, vývoja a inovácií z 0,84 % v roku 2015 na 0,39 % v roku 2016; Počet výskumníkov, ktorých zamestnávajú podniky, v pomere k celkovej zamestnanosti je nízky (1 % v roku 2014 oproti priemeru EÚ na úrovni 3,6 %); Nízka úroveň patentovania; Spolupráca medzi podnikmi a verejným sektorom výskumu, vývoja a inovácií je naďalej náročná; Návratnosť verejných investícií do výskumu a vývoja je nízka v dôsledku neefektívnosti a neúčinnosti výskumného prostredia na Slovensku; Počet často citovaných vedeckých publikácií (37) stagnuje na predkrízových úrovniach, a preto Slovensko v tejto oblasti figuruje medzi krajinami EÚ s najslabšími výsledkami; Vedecký potenciál je obmedzovaný roztrieštenosťou systému; Celková správa a riadenie politiky výskumu, vývoja a inovácií sú slabé; Plánovanie a implementácia politiky v oblasti výskumu, vývoja a inovácií naďalej trpia fragmentáciou a nedostatočnou mierou koordinácie</p>
Výskum, vývoj a inovácie	<p>Nevýrazná schopnosť inovovať; Nízka efektívnosť verejného systému výskumu, vývoja a inovácií; Celkové investície do výskumu, vývoja a inovácií výrazne klesli z 1,2 % v roku 2015 na 0,8 % v roku 2016; Pokles intenzity verejného výskumu, vývoja a inovácií z 0,84 % v roku 2015 na 0,39 % v roku 2016; Počet výskumníkov, ktorých zamestnávajú podniky, v pomere k celkovej zamestnanosti je nízky (1 % v roku 2014 oproti priemeru EÚ na úrovni 3,6 %); Nízka úroveň patentovania; Spolupráca medzi podnikmi a verejným sektorom výskumu, vývoja a inovácií je naďalej náročná; Návratnosť verejných investícií do výskumu a vývoja je nízka v dôsledku neefektívnosti a neúčinnosti výskumného prostredia na Slovensku; Počet často citovaných vedeckých publikácií (37) stagnuje na predkrízových úrovniach, a preto Slovensko v tejto oblasti figuruje medzi krajinami EÚ s najslabšími výsledkami; Vedecký potenciál je obmedzovaný roztrieštenosťou systému; Celková správa a riadenie politiky výskumu, vývoja a inovácií sú slabé; Plánovanie a implementácia politiky v oblasti výskumu, vývoja a inovácií naďalej trpia fragmentáciou a nedostatočnou mierou koordinácie</p>
Dopravná infraštruktúra	<p>Regionálne ekonomické rozdiely sú vysoké - neprimeraná alebo chýbajúca dopravná infraštruktúra predstavuje okrem slabšieho ľudského kapitálu jeden z hlavných dôvodov, prečo sú stredné a východné regióny zanedbávané zahraničnými investormi</p>
Energetika	<p>Súčasná energetická politika Slovenska ešte nie sú úplne zosúladené s cieľmi v oblasti energetiky a klimatických zmien;</p>
Environmentálna udržateľnosť	<p>Použitie skládok je nadmerné a miera recyklácie je veľmi nízka; Kvalita ovzdušia naďalej vyvoláva obavy;</p>
Efektívna a transparentná verejná správa	<p>Dlhodobá neefektívnosť verejnej správy; Zastávajúca reforma slovenskej verejnej správy; Rigidne zamerané pracovné vzťahy medzi jednotlivými ministerstvami; Nízka úroveň politickej neutrality v štátnej službe a netransparentné a decentralizované postupy naboru; Obmedzená spolupráca medzi ministerstvami sťažujúca strategické plánovanie; Nízka kvalita a efektívnosť slovenských verejných inštitúcií spomaľujúca prijímanie potrebných štrukturálnych reforiem; Reforma verejnej správy v regiónoch napreduje pomalým tempom; Politický vplyv na vedúce postavenie a fungovanie regulačných agentúr brzdí ich účinnosť; Korupcia zostáva na Slovensku jednou z najväčších prekážok pri podnikaní;</p>

	Nízky počet trestných stíhaní za trestné činy spojené s korupciou; Klesajúci počet vyšetrovaní úplatkárstva; Trestné stíhanie prípadov korupcie na vysokých miestach je naďalej zriedkavé; Nedostatočná zodpovednosť polície a prokuratúry; Slabý účinok právnych predpisov o oznamovaní nekalých praktík; Problematické praktiky narúšajúce hospodársku súťaž vo verejnom obstarávaní (kolúzia, špecifikácie na mieru šité konkrétnym spoločnostiam a nejasné kritériá výberu a hodnotenia); Vysoká úroveň vnímanej korupcie vo verejnom obstarávaní podnikateľmi; Nie sú dosiahnuté uspokojivé výsledky v oblastiach interných kontrol, transparentnosti, digitalizácie, profesionalizácie a strategického verejného obstarávania; Nedostatočné využívanie hromadného obstarávania; Obmedzené náznaky odhodlania bojovať proti korupcii
Súdnictvo	Obavy súvisiace s nezávislosťou súdnictva pretrvávajú;
Informatizácia verejnej správy	V oblasti pripojenia na internet Slovensko zostáva pod priemerom EÚ;

Správa o krajine od EK z roku 2017 - Slovensko

Oblasť	Problém
Udržateľné verejné financie	Strednodobý rozpočtový rámec stále vykazuje nedostatky; Orgány uvažujú o tom, že zmiernia národnú dlhovú brzdu; Verejné financie Slovenska v dlhodobom horizonte stále čelia rizikám; Slovensko čelí v oblasti demografického vývoja výrazne nepriaznivému trendu; Nedávne úpravy dôchodkového systému mali ad hoc povahu
Zdravie	Nákladová účinnosť zdravotnej starostlivosti na Slovensku je naďalej nízka; Vysoká úroveň zadlženosti nemocníc sa neznížila; Zavedenie systémov elektronického zdravotníctva sa opakovane odložilo; Uplatňovanie modelu integrovanej starostlivosti stagnuje; Počet všeobecných lekárov je nízky a rastie len pozvoľna
Zamestnanosť	Dlhodobá nezamestnanosť v rokoch 2015 a 2016 klesla, no napriek týmto zlepšeniam zostáva jednou z najvyšších v EÚ; Rómska komunita je na trhu práce stále jednou z najviac znevýhodňovaných skupín; Vykonávanie opatrení v oblasti začleňovania Rómov stagnuje; Zručnosti žien sú na trhu práce nedostatočne využívané a podceňované
Podnikateľské prostredie	Nedostatky v podnikateľskom prostredí Slovenska sú zjavné z porovnaní medzi krajinami; Mechanizmy v oblasti platobnej neschopnosti sú stále pre podnikanie zásadnou prekážkou
Sociálne politiky	Miera chudoby zostáva nízka, no obavy vyvoláva jej intenzita; Nedostatky v oblasti záchranej sociálnej siete pretrvávajú; Dostupnosť sociálneho bývania je veľmi nízka (približne 3 % celkového bytového fondu) a podpora nájomného bývania je stále obmedzená; Systém dlhodobej starostlivosti je aj naďalej nedostatočne rozvinutý
Vzdelávanie	Výsledky študentov v základných zručnostiach sa ešte viac zhoršili a nerovnosti v oblasti vzdelávania zostávajú veľmi výrazné; Výdavky verejnej správy na vzdelávanie sú naďalej veľmi nízke, čo vedie k slabým výsledkom v oblasti vzdelávania; Nízka účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve má nepriaznivý vplyv na výsledky v oblasti vzdelávania v budúcnosti (PISA 2015); Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky zostáva v medzinárodnom porovnaní nízka (6,9 % v roku 2015), no regionálne rozdiely sú vysoké a miera od roku 2010 neustále rastie; Vážne

	obavy vyvoláva nerovnosť vo vzdelávaní; Nedostatočne prítiažlivý systém duálneho vzdelávania a prípravy pre mladých ľudí alebo určité školy; Nedostatočné úsilie zamerané na zvýšenie informovanosti o výhodách duálneho odborného vzdelávania a prípravy
Výskum, vývoj a inovácie	Napriek rastúcim výdavkom na výskum a vývoj zostali investície do výskumu a vývoja podnikov v posledných rokoch nezmenené na relatívne nízkej úrovni; Výkonnosťná úroveň vedeckej základne Slovenska je spomedzi ostatných členských štátov EÚ stále medzi poslednými; Pokrok pri realizácii reforiem v oblasti výskumu a inovácií je pomalý
Dopravná infraštruktúra	Dopravná infraštruktúra Slovenska vykazuje značné nedostatky; Strategický plán rozvoja dopravy do roku 2030 má za cieľ riešiť najnaliehavejšie investičné potreby v oblasti dopravy, realizáciu kľúčových investícií však brzdia rozličné faktory
Energetika	Energetická náročnosť a energetická závislosť Slovenska sú pomerne vysoké; Trh s elektrickou energiou je deformovaný a novej výrobe a cezhraničnému prenosu energie kladie do cesty prekážky
Environmentálna udržateľnosť	Kvalita ovzdušia je naďalej znepokojujúca (prekročené limity oxidu dusičitého, tuhých častíc a ozónu); Nakladanie s komunálnym odpadom zostáva výzvou i napriek významnej podpore z prostriedkov EÚ (nárast komunálneho odpadu, vysoké skládkové zaťaženie, malá miera recyklácie)
Efektívna a transparentná verejná správa	Výsledky v oblasti verejného obstarávania naznačujú, že v tejto oblasti existuje značný podiel nekonkurencieschopných verejných súťaží; Kontrolné mechanizmy a mechanizmy transparentnosti pri verejnom obstarávaní nie sú plne funkčné; Inštitucionálna zodpovednosť a stimuly pre efektívne verejné obstarávanie sú naďalej pomerne nízke; Korupcia zostáva na Slovensku jednou z najväčších prekážok pri podnikaní; Boju proti korupcii môže brániť nedostatočná transparentnosť a zodpovednosť polície a prokuratúry voči verejnosti
Súdnicstvo	Slovensko je naďalej jedným z členských štátov EÚ s najhoršie vnímanou nezávislosťou súdnicstva a vynárajú sa ďalšie obavy; V systéme súdnicstva sa nie vždy dodržiavajú najlepšie postupy; Kapacity presadzovania práva v oblasti ochrany spotrebiteľa na Slovensku sú stále obmedzené, čoho dôkazom sú slabé hodnotenia zo strany spotrebiteľov a maloobchodníkov
Informatizácia verejnej správy	Zavedenie systémov elektronického zdravotníctva sa opakovane odložilo; Elektronické obstarávanie napreduje, no jeho IT prostredie je ešte stále suboptimálne

Správa o krajine od EK z roku 2016 - Slovensko

Oblasť	Problém
Zamestnanosť	I keď nezamestnanosť klesla v roku 2015 na 11,5 % a očakáva sa, že v roku 2017 klesne pod úroveň 10 %, štrukturálna nezamestnanosť naďalej predstavuje kľúčový problém; Nízka mobilita pracovnej sily; Chýbajúce individualizované opatrenia pre dlhodobo nezamestnaných; Vysoká a pretrvávajúca dlhodobá nezamestnanosť; Rozsiahle regionálne rozdiely; Nízka účasť Rómov na slovenskom trhu práce; Zamestnanosť žien pod úrovňou potenciálu; Chýbajúca individualizovaná podpora pre dlhodobo nezamestnaných a zraniteľné skupiny

Sociálne politiky	Slabé záchranné siete pre nezamestnaných a rodiny s deťmi; Diskriminácia Rómov
Vzdelávanie	Neuspokojivé výsledky v oblasti vzdelávania; Neadekvátne vzdelávanie učiteľov; Predčasné ukončovanie školskej dochádzky; Nízke dosahovanie terciárneho vzdelania; Systém vzdelávania nedostatočne zameraný na zvyšovanie hospodárskeho potenciálu Slovenska; Neuspokojivé výsledky v oblasti vzdelávania; Vysoké nerovnosti v medzinárodnom porovnaní; Nízka atraktivita učiteľského povolania; Vysoký podiel rómskych žiakov v osobitných školách; Obmedzený dopyt účastníkov po novozavedenom systéme duálnej odbornej prípravy
Dopravná infraštruktúra	Nedostatok primeranej infraštruktúry - obmedzuje investície v stredoslovenskom a východoslovenskom regióne; Fragmentovaná sieť cestných komunikácií, ktorá škodí investíciám
Výskum, vývoj a inovácie	Nízke výdavky podnikov na výskum a vývoj -> sťažené dlhodobé vyhliadky na rast; roztrieštený riadiaci rámec; Nízka výkonnosť v oblasti inovácií
Zdravie	Opatrenia na zlepšenie nákladovej efektívnosti nevedli k hmatateľným zlepšeniam; Zlá finančná situácia verejných nemocníc; Pomalý pokrok v oblasti elektronického zdravotníctva a zavádzania systému platieb na základe skupín diagnóz; Slabé výsledky pri ukazovateľoch zdravotného stavu
Efektívna a transparentná verejná správa	Obmedzená efektívnosť a účinnosť verejnej správy v dôsledku chýbajúceho strategického plánovania; Problémy v riadení ľudských zdrojov; Obmedzená hospodárska súťaž v oblasti verejného obstarávania; Časté využívanie mimoriadnych postupov bez výzvy na predloženie ponuky alebo tendrov, ktorých technické špecifikácie sú šité na mieru konkrétnemu uchádzačovi; Nedostatočné zameranie na kvalitu a časté využívanie kritérií, pri ktorých je dôležitá „len cena“; Roztrieštená tvorba politik
Fiškálna politika a udržateľné verejné financie	Chýbajúca celková stratégia v oblasti daňovej disciplíny, Vysoké výpadky príjmov z DPH; Problém dodržiavania daňových predpisov; Problém dlhodobej udržateľnosti sektora zdravotnej starostlivosti; Zvyšovanie nákladov súvisiacich so starnutím obyvateľstva
Podnikateľské prostredie	Administratívne a regulačné prekážky; Časté zmeny a nepriehľadnosť legislatívy, zložité administratívne postupy
Informatizácia verejnej správy	Nedostatočné využívanie elektronických riešení
Súdnictvo	Zdlhavé a zložité súdne postupy, ktoré bránia vymožitelnosti zmlúv a využívaniu konkurzných konaní
Energetika	Nízka energetická účinnosť a prílišné oceňovanie prírodných zdrojov; Vysoko energeticky náročné hospodárstvo; Vysoké ceny elektrickej energie
Environmentálna udržateľnosť	Slabé výsledky v oblasti odpadového hospodárstva, Čiastočne podhodnotenú ceny skládkovania; Poplatky za vodu nedostatočne odzrkadľujú environmentálne náklady

Oblasť	Problém
Efektívna a transparentná verejná správa	Zlepšiť efektívnosť verejného sektora; Implementovať iniciatívu Hodnota za peniaze; Zlepšiť manažment ľudských zdrojov a modernizáciu verejnej správy; Zredukovať fluktuáciu zamestnancov vo verejnej správe a závislosť na politickom cykle; monitorovať implementáciu protischránkového zákona a fungovanie elektronického kontraktačného systému vo verejnom obstarávaní
Vzdelávanie	Zlepšiť financovanie, rovnosť a efektívnosť vzdelávacieho systému; Presadzovať zapojenie odborníkov z praxe do vzdelávacieho procesu; pravidelne publikovať informácie o uplatnení absolventov na trhu práce; rozpočtovanie univerzít naviazať na výsledky z trhu práce; dlhodobá nezamestnanosť a aktívne politiky trhu práce, vrátane rekvalifikačných kurzov a tréningových programov
Zamestnanosť	Zredukovať bariéry pre účasť žien na trhu práce; Pokračovať v rozširovaní zariadení pre deti predškolskej starostlivosti
Sociálne politiky	Zlepšiť možnosti a výsledky rómskej populácie; Podporovať sociálnu rozmanitosť v triedach a zamerať viac zdrojov na znevýhodnené školy; Rozširovať príležitosti na vzdelávanie druhej šance na základe poskytovania formálnej certifikácie v kombinácii s programami zlepšujúcimi šancu na získanie pracovných skúseností; Vypracovať štatistiky na monitorovanie efektívnosti podpory rómskej populácie

Správa za krajinu - Slovensko (Medzinárodná kontrolná akcia Zásadné riziká pre udržateľnosť verejných financií)

Oblasť	Problém
Fiškálna politika	Nenaplnenie odporúčaní ohľadom zavedenia výdavkových stropov; Nenaplnené odporúčania v oblasti zdaňovania nehnuteľností podľa ich trhovej ceny
Udržateľné verejné financie	Nastavenie dôchodkových pilierov vzhľadom na starnutie populácie; Primerané budúce dôchodky
Zdravie	Nákladovosť sektora zdravotnej starostlivosti, najmä nemocničnej, primárnej a dlhodobej starostlivosti; Dostupnosť a kvalita zdravotnej starostlivosti pre všetky skupiny obyvateľstva; Zadlžovanie zdravotníctva
Vzdelávanie	Veková štruktúra učiteľov (starší učители); Výsledky výchovnovzdelávacieho procesu; Štruktúra absolventov
Zamestnanosť	Nízky prínos aktívnych opatrení trhu práce k šanci zamestnať sa pre ťažšie zamestnateľné skupiny (nízkokvalifikovaní, dlhodobo nezamestnaní)
Sociálne politiky	Integrácia rómskej populácie

Oblasti	Vysvetlivky		OSN	EÚ	SR	Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020									
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	3	4	21	12	24	2	2	16	1	84		
cieľ 4: Do roku 2030 zabezpečiť rovnaký prístup pre všetky ženy a mužov ku kvalitnému technickému, odbornému a vyššiemu vzdelávaniu, vrátane vysokoškolského	1											
Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky vzdelávajúce sa osoby získali vedomosti a zručnosti potrebné pre presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja, a to aj, okrem iného, prostredníctvom vzdelávania pre trvalo udržateľný rozvoj a udržateľný životný štýl, ľudské práva, rodovú rovnosť, presadzovanie kultúry mieru a nenásillia, globálneho občianstva a ocenenia kultúrnej rôznorodosti a prispievania kultúry k trvalo udržateľnému rozvoju	1											
cieľ 9: Posilniť vedecký výskum, vylepšiť technologické schopnosti priemyselných odvetví vo všetkých krajinách, vrátane podpory inovácie a podstatného zvýšenia počtu pracovníkov vo výskume a vývoji na 1 milión obyvateľov do roku 2030, ako aj verejného a súkromného výskumu a výdavkov na rozvoj	1											
Zlepšiť výsledky a zvýšiť medzinárodnú atraktivitu vyšších vzdelávacích inštitúcií v Európe a celkovú kvalitu všetkých úrovní vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ		2										
Zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania zvyšovaním atraktívnosti učiteľského povolania a posilňovaním účasti rómskych detí od raného detstva v hlavnom prúde vzdelávania							2					
Zvýšiť investície do výskumu a vývoja/inovácií na 3 % HDP		2										
Zlepšiť kvalitu vzdelávania.								2				
Výrazné zvýšenie verejnej investície do školstva, spojené so zásadnými vnútornými zmenami systému školstva			3									
Kvalitná výchova a vzdelávanie reagujúce na aktuálne i očakávané potreby jednotlivca a spoločnosti, a osobitne na potreby hospodárskej praxe			3									
Zabezpečenie postavenia a ohodnotenia učiteľom zodpovedajúce mimoriadnemu významu ich práce			3									
Efektívne fungujúce školstvo			3									
Vláda sa zasaď o vytvorenie priaznivého prostredia pre rozvoj podnikového výskumu, vývoja a inovácií a nastavenie efektívnych nástrojov pre motiváciu priemyselného sektora na podporu výskumu			3									
Bude završený proces prípravy zákona o verejných výskumných inštitúciách a následne sa uskutoční transformácia SAV, ktorá spolu s vysokými školami tvorí základ výskumného potenciálu SR			3									
Vláda podporí výskum na vysokých školách ako nevyhnutný predpoklad zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania, osobitne doktorandského štúdia ako jeho najvyššieho stupňa			3									
Zmeny v akreditačnej komisii						4						
Reforma financovania výskumu a vývoja						4						
Transformácia Slovenskej akadémie vied (SAV)						4						
Zmeny financovania v regionálnom školstve a jeho racionalizácia							4					
Vyššia kvalita a lepšia podpora učiteľov							4					
Reforma akreditačnej komisie a procesu akreditácie (kvalita vo vysokom školstve)							4					
Zvýšenie podielu grantového financovania VŠ (financovanie vedy)							4					

Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)

Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)

Oblasti	Vysvetlivky			OSN	EÚ	SR	Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020										
Transformácia Slovenskej akadémie vied (SAV)								4			**	**	
Integrácia marginalizovaných rómskych komunití (vzdelávanie)								4					
Dopravná infraštruktúra a IKT	2	4	6	16	24	0	0	12	1,2	77			
cieľ 9.1: Rozvinúť kvalitnú, spoľahlivú, udržateľnú a odolnú infraštruktúru, zahŕňajúcu aj regionálnu a cezhraničnú infraštruktúru, na podporu ekonomického rozvoja a zvýšenej kvality života, so zameraním na ekonomicky dostupný a rovný prístup pre všetkých	1										Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Výrazne zvýšiť prístup k informačným a komunikačným technológiám a usilovať sa o poskytovanie všeobecného a cenovo dostupného prístupu k internetu v najmenej rozvinutých krajinách do roku 2020	1												
Modernizácia odvetvia dopravy v rámci iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“ na podporu udržateľného rastu		2											
Digitálny program pre Európu na urýchlenie zavedenia vysokorychlostného internetu a čerpanie výhod, ktoré prináša jednotný digitálny trh pre domácnosti a podniky		2											
Vláda bude pokračovať v rozvoji dopravnej infraštruktúry, osobitne rýchlostných ciest R2, R3, R4, R7			3										
Zvýšenie transparentnosti a efektívnosti investícií z verejných zdrojov do informatizácie spoločnosti tak, aby sa maximalizovali benefity pre slovenských občanov a			3										
Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest, modernizácia ciest I. triedy a železničných koridorov				4									
Zefektívnenie verejnej osobnej dopravy				4									
Platby za diagnostickú skupinu DRG				4									
Implementácia e-Health				4									
Implementácia výsledkov revízie výdavkov v doprave					4								
Zefektívnenie verejnej osobnej dopravy					4								
Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest, modernizácia ciest I. triedy a železničných koridorov					4								
Implementácia e-Health					4								
Implementácia výsledkov revízie výdavkov v IT					4								
Elektronizácia verejnej správy					4								
Zamestnanosť a podnikateľské prostredie	3	4	12	16	12	6	6	16	1	75			
cieľ 8: Podporovať trvalý, inkluzívny a trvalo udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých	1										Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Presadzovať politiky zamerané na rozvoj, ktoré podporujú produktívne činnosti, vytváranie dôstojných pracovných miest, podnikanie, tvorivosť a inovácie, a povzbudzujú formalizáciu a rast mikro, malých a stredných podnikov, a to aj prostredníctvom prístupu k finančným službám	1												
Do roku 2020 podstatne znížiť podiel mladých ľudí, ktorí nemajú zamestnanie, vzdelanie alebo odbornú výučbu	1												
Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 72 %		2											
Zlepšenie podnikateľského prostredia, najmä pre malé a stredné podniky, zníženie administratívnej záťaže podnikov a zvýšenie kvality právnych predpisov v oblasti podnikania		2											

Oblasti	Vysvetlivky			OSN	EÚ	SR	Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020										
Uľahčiť zamestnávanie žien, a to najmä rozšírením poskytovania cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti									2		Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Zlepšiť aktivačné opatrenia pre dlhodobo nezamestnané osoby a iné znevýhodnené skupiny, vrátane individualizovaných služieb a cieľovej odbornej prípravy									2				
Prijať komplexný plán na odstránenie administratívnych a regulačných prekážok pre podnikateľský sektor									2				
Zlepšiť pracovné príležitosti pre ženy, a to najmä rozšírením cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti.										2			
Zlepšiť aktivačné opatrenia pre znevýhodnené skupiny, a to aj vykonávaním akčného plánu pre dlhodobo nezamestnaných a poskytovaním individualizovaných služieb a cieľovej odbornej prípravy.										2			
Prijať a vykonať komplexný plán na zníženie administratívnych a regulačných prekážok pre podnikateľov.										2			
Podporou hospodárskeho rastu vytvoriť ďalších 100 000 pracovných miest a znížiť nezamestnanosť pod hranicu 10%						3							
Vláda bude naďalej venovať osobitnú pozornosť začleňovaniu Rómov v súlade so Stratégiou SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a záväzkami SR ako členského štátu EÚ						3							
Znižovanie administratívneho zaťaženia pri podnikaní						3							
Vytváranie stimulov pre podporu podnikania						3							
Rozšírenie kapacít materských škôl							4						
Rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov							4						
Nové alebo inovované programy aktívnych politík na trhu práce (APTP)							4						
Pokračovanie reformy služieb zamestnanosti							4						
Reforma služieb zamestnanosti a APTP								4					
Rozšírenie kapacít materských škôl a rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov								4					
Integrácia marginalizovaných rómskych komunít (trh práce)								4					
Efektívna a transparentná verejná správa	4	6	12	16	4	0	4	14	1,2	72			
cieľ 16: Presadzovať právny štát na národnej a medzinárodnej úrovni a zaisťovať rovnaký prístup k spravodlivosti pre všetkých	1										Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Podstatne znížiť korupciu a úplatkárstvo vo všetkých formách	1												
Presadzovať udržateľné postupy pri zadávaní verejných obstarávaní v súlade s národnými politikami a prioritami	1												
Vytvoriť efektívne, zodpovedné a transparentné inštitúcie na všetkých úrovniach	1												
Skonsolidovať spôsob riadenia, posilniť prechod od súťaži orientovaných výlučne na cenu k obstarávaniu na základe kvality a zlepšiť stíhanie nezákonných praktík pri verejnom obstarávaní		2											
Zlepšiť transparentnosť, kvalitu a účinnosť riadenia ľudských zdrojov vo verejnej správe		2											
Zlepšiť účinnosť súdneho systému		2											
Zvýšiť konkurenciu a transparentnosť vo verejnom obstarávaní a posilniť boj proti korupcii dôraznejším presadzovaním platných právnych predpisov.								2					
Zlepšiť efektívnosť justičného systému vrátane skrátenia konaní v občianskych a obchodných veciach.									2				

Oblasti	Vysvetlivky			OSN	EÚ	SR	Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020										
Eliminovať priestor pre korupčné konanie vo všetkých oblastiach verejnej správy, pri realizovaní verejných obstarávaní, poskytovaní štátnych dotácií a poskytovaní finančných príspevkov z fondov EÚ, za podpory informatizácie procesu týchto činností			3								Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Vláda posilní aktivity a inštitucionálne štruktúry zamerané na predchádzanie a elimináciu radikalizácie spoločnosti vo forme extrémizmu, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a agresívneho nacionalizmu			3										
Vláda navrhne opatrenia na skvalitnenie správy majetku štátu využitím centrálnej správy majetku štátu, aby sa štátna a verejná správa mohla koncentrovať na svoju hlavnú činnosť			3										
Zavedenie zásadných opatrení na zvýšenie efektívnosti súdov s cieľom zrýchlenia súdneho konania			3										
Analytické kapacity finančnej správy					4								
Efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa - Program ESO - ďalšie etapy					4								
Protikorupčná doložka vplyvov					4								
Protischránkový zákon					4								
Analytické kapacity finančnej správy						4							
Sociálne politiky	6	2	12	16	12	2	4	10	1	64	Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
cieľ 1: Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách	1												
Do roku 2030 progresívne dosiahnuť a udržať rast príjmu spodných 40 % populácie v miere vyššej než je národný priemer	1												
Do roku 2030 posilniť postavenie a presadzovať sociálnu, politickú a ekonomickú inklúziu všetkých, bez ohľadu na vek, pohlavie, postihnutie, rasu, pôvod, etnicitu, náboženstvo, alebo ekonomické či iné postavenie	1												
Zaisťovať rovnaké príležitosti a znížiť nerovnosť vo výsledkoch, a to aj prostredníctvom odstránenia diskriminačných zákonov, politik a praktík, a presadzovania vhodnej legislatívy, politik a opatrení v tomto ohľade	1												
Prijať politiky, najmä fiškálne, mzdové a politiky sociálnej ochrany, a progresívne dosiahnuť lepšiu rovnosť	1												
Uľahčiť systematickú, bezpečnú, pravidelnú a zodpovednú migráciu a mobilitu ľudí, a to aj prostredníctvom implementácie plánovaných a dobre manažovaných migračných	1												
Znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie		2											
Zlepšiť aktivačné opatrenia pre dlhodobu nezamestnané osoby a iné znevýhodnené skupiny, vrátane individualizovaných služieb a cieľovej odbornej prípravy							2						
Zlepšiť aktivačné opatrenia pre znevýhodnené skupiny, a to aj vykonávaním akčného plánu pre dlhodobu nezamestnaných a poskytovaním individualizovaných služieb a cieľovej odbornej prípravy.								2					
Zvýšiť účasť Rómov v inkluzívnom hlavnom prúde vzdelávania.									2				
Vláda zavedie účinný inštitút osobného bankrotu (mechanizmus oddĺženia fyzických			3										
Podpora práce ľudí žijúcich v sociálne zaostalých komunitách			3										
Sprísnenie podmienok pri poskytovaní sociálnych dávok pre osoby odmietajúce			3										
Vyššia flexibilita pri poberaní príspevkov pri rodičovskej starostlivosti			3										
Integrácia marginalizovaných rómskych komunit					4								
Rozšírenie kapacít materských škôl					4								
Rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov					4								

Oblasti	Vysvetlivky			OSN	EÚ	SR	Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020										
Zavedenie inštitútu osobného bankrotu							4						
Ročné zúčtovanie sociálnych odvodov								4			**	**	
Rozšírenie kapacít materských škôl a rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov								4					
Integrácia marginalizovaných rómskych komunit (sociálna inklúzia)								4					
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika	1	0	21	16	4	4	2	12	1	60			
cieľ 17: Posilniť mobilizáciu domácich zdrojov, s cieľom zlepšiť domácu schopnosť výberu daní a iných príjmov	1										Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Priblíženie deficitu k strednodobému rozpočtovému cieľu - o 0,25 % HDP v 2016, o 0,5 % v 2017							2						
Zlepšenie daňovej disciplíny							2						
Vynaložiť v roku 2018 značné fiškálne úsilie v súlade s požiadavkami preventívnej časti Paktu stability a rastu a zohľadniť pritom potrebu posilniť prebiehajúce oživenie a zabezpečiť udržateľnosť verejných financií na Slovensku								2					
Dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu verejnej správy do roku 2020 a dodržiavanie rozpočtovej disciplíny			3										
Úprava valorizácie dôchodkov pri zachovaní dlhodobej udržateľnosti verejných financií			3										
Boj proti daňovým a colným únikom			3										
Zníženie dane z príjmov právnických osôb na 21 % a každoročné prehodnocovanie ďalšieho znižovania			3										
Zrušenie inštitútu daňovej licencie pre zdaňovacie obdobie počnúc rokom 2018			3										
Zvýšenie limitu na uplatňovanie paušálnych výdavkov pre živnostníkov			3										
Uplatňovanie osobitných odvodov a daní v regulovaných odvetviach s možnosťou ich rozšírenia na ďalšie odvetvia			3										
UNITAS I - Reforma daňovej a colnej správy													
Zmeny v dôchodkovom systéme						4							
Vyššia hodnota za peniaze - hodnotenie efektivity verejných výdavkov						4							
Reforma rozpočtových pravidiel						4							
Zdaňovanie nehnuteľností						4							
Ročné zúčtovanie sociálnych odvodov							4						
Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť	11	8	15	0	0	0	0	12	1,2	55			
cieľ 2: Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať trvalo udržateľné poľnohospodárstvo	1										Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie) Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)		
cieľ 12: Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy	1												
cieľ 7: Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a trvalo udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých	1												
Do roku 2030 podstatne zvýšiť podiel obnoviteľnej energie v globálnom energetickom mixe	1												
Do roku 2030 rozšíriť medzinárodnú spoluprácu pri napomáhaní prístupu k výskumu a technológii čistej energie, vrátane obnoviteľnej energie, energetickej účinnosti a pokročilejšej a čistejšej technológii fosílnych palív, a presadzovať investície do energetickej infraštruktúry a technológie čistej energie	1												

Oblasti	Vysvetlivky			OSN	EÚ	SR	Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020										
Do roku 2030 progresívne zlepšiť efektívne využívanie zdrojov na globálnej úrovni v spotrebe aj výrobe a snažiť sa oddeliť ekonomický rast od poškodzovania životného prostredia v súlade s 10-ročným rámcovým programom udržateľnej výroby a spotreby, pričom rozvinuté krajiny by sa mali ujať vedenia	1										Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Do roku 2030 vylepšiť infraštruktúru a modernizovať priemysel tak, aby bol udržateľný, so zvýšenou efektívnosťou využívania zdrojov a lepším prijímaním čistých a ekologických technológií a priemyselých procesov, pričom všetky krajiny prijímú kroky podľa svojich schopností	1												
Do roku 2030 znížiť negatívny environmentálny dopad miest v prepočte na jedného obyvateľa, a to aj prostredníctvom osobitnej pozornosti venovanej kvalite vzduchu a odpadovému hospodárstvu komunálneho a iného odpadu	1												
Do roku 2030 výrazne znížiť produkciu odpadov pomocou prevencie, redukcie, recyklácie a opätovného použitia	1												
Do roku 2030 zabezpečiť univerzálny prístup k bezpečným, inkluzívnym a dostupným zeleným a verejným priestorom, predovšetkým pre ženy a deti, staršie osoby a osoby s postihnutím	1												
Podporovať pozitívne ekonomické, sociálne a environmentálne prepojenia medzi mestskými, prímestskými a vidieckymi oblasťami posilovaním plánovania národného a regionálneho rozvoja	1												
Podpora ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje		2											
Znížiť emisie skleníkových plynov o 20%		2											
Získavať 20% energie z obnoviteľných zdrojov		2											
Dosiahnuť 20% nárast efektívnosti vo využívaní energie		2											
Vláda považuje dôsledné využívanie regulačného rámca na stabilitu cien energií za dôležitú súčasť energetickej bezpečnosti SR a jeden z dôležitých nástrojov podporujúcich udržateľný rozvoj hospodárstva, konkurencieschopnosť priemyslu a kvalitný život domácností			3										
Podpora obnovy domáceho výrobného a spracovateľského potravinárskeho segmentu			3										
Zvyšovanie kvality ovzdušia, najmä v mestskom prostredí a priemyselnych aglomeráciách, prostredníctvom dôslednej aplikácie platnej legislatívy a využívaním inovatívnych prístupov k znižovaniu emisií			3										
Vláda bude hľadať efektívny prienik úloh vyplývajúcich zo starostlivosti o lesy so záujmami ochrany prírody			3										
Podpora rozvoja vidieka a zlepšovanie životných podmienok vidieckeho obyvateľstva			3										
Zdravie	2	0	6	16	8	2	2	8	1,2	53			
Ciel 3: Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku	1												
Do roku 2030 o jednu tretinu znížiť predčasnú úmrtnosť z dôvodu neprenosných chorôb prostredníctvom prevencie a liečby a presadzovať duševné zdravie a blahobyt	1												
Zvýšenie nákladovej efektívnosti v systéme zdravotnej starostlivosti						2							
Zlepšiť nákladovú efektívnosť systému zdravotnej starostlivosti vrátane implementácie projektu Hodnota za peniaze.							2						
Skrátenie čakacích lehôt na zdravotné a ošetrovateľské výkony			3										
Zavedenie prehľadných pravidiel pri platbách pacientov			3										

Oblasti	Vysvetlivky			Národný program reforiem SR 2016	Národný program reforiem SR 2017	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2016	Odporúčania Rady EÚ pre SR 2017	Národné problémy - OECD, správy o krajine	Oblasti náchylné na riziko podľa štandardov	Váha oblasti
	OSN	EÚ	SR							
	OSN - 17 cieľov (SDGs)	Stratégia Európa 2020	Programové vyhlásenie vlády SR 2016-2020							
Platby za diagnostickú skupinu DRG								Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Implementácia e-Health										
Efektívnosť hospodárenia nemocníc										
Výstavba novej nemocnice										
Integrácia poskytovania zdravotnej starostlivosti										
Platby za diagnostickú skupinu DRG				4						
Implementácia e-Health				4						
Výstavba novej nemocnice				4						
Integrácia poskytovania zdravotnej starostlivosti				4						
Implementácia e-Health					4					
Implementácia výsledkov revízie výdavkov v zdravotníctve					4					
Obrana a bezpečnosť	1	2	18	0	0	0	0	0	1	21
cieľ 10: Uľahčiť systematickú, bezpečnú, pravidelnú a zodpovednú migráciu a mobilitu ľudí, a to aj prostredníctvom implementácie plánovaných a dobre manažovaných migračných politík	1							Podrobne uvedené v Prílohe 1 (váha uvedená sumárne vyššie)	Riziko pri kontrole výkonnosti (váha uvedená sumárne vyššie)	
Na vnútroštátnej úrovni budú členské štáty musieť podporovať šírenie a využívanie moderných dostupných služieb šírených on-line (napr. elektronická štátna správa, zdravotnícke služby on-line, inteligentný domov, digitálne zručnosti a bezpečnosť)		2								
Vláda pripraví aktualizáciu bezpečnostnej stratégie a obrannej stratégie SR			3							
Vláda bude aktívne podporovať kroky Organizácie Spojených národov v oblasti prevencie katastrof, pripravenosti na ne a zvyšovania odolnosti voči nim, najmä ciele Sendaiského rámca pre znižovanie dôsledkov katastrof 2015-2030			3							
Vláda bude aktívne podporovať kroky európskeho spoločenstva pri plnení Európskeho programu v oblasti bezpečnosti na roky 2015 – 2020 so zameraním sa na tri hlavné priority, ako sú terorizmus, organizovaná trestná činnosť a počítačová kriminalita			3							
Dlhodobé koncepčné riešenie zvýšenia potravinovej bezpečnosti SR a podielu slovenských potravinárskych výrobkov z domácich surovín na spotrebiteľskom trhu			3							
Vláda bude venovať zvýšenú pozornosť dlhodobému strategickému výskumu a vývoju v oblasti vnútornej bezpečnosti a rozvoju nástrojov civilnej ochrany s primárnym zameraním na ochranu obyvateľov, ich majetku, kritickej infraštruktúry a životného prostredia			3							
Vláda pripraví novú právnu úpravu fungovania a organizácie spravodajských služieb			3							

Politika	Subpolitika	Národné indikátory	Posledný dostupný údaj pre SR		Národný cieľ SR v roku 2020
			Rok	Hodnota indikátora	
Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie	Vzdelávanie	PISA (priemer dosiahnutých bodov)	2015	463	505
		Predčasné ukončenie školskej dochádzky (% vo vekovej skupine 18 – 24 rokov)	2016	7,4	6
		Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 - 34 rokov)	2016	31,5	40
	Výskum, vývoj a inovácie	Výdavky na vedu a výskum (% HDP)	2016	0,8	1,2
		Citácie (% , 100 = priemer EÚ)	2015	50	70
		High-tech export (% na celkovom exporte)	2014	9,8	14
Efektívna a transparentná verejná správa		Korupcia (priemer Eurobarometer a Transparency International) (%)	2013	62	68,4
		Index vnímania korupcie Transparency International (bodové hodnotenie)	2017	50	x
Zdravie		Roky zdravého života (očakávaný počet rokov pri narodení)	2015	55	60
Zamestnanosť a podnikateľské prostredie	Zamestnanosť obyvateľstva SR	Miera zamestnanosti (%)	2016	69,8	72
		Miera dlhodobej nezamestnanosti (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	2016	5,8	3
	Podnikateľské prostredie	Doing Business (poradie v rebríčku Svetovej banky)	2017	33	15
		Index regulácie trhu produktov (bodové hodnotenie)	2013	1,3	1,2
Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť	Energetika	Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe (%)	2015	12,9	14
		Konečná energetická spotreba (% , zmena voči priemeru rokov 2001-2005)	2014	-11,7	-11
	Environmentálna udržateľnosť	Emisie skleníkových plynov mimo ETS (% , zmena voči roku 2005)	2015	-23,2	-13
		Vystavenie mestského obyvateľstva ovzdušiu znečistenému ozónom (v µg/m3 za deň)	2014	5 020	x
	Environmentálna udržateľnosť	Podiel recyklovaného množstva komunálneho odpadu k celkovému vzniknutému množstvu komunálneho odpadu (%)	2016	23	x
	Pôdohospodárska politika	Hrubá bilancia živín na hektár (v kg/hektár) – dusík	2014	46	x

Politika	Subpolitika	Národné indikátory	Posledný dostupný údaj pre SR		Národný cieľ SR v roku 2020
			Rok	Hodnota indikátora	
Udržateľné verejné financie a fiškálna politika	Udržateľné verejné financie	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP) (% HDP)	2015	1,4	0
	Fiškálna politika	Efektívnosť výberu DPH (%)	2015	58,1	72
Sociálne politiky		Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	2016	18,1	17,2
Dopravná infraštruktúra a IKT	Dopravná infraštruktúra	Počet automobilov na 1000 obyv.	2015	375	x
	Informatizácia verejnej správy	E-government (%)	2016	48	71,7
		DESI (index digitálnej ekonomiky a spoločnosti)	2017	0,46	x
Obrana a bezpečnosť		Index bezpečnosti globálneho indexu prosperity (poradie v rebríčku)	2017	26	x